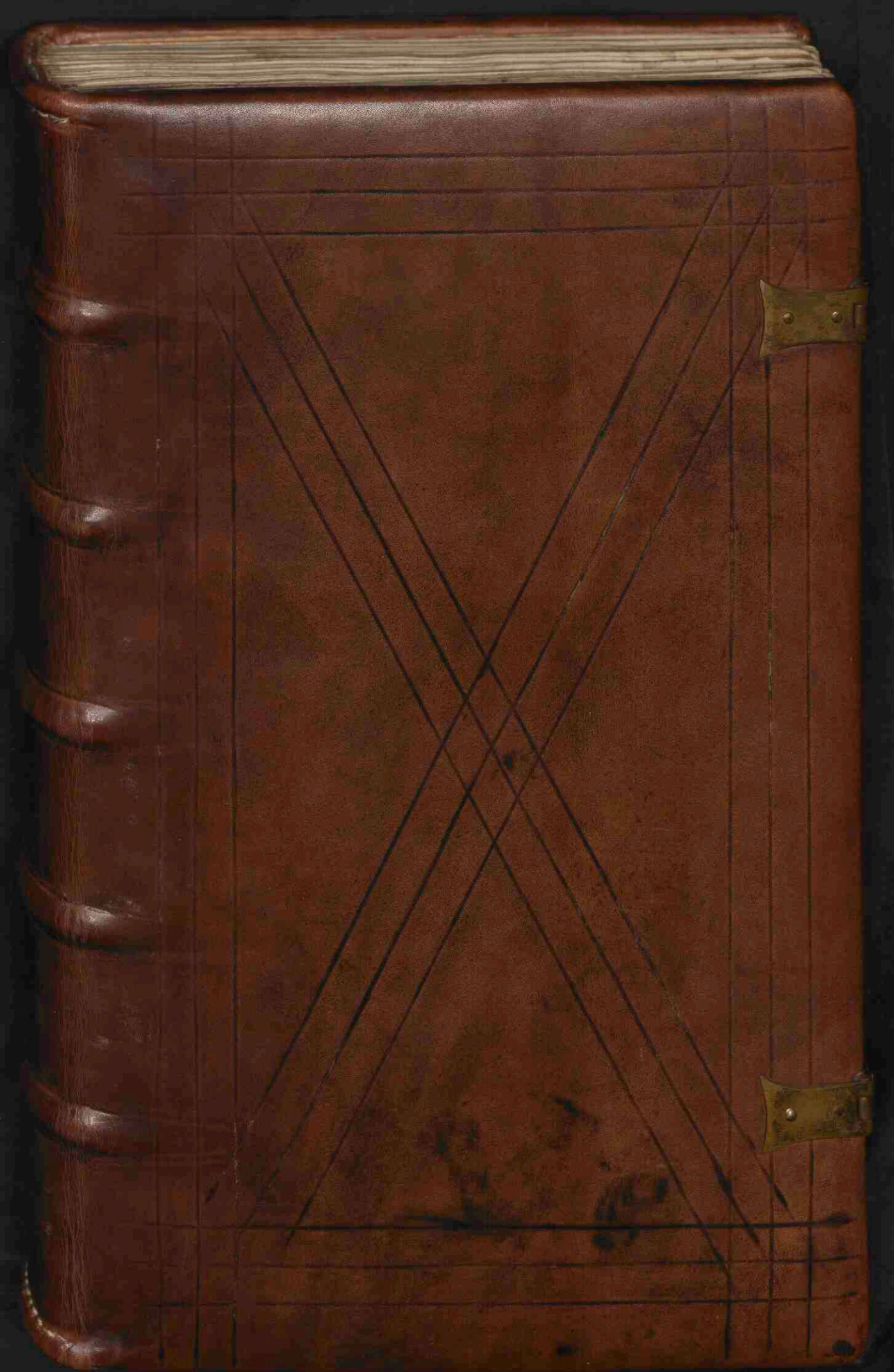

De institutione morum et de ordine vitae

<https://hdl.handle.net/1874/330501>

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.

Nº. 213.

Ky 008

MS

159 (Ecll. 213, antea 284k.) Membr. 4º. 128 ff. Saec. XV.

S. Bernardus, Opuscula quaedam (genuina et spuria).

Fol. 1a. Liber beati bernardi de institutione morum et de ordine vite. Fol. 22b. Incipit prologus in libro de precepto et dispensatione. Fol. 52a. Inc. liber de diligendo deum. Fol. 69b. Epistola prima beati bernardi ad priorem et conuentum dom. carthusie. Fol. 79b. Expliciunt septem epistole edite ad fratres ordinis nostri, cet. Fol. 80b. Sequens tractatus attribuitur beato bernardo licet multum discrepet a stilo ejus consueto, cet. Fol. 81a. Contemplaciones . . . de passione domini. (Incipiunt: Sepcies in die laudem dixi cet). Fol. 97a. Incipit tractatus . . . qui intitulator colloquium Symonis et Jhesu. Fol. 111b. Explicit colloquium etc. . . . Et incipit liber ejusdem seu prologus de xij gradibus humilitatis [et superbiae]. Fol. 123b. Incipit libellus . . . de karitate. Fol. 128a. Explicit opusculum . . . de caritate seu de gradibus amoris.

„Pertinet ad Carthusienses prope Traiectum, scriptum per manus fratris Hectoris.”

159

Fol. 69—79b: „*Septem epistole edite* [a B. Bernardo] . . . *ad fratres ordinis nostri* [i. e. Ordinis Carthusiensium], cet.” Haec epistolae typis expressae exstant apud Mabillon, *Opp. omn. S. Bernardi* t. I, nn. 11, 12, 153, 154, 155, 250, 270. In fine (fol. 79b): „Expliciunt septem epistole edite a beato bernardo ad fratres ordinis nostri partim, specialiter prime quinque. Reliquae duo ad papam pro fratribus ordinis. Quae hic sunt insimul collectae et conscriptae ut ex eisdem considerari possit in quanta reverentia iste sanctus pater ordinem nostrum habuit pro quo sic zelatus est unde merito est dolendum de negligentia moderni temporis ut dicunt statuta.

Hs.
4 E 8

Gefolteerd 14/6. 1964

Gevestlaarceerd mei 1977
Thei map "Restauratie",
Hss. I. 102. (1)

n° 245. k.

~~man~~
n° 204. k.

Demet ad carthusienses ppe tractatu
scriptis p manū suū hōcōr

In isto voluē gmetur sequētia opuscula

In primis Tractatus bti bernardi de institutione
mōrū et ordīe vite vtil valde pfecti iuuenibz

Item liber eiusdē de precepto et dispensatione
In quo hntur multe declaraciones vtilēs tā pro
prelatis quā p̄ pro subditis p̄fcti si vniūsq; se attēdat

Item libellus bti bernardi de diligendo deū
vbi declarat quare et quō diligendū s̄ sit de
cuius libelli fms hētur in eplā sequenti

Item hntur hic aliquę eplę bti bernardi
quas scripsit ad fr̄es ordīnibz nr̄i In quibz
et sūt due p̄ ad ip̄a p̄ eiusdē Ex quibz p̄si
derari p̄t in q̄ta vuerētia iste fms p̄t habuit
ordīne nr̄m p̄ quo sic zelatō

Item contemplaciones eiusdē de passioe dñi s̄
septē horas canōicas multū deuote Itē placitōria de passioe

Itē De colloquio simonis petri et ihu

Itē de gradibz humilitatis et supbie

Itē tractat; eiusdē de Caritate seu de ḡdibz amoris

...the ...
...
...

...
...

...
...

...
...

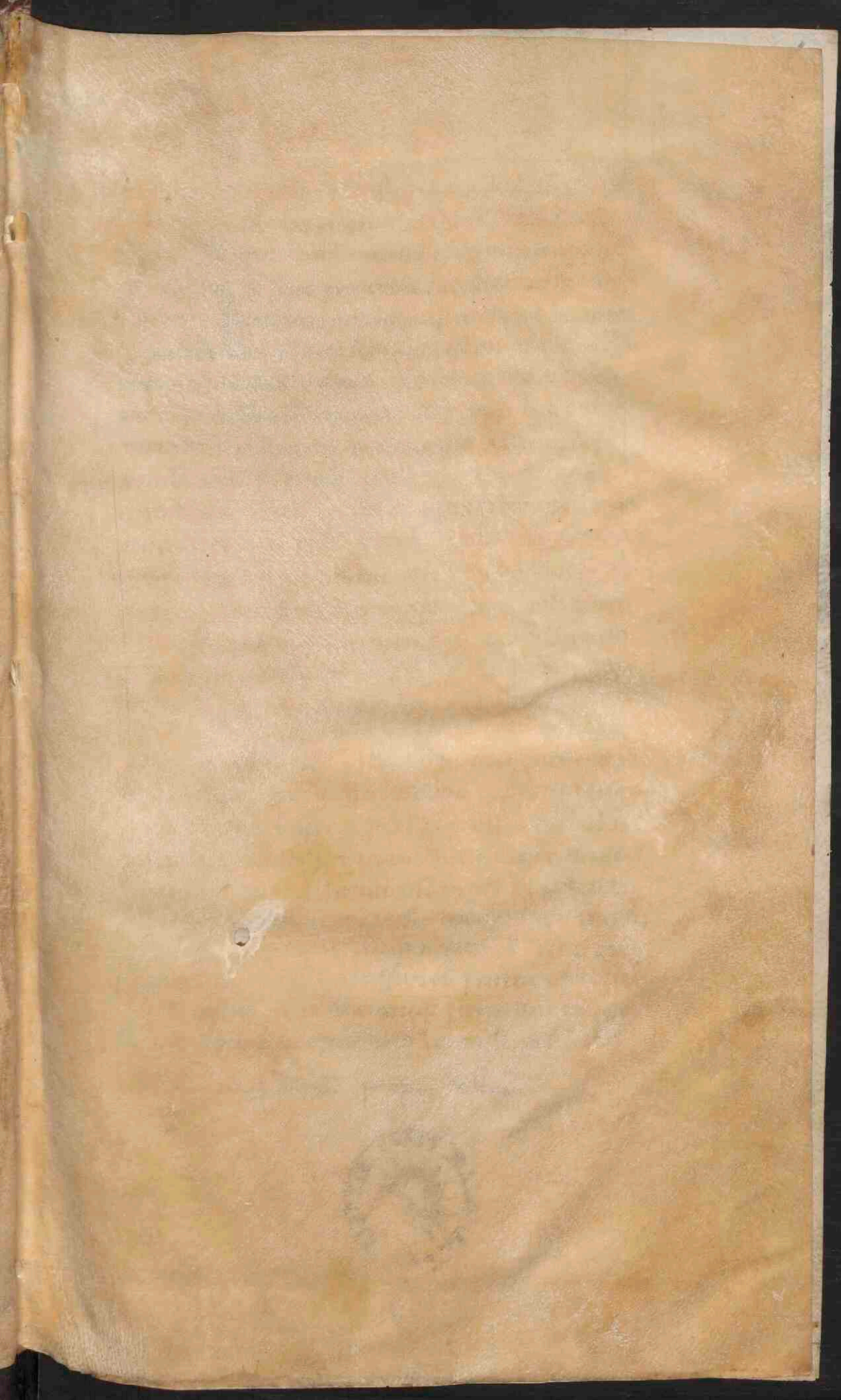
...
...

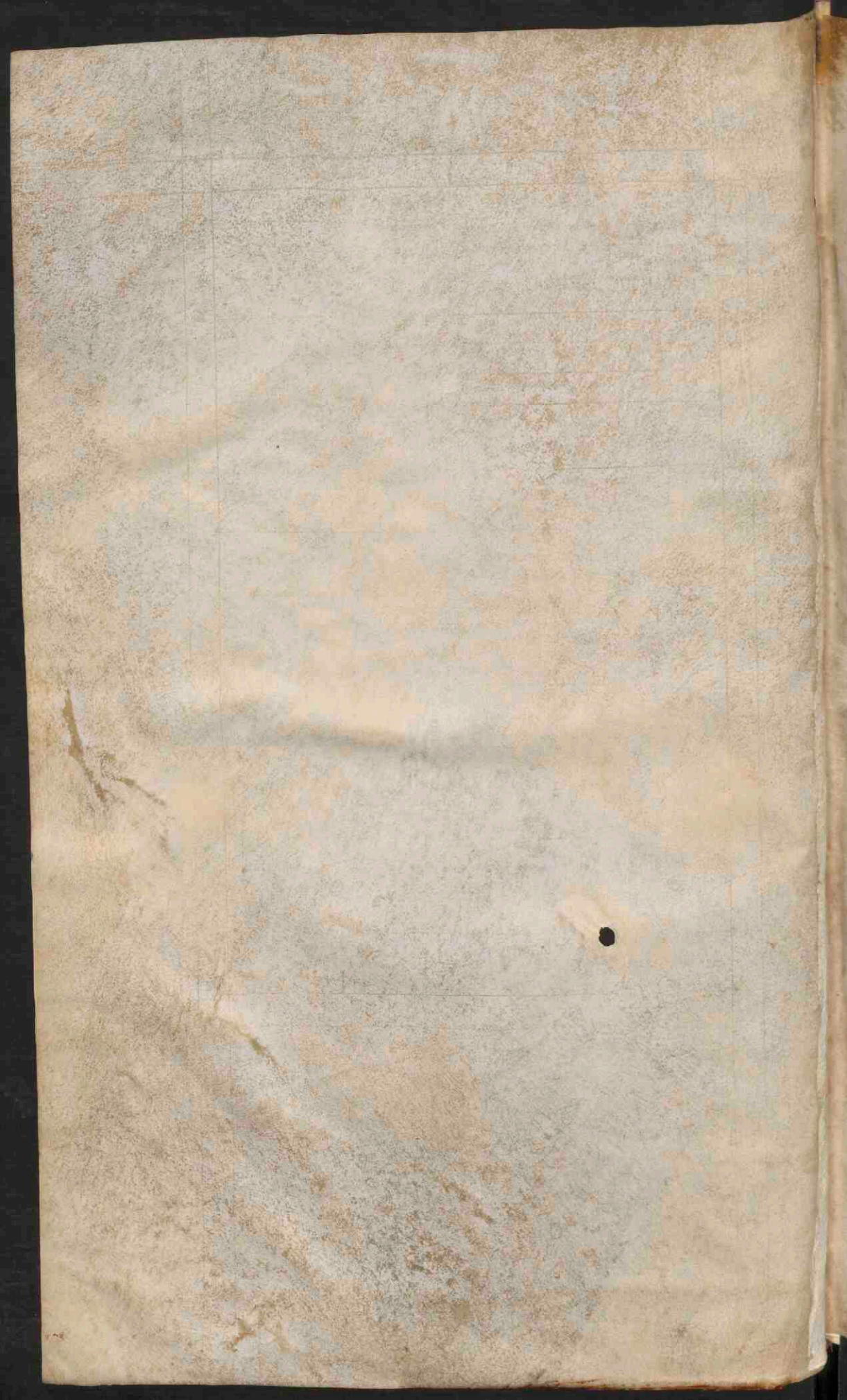
...
...

...

...

...

Liber beati bernardi de Institutione morum et de
Oratore quidam ordine vite.

Humandam mentis mee impericiam
si sepe fraternam caritatem; ut de vite
ordine morumque instructione breuiter
loqui debeam. Et quod tempus est, ut ipso qui ipsi
tantum opitulante opus aggrediar; exordium su-
mere necessarium duxi ab illa tam laudabili
virtute; que dicitur verecundia. Que cum sit
omnibus etatibus personis temporibus et locis
aptissima et adolescentibus et iuuenibus a nobis max-
ime deat. **De tribus virtutibus que iuuenibus aggruuntur.**

Virtutes sunt virtutes; que pueris et
adolescentibus magis aggruunt. Vere-
cundia. f. taciturnitas; et obedientia.
Non est autem dubium si has studeant habe-
re; quin possint christo duce ad culmen perfecti-
onemque virtutum ascendere. Morumque insigni-
a et ornamenta virtutum in illis proculdu-
bio certum semper; qui ab ipso tyrannio pri-
meue etatis, usque ad perfectum vitium disciplinam
celestibus preceperunt per viam domini fortiter curar-
unt. Quorum si sapientia tamen viget et lucet;
quorum senectus ipsa etate fit doctior; usu tuncior;
processu temporis prudentior. Nec autem
verorum studiosorum dulcissimos fructus edunt et
alios reficiunt. Multi namque senes diu viven-
tes et nichil proficentes; quod nullas sibi in-

al' tuncior

Su carusianorum prope vltimum

tye oportuno diuitias aggregauerunt. mores
omniū virtutum: nos iuueni reprobe vite morbo
inficiunt. Sicut enim per senē vitiosa et fatua:
ita per adolescentē inuercidū et temerariū
religio scā destruitur. Post indoctos nāq;
malos q; prelatos in scā ecclesia nulla pestis
ad nocendū infirmis valentior inuenitur.
Demiq; talium hominū genus ista de quib; aplūs
predicit tpa prochlor sine nūdo ferunt: qm̄
omniā ferme que bona sūt et scā. pessimā
q; fundi q; videm. **E**t qm̄ senes ī melius
mutari ab illa molita viaorū q; suctudine
difficillimū est: debem; adolescentib; manu
porrigere: qui si dare volūt operā: omni depul
so tepore pnt utiq; per grām xpi vitam
corrigere: mores q; ponere: actū q; suos in oib;
meliorare. **H**oc dico diu ē. q; desideram ppr
iuuorū salutē: corū p̄cipue tū quib; uiuor;
ex opusculis patrū pauca quedā deflorādo
colligere: que tenere etati corū videantur spe
cialiter q; sūtere. Est enim michi fateor mag
tristitia et q; timū dolor. sup ceitate cordis
eorū: q; tū didicerūt in scola xpi qualiter
debeant et uicia propulsare et scā virtutib;
insudare: heu rebellions spū armati. tam
p̄cipiti impetu per abrupta viaorū currūt
ad mortem: ut eos auriga presidens nullo
freno discipline valeat cohibere. Deberent

utiq; in domo dei ad cultu dnu honoris super
 oem ornata tamq; vasa aurea resplere. Cur
 autē qui ab ipis p̄ms infantie rudimentis
 educati sunt tanta cura tantoq; labore indi-
 gent nisi ut fortes in bello facti extra mundū
 et eius gapias at carnem et eius desideria
 cōtra dyabolū et eius multiplicia temptamenta
 viriliter pugnent? **S**z q; admirandū est et do-
 lendū plus eis q; ceteris. et austera videtur
 regula disciplinae et grauis. Quare hoc nisi
 q; seculare magis diligūt vitam? Ceterū
 nullus v̄l rarus inter eos inuenitur qui libe-
 ter sequatur p̄ris institutū et maiorū vitā
 diligat. Aut q; labor eū deterret. aut q; in la-
 bura etate difficilior est abstinentia? Aut q;
 aliam a adolescentie videtur vita obscurior. Et
 ideo ad ea quertitur studia que plausibilia
 arbitrantur. **P**ria quippe futuris preferūt
Sz memisse debent: q; nō p̄ntib; s; futuris
 militant. **O**nde quo prestantior causa: eo
 debet esse cura attentior. **I**n felix qui lege
 vite et discipline abiit. et maiorū guber-
 nari magisterio refugit. **I**ste vero non scōs
 deū s; scōm se viuit. **Q**ui si poterit est cum
 quibus vlt; pergit quo vlt; manducat et
 bibit qn̄ vlt; qd' vlt; **H**idit et iocatur
 inter quos. et vbi vlt; et qn̄ vlt; **P**ostremo
 q; n̄ narib; suauē. q; q; tactū blandū et

no

no

no
1
no
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

quod oculis delectabile: quod ceteris sensibus carnis
sue iocundum est: hoc exat et sequitur. Ille
vero qui secundum deum vivit: non quod cum carnaliter
delectat: sed quod spiritualiter edificat facit. Et quod
cupit aut agit: non vult ex sua: sed ex dei volun-
tate: maioribus suorum iussione procedere. Nec
tamen positus vel in adolescentia vel in iuventute
lubricus: de sui questione desperet. Oleaster enim
olive infertus: amissa amaritudine efficitur
fructuosus. Si ergo agricultura querit
stuprum qualitatem: nonne studia doctrine et
discipline assiduitas mitigat penam quaslibet
egritudines passionum? Sed ne puerilis
vita variis lapsibus viactur: oportet teneros
annos prefatis diligenter mancipari virtutibus:
quatenus bona consuetudo cum etate sit accrescat.

Ut igitur clarus
patescat quanta et qualis sit virtus
verecundia: pro ambrosio ex mag-
ister ponat sensus et verba. Ne si forte me pro-
penderint stultum hominum opinionem: magnum ambro-
sio in ambrosio christum non audeant spernere.
Dicit enim ille ait: instruendorum morum magister.
Est autem honorum adolescentium timere deum:
deferre patribus honorem: senioribus reverentiam:
tueri castitatem: non spernare humilitatem: dili-
gere clementiam ac verecundiam: que velut
ornamenta sunt minorum etati. Ut enim in

Ista dicit beatus Ambrosius
in libro primo de officiis
preceptorum capitulo xviiij.

sembz gūtas. in iuuenibz alacritabūta in pueris
 et in adolescentibz verecundia velut quada
 dote qmendatur nature **Q** pulchj virtus
 verecundia et suavis gracia? que non solu
 in factis sed etia in ipis spectatur sermombz
 ne modū transgrediaris in loquendo. ne qj
 mdecorū sermo tuus resonet **S**peculū em
 mentis plerūq; in verbis refulget **I**pin somi
 vocas librat modesta in cuiusq; offendat
 aurem vox fortior **D**emiq; in ipō cauendi
 gñe p̄ma disciplina verecūdia est **I**mo etia
 in omi vsu loquendi et vt sensim quis aut
 psallere aut canere. aut postremo loqui ia
 pnat: vt verecūda p̄cipia qmendent proas
 sū **E**st em in oculis verecundia qua phibe
 tur hom adolescentis pudica aīma intueri
 et alloqui femas: nō vt exeretur se vū sed
 vt fugiat viciū **P**lurimū autē profiat ad
 tuitionē castitatis: custodia oculorū **M**ulta
 perierūt ppter spem carnis **V**n̄ dicit **Q**u
 videt mulierē ad q̄cipiscendū eam. iam
 mechatus est eā in corde suo **B**one modis
 adolescentes in mōsterio viuētes ita se omi
 custodia aseruent. vt adolescentiā suā nullo
 libidinis sordē q̄maculent: vt ad altare xpi
 q̄ de thalamo virgo procedant **D**uoz tāta
 aīm nudicia debet ee. vt pre nimia verecū
 dia. ne sermone quidē audire velint ul loq

146. p. de officio. c. xvij.

impudici. Et ne metuis naturalibz superen-
tur nae est vt lasciuens caro eoru. arbas
frangatur ieiunio. Melius est em stomachu
tolere q̄ mentem. **U**tis plane adolescens
qui casto perseuerat corpore et mente. huic
proculdubio caro et sanguis redemptoris
nri efficitur vita et salus. **S**unt eo qui p̄t
huana ofusione. sine respectu diu timoris
plem sordibz audacter se ingerit tantis
mysterijs. **H**omo videt in faae dy autem
intuetur cori. si illi plus metuit homines
q̄ deu. **O** ceca temeritas o mira dei patientia
Nuq̄ em tm peccauerit vl quos ignis ofupst
vl quos terra absorbit. **N**uq̄ tale scelus fili
oru aaron. alienu igne offerenciu. quale est
istoru qui tam terribilia sacramenta sibi su-
muo ad morte. **E**tem sic viuendu est vt pa-
ne illu ofubstantialem sp̄ accipe valeamus.
q̄ vt ei qui se alienu ab eo fecerit. **E**t inltu
vt illi qui imundus et spurcus accesserit. **V**bi
grande periculu. **I**deo maḡ nactas incubir
he indigni iuonamur. **Q**uapp̄ tenenda
est in omibz verecundia pudiciae comes.
cu? foetate castitas ipa tuoz est. **D**onus
em regende castitatis pudor est comes. **Q**ui
si repellat p̄ma pericula. pudiciaa temerari
non sinit. **E**tem inuerecundis oculis et lasi-
uis fermombz. libidinosi aum? deprehendit?.

utrobiz

et p exteriorē hōiem: interioris hōis vita mōst-
 tur. Multa et dura corporis bella sustinet ad-
 leſcēna et calore sanguis inflāmata ut eva-
 dere possit om̄i indiget custodia. Quanto plu-
 ra sunt que ipugnāt pudiciā tanto maiora
 sunt p̄mia. S; ubi maior labor ibi amplior
 erit merces. **A**matores autē verecūdie simāt
 exemplū de m̄e d̄ni que q̄ius eēt mitissima
 tamē pre verecūdia salutante se angelū nō r̄sa-
 lutavit. In ipā vero oratione neā mltū vere-
 cūdia plaret et gahat grāe apud d̄ū n̄m
Sonne hec pretulit publicanū et ḡmēd aut
 eum qui nec oculos suos audebat ad celū leua-
 re. **I**deo iustificatur maḡ d̄ni iudicio: q̄ ille
 phariseus que defozuit p̄supao. **O**rem et nos
 inq̄ m̄ possu m̄ corruptione quieti et modesti
 spūs qui est ante d̄ū locuples. **P**aulz quoq̄
 et orōne defera p̄cipit cū verecūdia et sobrie-
 tate. **P**̄mā hanc et q̄ p̄mā vlt̄ eē orationis
 future: ut non gloriatur p̄cordis orōis: q̄ coloe
 pudoris obducta: quo plus defect verecūdia
 de recordacione delicti: eo vberiorē mereatur
 grām. **E**st etiā in ipō motu. gestu. mōssu tene-
 da verecūdia. **H**abit; enī mentis in corporis
 statu cernitur. **H**inc homo cordis n̄i abscon-
 ditus. aut leuior. aut iactantior. aut turbidior.
 Aut egr̄ grauior et ḡstantior et purior et
 maturior estimatur. **I**taq; vox quedā est animi

no
 ↓
 ↓

no de vera
 in orōne

no

corporis motus Depe enim per necessum pro
ditur qualis sit animus? Tunc quippe in quoru
dam incessu ymago leuitatis: species quedam
sarrarum parfantium. Sed etiam qui sensim
ambulando imitantur histuicos gestus: et qui
quedam ferula pomparum. et statuarum motus
imitantur. et quocumque gradu transferunt:
modulos quosdam seruire videntur. Nec tur
sim ambulare honestum arbitrorum cum causa con
git alicuius periculi vel iuste necessitatis. Nam
plerumque festinantes anhelos videntur torque
ora: quibus si causa desit festinationis natie:
nervus adest iuste offensiois. Sed non de hys
duo. quibus rara operatio eo causa nascitur:
sed quibus iugis et continua in natura vertitur.
Nec in illis ergo tamquam simulachrorum effigies probo:
nec in istis tamquam excursozum ruinas. Est enim
gressus probabilis in quo est species auctoritatis:
gravitatis pondus et tranquillitas vestigium. Ita
tamen si studium desit atque affectatio: sed motus sit purus
et simplex. Nichil enim futurum placet. Naturam
informet: si quod sane naturam vitium est:
industria emendet. Vbi ars desit: non desit cor

Rectio

Quod si etiam ista spectentur alius?
Quotumque cauendum est ne quod turpe
oveat de ore? Hoc enim graviter corquinat ho
minem. Non enim abus corquinat sed iusta

obrectatio: s; verboru obscenitas **H**ec etiã vol
 go pudori sũt. **I**n nr̃e vero religionis pposito:
 nullũ verbũ inhonestũ cadat: qd̃ inuiciat vere
 cundia. **E**t nõ solũ ipi nichil indecorũ loqui: s;
 ne autẽ quidem debem; huiusmodi p̃bere dictis:
 q; quẽ delatã audire. alterũ loqui prouocat. **A**
 dre quoq; quod turpe sit. maxum pudoris e
Videte vero si q; huiusmodi accadat qñã horro
 ris est. **N**õ ergo in alijs displicet nuq; potest
 in serpo^{no} displicere. nec ipã nat̃ vob̃ docet. que
 perfecte quide omẽs partes nr̃i corporis expli
 cauit. vt et natũ q̃sulet. et gram̃ venustaret
Eed tamẽ eas que decori ad aspectũ forent. in
 quib; forme apco qĩ in arca quadã locaty. et
 figure suauitas et vltus spẽs eminceret. vt
 operandi vsus eẽt paratior. obmas atq; aptas
 reliquit. **E**as vero in quib; eẽt natãle obsequi
 um natũtatis. ne deforme sui p̃berent spectacu
 lũ partim docuit atq; suasisit tegendas. **N**õne
 igitur ipã natã ingrã est verecũdicũ. cui exẽplo
 modestia hõm. id qd̃ in hac corporis nr̃i fabrica
 abditũ repperit operuit et g̃tevit. **E**rgo ne
 opifex sic nr̃e studuit verecũdic; sic decorũ istd̃
 et honestũ in nr̃o custodiuit corpore. vt ductus
 quosdã atq; evitus cuniculorũ nr̃orũ post tergũ
 relegaret. atq; ab aspectu nr̃o auerteret. ne purga
 tio ventris visũ oculorũ offenderet. **D**e quo pul
 chre ait aplũs. **Q**ue videntur inq; membra cor

poris nri infirmiora natioa sunt. et que putantur
ignobiliora membra corporis ee. eis habundantia
aore honore arandam. et que inhonesta sunt
nra honestate habundantior hnt. Item imita
tione ne industria auoit gram. vt no solu ab
scandam ab oculis. veru etia que abscondita
acceptim coru iudicia vsus q mebroru suis
appellacionib; nraipare iudicoru putem. De
niq; si casu apertantur hec ptes verecundia qsu
ditur. Si studio impudencia estimatur. Cu q
in quibusda huams membris tanta sit defor
mitas vt noia verecundia mag; sit. heu q
turpes illi et q; ipudentes. qui has secretas
ptes corporis no solu desiderate cernunt sed etia
studiose tangunt. Pudet me ac piget illoru
fra referre i quib; regit sodomitica libido qb;
sic tracta e dno eiusq; iusto iudicio ita tradi
ti sunt in reprobu sensu vt masculu i masculo
turpitudme opetur. Rone deteriores brutis
aiabil; effa sunt. quib; no est intellais. Si em
etiam q nudatu prem videns risit. in filio
maledictis e qua ista maledictione feruntur qui
desiderio peccandi sua alioruq; turpitudme
atregit no erubescunt. Omnia videret qntu fla
gitijs talib; deu offendit. Sunt et qui pulchre
homnes respectu deformib; amant et laudant
suscipiunt et honorant. Illi em qui sanos iusti
cie habent oculos aie pulchritudme in hoie

8
110

Diligunt et reuerentur **Q**ualis est ista pulchritudo qua febracula leuis perdit et rugosa sentus ita totam dissoluit ut nec fuisse putetur **E**t tamen sunt qui habentes hanc extolluntur: et cum sint vacui virtutibus pro hac sola gloriosos se arbitrantur **N**os certe in pulchritudine virtutis locum non ponimus **N**egram tamen non excludimus **q**uod et verecundia est vultus ipsos solet pudore infundere. gratiores que reddere **U**t enim artifex in materia quomodocumque melius operari solet: sic verecundia in ipso quoque corporis decore plus eminet: ita tamen ut ipse non sit affectatus decor corporis: sed naturalis simplex neglectus magis que exornatus. non purpureis et albis adiutus vestimentis sed quibus. ut vel honestati et veritati nihil accessat nitore **V**ox ipsa non remissa non infracta: nil femine sonans. quale multa gratitatis specie silare consueverunt: sed formam quandam et regulam ac sonum virilem reseruans **H**oc est pulchritudine viuendi tenere. querecia cuius sexui et persone reddere **H**ic ordo gestorum optimus: hic ornatus ad omnem actionem accommodatus **S**ed ut molliuili et infractum aut vocis sonum aut gestum corporis non probos: ita neque agreste neque rusticam naturam imitemur **C**uius effigies. formula discipline forma honestatis est **I**mitetur igitur per adulescentis vestigia ysaac et ioseph **S**it verecundus castus simplex et sobrius humilis

obediens pacens et remissor iniurie **S**ciat ut
daniel et tres pueri **S**tudeat sapie et non de se
illecebris gule **P**inguis venter non gignit te
mie sensu **S**fugiat te ebrietatem tamq̄ venenu
si religiosus et sapiens vult ee. nuq̄ vniu red
leat ne audiat illd' **phi** **H**oc no est osculu dae
s̄ vniu. p̄mare **A**met sc̄ru scripturaru sac
ta. ne eius mens vl vams vl lasanis cogita
tiombz pateat **S**tus qui diuina scriptura
legens verba vertit in opera **S**it abstine
ntaru et fugitas litu. ut bonis pollere mori
bus hoc iudicio q̄probetur **S**ic q̄ se exhibe
at. ut seniores inter quos habitat du amira
tur vita non simantur aspice etate **S**it iu
fratres et coequales suos. p̄m in opere. et
extrem in ordme **E**t ita singul' vituabz
insistat. ut nulli eoru iueniatur secundus
Delant me adhuc in partibz demorari vere
candie q̄ ad eos loquor qui a bona eius a
senctis recognosant. aut dapna nescant

Ordō quidē vite tenēd' **Q**
est. ut a verecūdia p̄ma quedā fun
damenta durantur. que soaa ac fūli
atis est mentis placiditati. proteruā fugies
ab omī aliena luxu **S**obrietate diligit. honet
tate fouet. decorū illud requirit **S**equitur. que
saaoms electio ut adiungatur probatissime
quibusq̄ senioribz **S**c̄a ut equaliu vsus

72

dulcor ita senū tuor est qui magisterio quoda
et ductu vite colorat mores adoleſcenae et ve
lut nutrite probitatis inſiat **N**empe ſi hū q̄
ſūt ignari locorū cū ſoletibz viarū iter ad
ordini geſtū q̄ntomagis adoleſcentes cū ſem
bus debent nouū iter aggredi quo in m̄eria
te poſſint et a vero tramite virtutis nō deſter
tere **N**ihil em̄ pulchrius q̄ eos et ingroſ via
habere et teſtes **P**ulchra itaq; ſemorū copula
atq; adoleſcentū. alij teſtīmō alij ſolacio ſē
alij delectatione **L**egitur q̄ barnabas marcum
aſſuſit paul⁹ ſilēam et thymotheū et tytum
vt ſemores q̄ ſilio p̄ualerent iuniores miſtuo
Patet nāq; q̄ nulla ars diſatur abſq; ingro
Si em̄ aialia et fere et aues et apes duces hnt
et p̄ncipes ſuos ſequūtur q̄ntomagis hōines
ſine reore et duce ee nō pnt **U**nde cauēdū ē
ne adoleſcentes et puuli ſine duce ingredian
tur viam quā nūq̄ ingreſſi ſunt et i partem
aliquā declinātes errores paciātur ſi vl r̄m⁹
vl plus ambulānt q̄ nax̄ eſt aut currentes
laſſentur aut morā facientes obdormiant
Plerūq; virtutibz etiā pares. diſpares etate
ſin delectantur copula ſicut delectabātur pet⁹
et ihoēs **S**icut adoleſcente legim⁹ ihoēs q̄ nūc
nulli ſemorū in virtute fuerit ſecūd⁹ **E**rat em̄
in eo ſenect⁹ venerabilis morū et cana p̄uac
cia om̄ virtutū **M**agnū eſt hui⁹ vite

solacium ut habens cui peccata tua aperias. cum
quo archana participes. cui committas secreta
cordis tui. ut ames et sequaris eum. qui tibi pa-
terna pietate in tristibus et aperiatur. in prosperis
tibi adhortetur. et in prosperis congratuletur.
Felix talis societas talis est amicitia qua nihil
in rebus humanis pulchrius. **T**eneamus ergo
verecundiam. ut eam que ad totam vitam omnium nos at-
tollit modestiam. **H**anc agunt modestiam. in diu-
dua verecundie forma. que cum sit eadem sui iuris
remissor. et nihil sibi usurpans nihil sibi
vendicans et quodammodo in virtutes suas contineat.
Aur. diues est apud deum. **V**erecundia modestia
et modestia verecundia est. que nulli insidias
machinatur. lesa non irascitur et cunctos simpli-
titer respiciens. de nullo sinistro aliquid suspi-
catur. **H**anc teneamus primam. **H**anc diligamus et ve-
eam semper habere possimus. **F**ugienda est nobis
familiaritas et confabulatio eorum qui turpiter
et indisciplinate vivunt. talium infamis est visus.
Heremum suos scopulos verecundia. et non quos
ipam vellet. sed quos sepe incurrit. si inquam
madam et fornicaria qui sub spe iocunditatis
venenum infundunt bonis. **H**ij si assidui sunt
maxime in convivio. ludo risu enervant gravita-
tem illam virilem et aios pueriles corruptibiles atque
suis malis assuefaciunt. **C**aveamus itaque ne
dum animi relaxare volumus solvamus omnem armorum

nam q̄ scientiū bonorū operū **V**sus em̄ aīo
 inflectit naturā quā multa stultorū societās
 decipit **E**t nobis cū fabulis risu et ioco? nā
 licet interdū honesta ioca et suauia sint tñ
 ab eccl̄astica errant regula **E**t qm̄ que in sac̄
 scripturis non iuenim̄? quēadmodū vsur
 pare possu? **C**auēda em̄ sut eccl̄ om̄ia q̄
 inflectē p̄nt grauitatē n̄i p̄posita n̄i q̄ p̄f̄
 sionis **D**e vobis qui trāctis q̄ flebitis dicit
 dñs **E**t nos vidēdi materiā inquirim̄ vt
 et hic vidētes illic fleam̄ **I**pm̄ nāq̄ dñm
 fleuisse legim̄? **N**on solū profusos si etiam
 omēs iocos declinācos arbitror nisi forte ple
 nū suauitatis et gr̄e sermone ec̄ m̄decorū ē
Ingemiscendū est autē iugiter et p̄p̄osita
 securitate lugendū. ne a deo deseramur p̄p̄
 superbiā et negligēciās et in potestate demo
 nū relinquam̄ **R**euerā quē dñs deteliquit
 demones suscipiūt et susceptū sue p̄dicationis
 soan̄ faciūt **T**erribilis in consilijs sup̄ filios
 hom̄i deus **O**patur em̄ figulus ex eadē mas
 sa aliud vas in honore aliud ī ḡtunceliā
Sūt vasa ire et sūt vasa m̄ie **S**ūt nouissi
 p̄m̄ et p̄m̄ nouissim̄ **S**ūt m̄lta vōn̄ paup̄
 vero dilā **E**t itē vnusquisq̄ m̄m̄ sicut art
 ap̄lus operetur salute suā cū timore et tre
 more **D**ecinet a vānitate. mūdi sp̄nat amo
 rem **A**mplectatur luctū et quietē et sciet̄

m̄lta vōn̄ paup̄
 vero dilā

quā potest verecundiā tranquillā q̄ māsuētudinem?
 que ut homo inter homines pacifice uiuat et omnia
 que honesta sūt faciat: inhonesta erubescat. **Flau**
 danda uirtus verecundie: q̄ quorū oculos possidet:
 aures linguā q̄ nō sinit turpiter ludē. aut ridē.
 efficiens eos graues et mites. **Et** nōt grātia uia
 um iuiozū impudētia: q̄ impbo ausu dissolu
 aone sua. p̄sēs et fixōs q̄turbant. **Quia** sicut
 scriptū est. nec deū timēt nec hoīes reuerētur:
 sed letantur cū malefecerūt: et exultant in reb;
 pessimis. **Scā** est eis frons meretricis: q̄ non p̄t
 erubescere. **Vñ** lingua audax et frons uere
 cunda. q̄ loq̄tur q̄ ue agat non curat: cum
 tū boni et māsuēti adolescentuli tacendo reue
 reantur maiores suos. **Et** nemo solus tacetur
 mitatis laudem hanc putet. q̄ silentiū ipm
 in quo est reliquarū uirtutū otiū. **maximū**
 actus est verecundie. **Demq;** si est aut fame
 aut supbie probro datur. **s; verecundie** ducit
 laudi. **Tacebat** in periculis **Susanna**: et grū
 verecundie q̄ uite dāpnū putabat. **Deo** solu
 loquebatur: cū poterat casta verecundia loq̄
Fugit et pulcher **ioseph** relicta veste in ma
 nu fornicariētaens q̄ celeriter egressus ē:
 q̄ indigna verecundie sue audiens. nō pote
 rat diu stare. **Moses** quoq; et **ieremias**
 q̄ poterant per grātiā: excusabant p̄ uerecū
 diam. **Sua** est em̄ disare q̄ dicit: tacere q̄

loqui **Q**uid autē post verecūdie bonū, iunior
 etas magis debet discere q̄ tacē? **P**itagoras q̄dē
 suis dedit discipulis legē silentij vt tacentes p̄
 quīquēmū loqui discerent: et tu nō vis facere
 tui virtus silentij p̄ria est? **N** opus est o adles
 cens vt p̄peres periculū suscipere loquēdo: qui
 tacendo possis eē securior? **C**ū plures vidi lo
 quendo peccm̄ madisse: vix quēq̄ tacendo **I**ta
 tacē nosse. q̄ loqui difficili⁹ est **S**ao plerosq̄
 loqui: cū tacē nesciant **R**arū est tacere quēq̄:
 cū sibi loqui nichil proffit **S**apies ḡ. qui no
 uit tacere **A**lliga monco sermone tuū ne
 luxuriet: ne lasciuat: et m̄talo quo sibi p̄cā
 colligat **S**it restrictior: et ripis suis coarceat
Cito lutū colligit. animis exundās **S**it tibi
 grauitas in sensu: **I**n sermone pondus: **A**tq̄
 in verbis modus **H**ec autē si custodieris:
 eris mitis māsueta et modesta **C**ustodi cor: et
 retine lingua **B**ona em̄ possessio. mens bona
Sepi ergo hanc possessionē et m̄m̄ eam
 vndiq̄: ne irruat in eam et captiua ducat
 irrationabiles corpis passiones **C**ustodi
 q̄tū potes interiore hoīem tuū **N**oli eū q̄
 vilem negligere ac fastidire: q̄ p̄iosa pos
 sessio est **E**t merito p̄iosa: cui⁹ nō cadunt
 fructus et temporalis: **S**z stabilis atq̄ eterne
 salutis est **S**i bene vis custodire tacē p̄uis
 et audi: et non delinquas in lingua tua.

Ista dicit et ambrosius
 in p̄ncipio libri p̄mi de
 officijs. cap. 11

no

Grave malū ut aliquis suo ore cōdepneatur
Item si pro oioso verbo reddet vnusquisq;
rōnē in die iudicij q̄tomagis pro uerbo ipuri
tatis et turpitudinis et impietatis. **V**ideamꝫne
et rōnē ponamꝫ pro oioso silencio. Est em̄
fructuosū negociū silenciū. Tacendo apud
hoīes melius loquimꝫ deo. **M**ulte autē grem
placiones s̄t in quibz aiā deo deuota tacendo
mirabiliter pasatur. **D**avid ꝑphā docuit nos
tamq̄ in ampla domo deambulare in corde
nr̄o et quiescere cū eo tamq̄ cū bono q̄tib
nali ut ip̄e diceret sibi et loq̄retur sc̄i. **D**ixi
custodiā vias meas. **M**oyse in silencio lo
quebatur et in oiao opabatur. **Q**uā ergo
iusto solus est. qui cū deo semp̄ est. **Q**uo^o so
lutari⁹ est qui nūq̄ separatur a ꝑp̄o. **C**ū
autē feratur a negotio. qui nūq̄ a merito
feratur quo negociū q̄sumatur. **Q**uibus
autē locus arāribitur. cui totꝫ mūdꝫ diuina
arū possessio est. **Q**ua estimatio diffinitur.
qui nec operatione q̄phenditur. **S**icut quidem
de deo cogitat et fas̄ angelis eius atq; inmar
cessibili gloriā eterne felicitatis. **N**ūc vero de
versutijs dyaboli. de peccatis suis. de hora mor
tis. de penis inferni. de die tremendi iudicij. nūc
autē de profunditate diuinā scripturarū. de
natura virtutū. et hōrū q̄posicione morum.
Quā gloriofū tale silenciū vbi eloquia dñi

^{1. m.}
De fructuoso silencio

eloquia casta sunt. Est ergo tacendi et loquen-
 di modus. Bona mens et veracunda ut non loq-
 tur multa prius considerat. quod dicat et cum dicat
 quo loco et tempore. Merito sapiens dicendum est
 qui novit tempus loquendi. Vn. bn. ait scripta
Homo sapiens tacebit. usque ad tempus. Iaco-
 sci dei qui sciebant quod vox hominis plerumque pro-
 uocata est. et multum erroris humani sermo est hominis.
 tacere amabant. Demas scilicet dauid ait Posui
 ori meo custodia. ppha custodiebat. et tu non
custodies? Potes autem custodire. si non cito lo-
 quaris. Ier. dicit Audi isrl. dnm deum tuum. Au-
 di dixit. et non loquitur. Tunc enim etatis est tace-
 re et obedire. nec tamen de maiorum sententia iudicare.
Scriptum est iterum Audi isrl. et tace. Isaac de
deserebat patri suo. et obediens voluntati eius.
non recusabat mori. Ihus vero filius naue
sedulo obsequio moysen venerabatur. et obe-
diens contra in omnibus. tanta gratia apud
deum meruit. ut illi successor ad regendum po-
pulum eligeretur. Heliseus autem relicto aratro
mactatisque bobus. heliam secutus. per veram imitacionem
obediencia ad tanta morum ascedit celsitudi-
nem. ut spiritus tam exalti magistri dupliciter in
bono discipulo requiesceret. Abraham vero ille
fidelis senex. ad iussione dnm reliquit terra
natiuitatis sue. Et quibus in locis frequentes
 iurias grauesque pressus foret labores. nunquam

De obia

216

tamen cepte se obedientiae penituit **I**n tantum
enim per obiam placuit deo et fide ut ei primum de
xpo fieret re promissio **I**pe deus et dominus noster
ihesus xpus in factis in dictis et suis multum nos
obediam docet **V**era enim subiectio propter deum
et propter voluntatis mortificatio domini abiecta et
indigna de se credit deo acceptabile hominibus quia
dulce obiam parit **D**emum voluntas propria ex libe
ri arbitrii presumptio descendens obstinatis et
inobedientibus ipsa bona in partem gunt **V**ir bo
nus cum bonis suis omnibus obiam hanc studeat
Scriptum quippe est **M**elior est obia quam victie
et ausultae magis quam offerre adipem arctum
Quia quia partem arrolandi est repugnare et
tamquam scelus ydolatrie nolle acquiescere **S**eruit
quod et quae sit nobis malum et quod ydolatrie ma
gias quam artibus operatur **A**dolentes autem qui
tali repleti sunt malo subdi senioribus dedig
natur facta eorum auctumandi et exerta ceru
ce non obseruat sed diuidicant **N**on venerando
evaltant sed spernendo insultant **S**ed non ipone
Inde enim euidenter deficiunt **V**ni misericordie proficie
debuerunt **H**oc autem vult deus ut homo per
hominem vocatur et minor maiori subdatur
Si angelus angelo impat et inter iubente
et obediens summa sed manet concordia vide
at ille qui grauiter peccat qui debita exhibere
suis maioribus reuerentiam non curat **I**n terrore

itaq; illorū qui obediētes non sunt et suos
 seniores putivosq; despiciūt mltā dīa potius
 sent nisi promisse v̄ritatis memor illa studio
 p̄terrem. **U**t q̄ plura? **U**na em̄ sm̄a obediē
 tib; et inobediētib; suffic̄ p̄t quā per se ve
 ritas loquitur dicens. **Q**ui uos audit me aud
 et qui uos spernit me spernit. **I**lli in̄ gaude
 gaudio magno qui seniores suos venerationem
 hnt̄ et honori p̄t xpm̄. **A**hulā nāq; & virtu
 te obiā mltā scripserūt inter quos p̄t benedic
 tus de ea tam terribiliter locutus est ut fratru
 etiā bene obediētū corda p̄t minime timōe
 concuti valeant. **H**z et ille sum̄ melliflui
 oris gregorius mirabiliter exaltat ac magnificat
 eam. **D**emōstrāc̄ autē volens quā sit meriti obe
 diētiā; **A**it ita vir eloquens. **S**ola nāq; virtus
 est que virtutes ceteras mētī inserit; inserat; &
 custodit. **U**n̄ et p̄m̄ homo p̄ceptū qd̄ obser
 uaret accepit; tū si vellet se obediētib; subdere;
 ad eternā b̄titudinē sine labore pueniret. **D**em̄
 idē doctor verba que locutus est spūs sc̄is p̄
 ob̄ samuelis exponens; ait. **O**biā victimis
 iure p̄ponitur; q̄ p̄ victimas aliena caro; per
 obiām vero volūtas p̄a mactatur. **E**t tāto
 tior d̄u quisq; placat; quāto ante oculos ei
 repressa arbitrii sui superbia gladio p̄cipiti
 se imolat. **Q**uo cōtra ariolandi pec
 catū dicitur. **n**obiā; ut q̄ta sit v̄ta obediētiē

demostretur. **S**ed aduerso enim melius ostenditur
quid de ei⁹ laude sentiantur. **H**ic enim qui peccatum
auolandi est repugnare et qui scelus prolatum
nolle acquiescere. **S**ola est uirtus que fidei meritum
possidet obia sunt qua quisque infidelis conuincatur
etiam si fidelis esse uideatur. **H**inc per salomonem
in oratione obie dicitur. **V**ir obediens loquitur
victorias. **V**ir quippe obediens victorias loquitur
quod dum aliene uoti humiliter subdimur nosmetip
sos in corde supera. **H**inc ueritas in eodem dicit
Eum qui uenit ad me non eiam foras quod non uenit
facere uoluntate mea sed eius qui misit me. **Q**ui
enim faceret si eos qui ad se ueniunt expulisset.
Quis autem nesciat quam uoluntas filii a uolu
tate patris non discrepat. **S**ed qui primo homo qui
sua uoluntate facere uoluit a paradisi gaudijs
exiit. **S**ed ubi ad reparationem hominis ueniens
dum uoluntate patris sui et non sua facere oste
dit permanens nos in terra uocauit. **E**um igitur non
sua sed uoluntate patris facit eos qui ad se ueni
unt foras non eiam quod dum ex suo nos obediens
subiit uiam nobis egressions claudit. **H**inc
rursus ait. **N**on possu ego a meipso facere quicquam
sed sicut audio iudico. **N**obis quippe obia usque
ad mortem seruanda precipitur. **I**pe autem sicut
audit iudicat quicquam obiam cum iudex uene
rit seruat. **Q**uod ergo mirum si per peccatum homo
obie in penitus uite breuitate se subiat qui

mediator dei et hominum hanc et cum obediens
remunerat non relinquit **S**acendum vero est
namque per obiam malum fieri Aliquod autem per obiam
debet bonum quod agitur intermittere **S**icque enim mala
arbor in paradiso exstat quam deus homini ne tangeret
interdixit **S**ed ut melius per obiam meritum homo
bene quod dicitur asseret dignum fuerat ut hunc etiam
a bono prohiberet quoniam tanto verius hoc quod
ageret virtus esset quanto et a bono cessans auctori
suo se subditum humiliter exhiberet **S**ed quod nonnunquam
nobis huius mundi prospera nonnunquam iuventur
aduersa **S**acendum sumopere est quod obiam aliquod si de
suo aliquid habeat nulla est aliquod si de suo nihil ha
beat minima **S**ed cum huius mundi successus precipit
cum locum superior impatoris qui ad percipienda hec
obedit obiam sibi virtute euacuat si ad hec etiam ex
proprio desiderio anhelat **S**icque enim se sua obiam di
rigit qui ad percipienda huius vite prospera libidi
nis ambicionis seruit **R**ursus cum mundi despectus
percipitur cum probra adipisa et gremelic iuuentur
nisi ex semetipso animus appetat obiam meritum mi
nuit **A**d detinetur quippe obiam duatur cum mente
ad suscipienda probra huius seculi nequam ex parte aliam
etiam sua vota comitatur **D**ebe ergo obiam aliquid ex
suo et in aduersis hunc et rursus in prosperis de suo
minime hunc aliquid quoniam et in aduersis tanto sit glo
riosior quanto diuino ordinem etiam ex desiderio iungitur
et in prosperis tanto sit verior quanto a presenti

ipā quā diuīty p̄cipit glā funditū mente sepatur
Tanti g^o doctoris euidentissimis asseraomb;
moyses et paul⁹ in factis suis proculdubio tes
tantur quere et lege qⁱ vterq; eorū fecerit **V**erū
tamē mact hec fare oportet qⁱ inocens mētibus
virtus sp̄ obīe uigetur dno attestante qui ait
Ques mee uocē meā audiuit et ego cognosco eas
et sequūtur me **R**edēptori igitur suo nō obedit
qui inocens nō ē et inocens ēē non p̄t qui obe
dire ḡcepit **S**z nōc est ut ipā obīa nō seruilī
metu s̄ caritatis affcū fiat non terrore pene
s̄ amore iustiae **N**ulla quippe inocentia nul
la vera obīa est nisi in eis caritas fulgeat
q̄ virtutes omēs transcendit **S**epe em̄ falsa
obīa sub timoris specie palliatur **I**gitur si vi
deris iuuenailū deficē ad obediendū et velocē
ad loquēdū nō dubites eū varijs animi passi
omb; p̄ferti supbie peste laborare **I**n obīa eī
sequitur supbia inrem suā **S**criptū em̄ ha
bes **E**quis iocumitū vadit durū et filius re
missus vadit p̄cepto **S**icut supbia equi iocum
itū in p̄cipitū prona est ita lasciuia adolescentis
indisciplinati in p̄cā ruina p̄uina est **L**oq̄re
maior natū deat em̄ te **A**dolescens loq̄re i cau
sa tua vix cū uacē fuerit **S**i bis interrogatū
fueris habeat caput tuū responsū **I**n mltis
esto q̄ m̄sans et audi tacens **S**il' et loqui in
medio magtū ne p̄sumas et ubi sūt senes nō

multū loquaris **I**n te grādmē sibiit choruscā
 tio et an̄ verēdiā preibit grā et pro reueren
 aa accedet bona grā **E**x hys namq; verbis sapi
 enae intelligē potes quātu virtutes superā po
 sice immōrē etatem adornent **P**ueri em̄ a
 puritate dicti sunt et dect vt regnet i eis
 simplicitas et incēnaa et puritas hoc est
 virginitas **C**ū hys ascāno et in hys p̄seueras
 vt merentur sequi agmū quocūq; ierit **A**dolef
 centes autē nō nōis hui' iceptationē p̄ singu
 los dies in bonis ascēntes verēdiā diligāt
 taciturnitatē custodiant similq; in exhibenda
 obia nimis ferueant **I**tas quippe vtutes in
 p̄mo q̄stitutū loco velut q̄dā incēneta bonoz
 operū vt p̄ eas ad castitatē et hūilitatē et pau
 enā que sōdā p̄tem obtinet recto t̄mte valeat
 puenire **C**astitas igitur q; vterq; seors libidi
 nis vias extotat nisi aliarū vtutū ope fula
 atur facile labitur et promā nimio studio
 obseruanda est q; semel amissa nō reparan
 da est **P**rima nāq; tela sūt oculoꝝ **S**ōdā vboꝝ
In desiderijs est om̄s oculos et desideria oc
 cidue p̄grū **E**t suffragatur ei plurimū vere
 cūdiā que custodit oculos et taciturnitas que
 retinet linguā atq; obia h̄ occupat mentē corpꝝ
 q; fatigat ieiunijs vigilijs et orationib; et ope
 re manū **S**z natiāz p̄ omib; hūilitatē habet
 que q̄seruet habita vsq; in fine **M**ulti em̄ in

ipā senectute p̄ supbiā in luxuriā ceciderunt
Qua pro re timendū est et cauendū. ne subita
calor longū superet tepore: et ipudicos senes
etas lasciuia q̄dēpnet. Tenenda ē itaq; semp hu
militas. custos pudiciae materq; virtutū. **S**ine
causa laborat. qui virtutes sine hūilitate cōg
gat. **V**era autē paciā. nisi p̄ profundā hūilita
tem nec acq̄ritur nec tenetur. **H**anc uero quisq;
ueneriter h̄t. nec bñficio celle nec pfugio solitu
dinis indiget. **E**t si ei adūsitatis aliq; accidit
non q̄statur. s; adhuc diligenti dū oīa cō
perantur in bonū. **I**ste timet in prosperis gau
det in adūsis. **A**mat et adiuuat se p̄sequētes
q; eū paciā et benignitas comitātur. **V**elut idi
uidue comites. **S**i quis igitur h; aīas virgīna
lem et amator est pudiciae non debet medio
cūq; eē contentus. que cito exolescūt et evo
to caumate arescūt. s; p̄fectas virtutes sequa
tur. ut habet lumē in sempiternū. **Q**ui em̄
proficere studet semp̄ inuenit quo crescat. ut
per dies singulos seipō melior fiat. **A**dolētes
profice manapat. es cūsa seruicio et cepisti
maḡ agere et excelsa imitan. q̄forctur cor
tuū et vniūter age. **M**agna tibi dabitur
gloria p̄ victoria. **T**ubricū licet sit iter per
quod mēdis tū de dñi auxilio q̄fidens desere
vna q̄ntū vales et sūma petere nō deficias
neq; tepestas. ut ad gradū p̄fectionis possis

ascendite ad que non nisi multis laboribus puen-
tur. **Euge** si euge. **vicia** transcendite. **Ad** superiora
tende. ut domi voce exultationis cantica gra-
dum cantes. **Tibi** vero de radice ad cacumē festi-
nanti liber patet ingressus. ad illas quatuor pri-
cipales virtutes que in adolescentibus inchoantur
in iuuenibus augentur in senibus perficiuntur. qz
matura etas multis sudoribus exarata iam novit
per experientiam quod didicit per scientiam. **Inde** non me-
rito prudentiam fortitudinem iustitiam et temperantiam
in 3° officio gradu. **Et** per eas maxime instru-
untur mores et benevivendi magisterium docet.
Sed ex his prudentia agnitione veri delecta-
tur. **Iustitia** dilectione dei et proximi servat.
Fortitudo metu mortis atepmit. **Temperantia**
affectione carnis temperat. **Prima** enim intelligit
Secunda benevivit. **3^a** appetitum colhibet. **4^a** mo-
dum imponit. **Tres** ille superiores quod honeste
operantur. **Hec** autem quarta decem agit illud
quod ex radice caritatis proficiatur. **Siquidem**
prudentia est agnitione veri fidei et scientia scriptu-
rarum in qua intueri oportet illud trimodum ge-
nium intelligentie quorum primum est historicum secundum alle-
goricum tertium superius. **Ille** intellectus que
dicunt anagogici. **Iustitia** vero est
deum timere religionem venerari honorem ferre
parentibus patriam diligere civitatem prodesse nul-
li nocere fraternae caritatis vinculum tenere.

alienū periculū suscipere opem ferre miseris bo
ni viassitudine rependere equitate in iudicio
obseruare **F**ortitudo autē est animi magnitudo
cepta bonoz & diuinarū hec adūsis seu pati
enter cedit aut resistit fortiter **N**ullis illecebris
edomatū malis adūsis resistit fortiter ac nō fia
gitur. nō eleuatur secūdis. inuicta ad labores
fortis ad pericula pecuniā negligit auariciam
fugit contē vniūsa pericula animi parat molest
ijs nullis cedit glorie cauet appetitū **I**nter
has tyancia ē nimis pulch' virtus **E**t em' mo
dus vite in omī verbo ul' opere **H**ec autē sobri
etatis et veritūdie comes est q̄ alio noīe vōt'
modestia hūilitatis regulā custodit trāquillita
tē animi seruat et atūctā et castitate diligit
fouet decus et honestate. restringit tōne appeti
tū irā q̄rmit nec rependit q̄tumeliā **H**is
tu plagis celi include' homo dei **H**is tu armis
bellator xpi ongere protegere & ornare **I**ste cur
tus igne' te forte milite portabit q̄sumato cur
su ad celi palatū vt assistas regi tuo cui cer
tasti bonū certamē xpi fidē seruasti **B**ene regē
hanc quadrigam virtutū et sede in ea firmus
Et vt in isto velut **U**lo veli alcaus et
introduca vale **A**s ad tritameratā do
mū in sumo montis vtūe collocatā hanc at
Dico fidem firmā spem igūssam **C**aritate
p̄fectā que oem seruelle foras mittit timorē

ubi via mandatorum dei dilatato corde curritur
 Anima iusta sedes sapientie facta plano moderatoque
 incessu portat deum sessorem suum. Huic autem
 vivere vpus est et mori lucrum ubi disfactor et gratie
 plator transit cotidie visionemque mirabilem cernit.
 Trahitur a deo et ardenti desiderio currit pro eo.
 Si autem montem istum excelsum hancque pulchram domum
 inhabitaueris poteris et tu sepius terra illam pro
 missionis terram lacte et melle manantem cernere ubi
 verus israel moratur et pabulo veritatis eternum pasca
 tur. **S**ed dicas tu michi. Quare tu fidem in primo loco
 non posuisti que est christiane anime fundamentum omni
 virtutum? **F**acere utique nisi fides cresceret. **N**isi enim
 fides cresceret apostoli domino minime dixissent. Adauge
 nobis fidem. Continua enim operatione virtutum et assi
 dua meditatione scripturarum sanctarum fides eruditur
 et erudiendo illuminatur illuminando augetur. augetur
 perficitur et proficiendo stabilitur ita ut nullo
 turbine hereseos vel persecutionum moueatur de lo
 co suo. **I**gitur prius quam per fidem non cognoscat homo
 creatorem suum ignorantiam in omnia vitiorum eius
 possidet animam. **E**rgo ignorantia non est fides ve
 ro dies. **S**icut dies crescit per horas sic homo augetur
 per illuminationem divine gratie et per doctrinam mentis ecclesie.
 Primum itaque sincera radix sancte fidei in terra hu
 manam cordis plantatur cui miseritur ramuscu
 lus ille bonae fidei puer arboris id est timor domini qui
 dicitur inueni sapientiam. **C**um hoc inapit et cum isto ascendit

vsq; ad plenitudinē lūis. Cūq; fides adulta plē
fuerit velut quedā magis arbor diuisa in se ha
bens poma ex quib; reficitur aīa plena deo tūc
adheret timor ille castus et sanus fraternitatis
qui pmanet in seculū scilicet. Hec ē em̄ fides illa
que p dilectionē opatur vt homo noua creatura
efficiatur. Fides pūctissima et iunctissima que
inter verba altitacionis i type psecucionis ut in
die natiuitatis supari nō p̄t. Quare fides firma
et caritas plena fide comites et inseparabiles sor
tes aīta in se genera v̄tutū ḡtinētēs. v̄tū p̄f̄m
efficiūt q̄m̄ possibile ē eū p̄f̄a in hac vita plē
infernīs et doloribus. Iste illud apli in veritate
dicere p̄t. Quis nos sepabit a caritate xpi?
Tribulatio an angustia. an p̄secutio. an fames
an inditas an p̄iculu an gladius? Certa sū
em̄ qz neq; mors neq; vita. neq; angeli neq; p̄
cipatus neq; p̄tates neq; virtutes. neq; instācia
neq; futura. neq; fortitudo neq; alia neq; alia
creatura poterit nos separare a caritate dei que
est in xpo ihu dno nro. Hec ē autē dispositio
bone vite et recta series v̄tutū. Ita ē via
regalis p̄cedentiū pedib; t̄rita. Ambula in
ea o grex adolescentiū et noli declinare ab ea
neq; ad dexterā neq; ad sinistram. Ille quidē a
sinistris declinat qui se aptis vicijs implicat.
Ille vero ad dexterā declinat qui via a sub v̄
tutū sp̄e latencia magno p̄e nō deuitat. p̄ hoc

em̄ multa deceptur et ignorat se esse deceptos
 Itaq; dupliciter rea est anima si et bonum non faciat
 vñ spiritualiter vivat et lateat **S**upb' vult se
 credi qstante **P**rodigus liberalis **A**varus dili
 gente **T**emerrari' forte **I**nhuani' p'ca **G**ulosa
 huani' **I**mpudencia qstante sermone assarbit.
Peracitas appellacione libertatis ondit **E**loquecia
 verbositas fingit. **E**t curiositatis malum sub stu
 dii colore spiritualis deliciasat **N**am iterdu sub
 p'textu iusticie crudelitas agitur et putat' vñs
 esse qd' nimium e' viciu' **S**icut remissa segnaes
 mansuetudo esse creditur et q' agit' torpens negli
 genca putatur agere indulgencia pietatis **T**re ti
 mor sub spe obic' occultatur et d' vñs huilitat'
 q' tñ est viciu' timoris **P**orro viciu' inquietudis
 virtute se vult vocari sollicitudis. **E**t p'apinacionis
 faalitas feruor boni studij ardi' **E**t bene agedi
 tarditas q'sily mora esse videtur du' tñ ista sic vñs
 illa viciu' **N**ec et si huano pnt' discerni iudicio
 tñ sine dono dei q'tu' michi videtur nec virtutes
 pnt' hñ ut appeti. nec earu' similitudines que st'
 vicia vtutes imitacia declinari **B**ed sciendu'
 est q' quedam sume virtutes q'da' vero medie st'
Fides spes caritas sume vtutes sūt nā a quib;
 habentur veraciter utiq; habentur **D**octina re
 iunū castitas scia et cetera hñs filia medie vir
 tutes sūt qz et ad utilitate et ad p'miac' haberi
 possunt **N**on p't esse sunt veritas cu' medacio et

pudor cū petulācia et fides cū p̄fidia castitas
cū luxuria. Adūsa ip̄ctus viciōrū q̄trāris vic
tutab⁹ ē pugnandū. **C**ont̄ luxuriā cordis adhi
betur mūdicia. **C**ont̄ odiū dilectio et q̄ iram
diā paciā. **C**ōtra timorē fiducia virtus. **C**ont̄
torporē feruor boni studij. **O**pponatur tristitiæ
gaudiū. **a**ccidie fortitudo. **E**t auaritiæ largitas.
Sup̄bie hūilitas. **P**riapali septē viciōrum
regna et m̄ sup̄bia est que oī uiao deterior
tanto i ymo iacet q̄nto se in alto erigit. **S**eptē
priapalia p̄turiūt de se m̄lta vicia que ita
sibimet quadā coḡtione iūḡtatur ut ex alte
ro alterū oriatur. **S**up̄bia sicut origo om̄
criminiū ita et ruina q̄tariū v̄tutiū. **I**p̄a ē
in pas̄ p̄ma ip̄a in q̄flectu postrema. **D**e su
p̄bia nascatur arrogācia que tā in factis q̄
in dictis cauenda est. **V**e ei qui sibi magis
q̄ deo placere studet. **P**enocordia max̄ie sub
iat dyabolus sibi mōchi q̄ p̄ eā ab hūilita
tis culm̄e dicitur. **S**ūma itaq̄ mōchi v̄tū
hūilitas sūmū viciū est sup̄bia. **S**up̄bicio
q̄tendēdo et d̄m̄icando n̄m̄uātō detrahē
do et susurrātō negligēdo q̄tēp̄nēdo et
p̄riās volūtates faciēdo. **I**nfinitas mōchi qui
nūc sūt culpas incurrit. **H**inc ē q̄ ex max̄
m̄ltitudine qui sc̄m̄ deserūt. **r**ari valdē inuen
untur qui mortificatis vicijs ascendē q̄ten
dant ad p̄fectionē v̄tutiū. **H**ec autē signit

illa sexcenta milia armatorum qui de terra egypti
 deducti sunt Duo autem solummodo homines id est **iosue**
 et **caleph** ex omnibus illis terram promissionis ingressi
 sunt. regredi autem volentes in egyptum prostrati
 in deserto divisim generibus mortui interierunt
P egyptum intellige mundum **P** pharaonem dya
 bolum qui est rex superbie **E**t **p** mare rubrum abso
 lutionem omnium peccatorum **P** egyptios in eo mortuos
 ipsa peccata que sunt peccata pharaonis **T**u quia
 iam deseruisti egyptum pharaonem fugisti et lotus
 a sordibus tuis submisisti curribus carnicum leticie domino
 occinisti **T**andem ingressus solitudinem ad montem
 synai pervenisti. ubi data sunt tibi precepta vite
 et instituta celestis discipline. que coram deo et
 factus eius es pollicatus te observare **D**eus hec
 omnia feceris noli tamen esse securus **M**ulta hinc per
 tricula in ipsa **p** quam mardis heremo **I**bi certe
 sunt ignis serpentes qui peccant et iterum
 murmurantes **I**bi lepra que inficit et deturpat
 detractores et susurriones **I**bi seuis gladius
 qui devorat fabricatores ydoli et cultores illos
 videlicet monachos qui sequuntur avaritiam que est
 ydolorum servitus **H**anc dicit **apostolus** radicem omnium malorum
Sare tamen debes quia non nisi tepidissimos monachos hac
 vitium impugnat **E**t tamen cave ne propter victum et vestitum
 aliud aliquid habeas aut hinc velis **D**etestare super
 biam fuge gratulationem **R**ecordes monasterii dilige ve
 parentes et time ut dominos **S**it tamen esse salutare id

linguū **B**ed hec custodire nō poteris nisi
pauis te stultū facias ut sis sapiens nichil. s.
discernens nichil diiudicans ex hys que tibi
fuerint impata. s. cū omī simplicitate ac fide
semp exhibeas obuiū illud tūmō scū illud
utile illud sapiens iudicans q̄q̄ tibi lex dei ul
senioris examē indixerit **T**erreat te illoz ex
qui adūsus moysen rebellauerūt quoz alios
celestis flāma abussit alios autē viuētes infernū
suscepit **D**efiacet temp⁹ si veli omīa p̄ ordinē
pandere **I**llud tibi maulcandū video q̄ dū viuū
int̄ laqueos curra⁹ **S**usq̄ tuta pau p̄cholor nūsq̄
tuta requies vndiq̄ bella vndiq̄ hostes **P**harao
em̄ cū suis egyptiis retinet exeuente **C**lades au
tē plurē in medio itinē que impediūt nimis
euente **I**n extrema vero pte an̄ ipm̄ hostes dur
et fortes qui resistere cupiūt ne terrā p̄missi
om̄s possis intrare idest amalech **S**eon. og.
moab. filij amon. et latrūculi montis sepi
Si autē hys forte superatis p̄ multos labores
optimā ingressus terrā fueris videbis q̄ i ipā
eciā non valebis eē secū⁹ **E**nuero remanēt
allop̄hili et alie in arcantu tuo reseruātur ge
tes in quib; te deus expeuiatur vtrū tu dili
gas eā semp q̄ man⁹ eius respicias ne forte
eū gmederis et saturat⁹ fueris obliuiscaris eū
Igitur p̄ septe gentes. que ex illa terra copulsi
sūt. intellige septe capitalia vitia q̄z duo carū

sue idest castimargia et fornicatio reliqua
 spiritualia que i membris suis taliter distigui
 tur **G**ule gauriscentia in quinq; modis diuidi
Primo si ante temp⁹ cibos quis appetat **S**ecundo
 si lauiores escas querat **T**ercio si diligencius
 cibos gors quis paret **Q**uarto si uiles escas
 nimiu quis sumat **Q**uinto si quisq; ex desi
 derio qcuq; sumat **F**ornicatio imoda e genere
Vnu du p voluptates luxuria gpletur **A**lteru
 du sola attrectatione luxus carnis p imudicia
 am prouocatur **T**ertiu e du p mitacione turpi
 um cogitationu nocturna quis illusione pol
 luitur **E**st et qrtu gen⁹ up scriptura sicut pro
 latia et auaricia **S**i et omis imuda pollutio
 fornicatio dicitur **P**hilargia i gema dis
 tinguitur pena idest gauriscentia rei augede
 et in metu carende **E**st et tertiu gen⁹ pestis
 hui⁹ qn moch⁹ ex ipis necis sine quib⁹ vi
 uere non pt plus desiderat hre q nat e **I**ur
 qu ea i mosteris volu⁹ possidere que si in seculo
 essem⁹ mine habere ualarem **T**re tria sut ge
 nera vnu qd ardet intus **A**liud qd in vbu
 sine opens effectu prorupit **T**ertiu qd no ut
 illud feruens ad horam dirigitur **S**i p dies et
 tpa reseruat **E**x illo quippe clamor et indig
 natio et ex isto nascatur odiu que omia equa
 li st a nobis horore dapnanda **T**ristiae
 viciu in tres diuiditur ptes **Q**uaru pma

est tyata et rōnalis de delictorū penitēdine veniens
Altera perturbata et irracionalis de avaritate
tate mentis seu de desperatione peccatorū exorēns
Tercia de iracūdia ul' de illato dapno Aut de desiderio
pedito padens **Quarta** die grā duo sūt vnu
qd' ad opus dei pūgitari mōchū ac dormitare
pellit Et aliud qd' vagari eū huc illuc q' facit
ac fugere cohortatur de frīm cū quibz vivit soa
etate **Hec** salz sex vitia quada mter se cogitōe
quicta sūt ita ut prioris exuberācia sequēas effi
ciatur exordiu **Ex** pmo em scdm et ex scdo ter
cū sic et cetera **Et** ideo econtr' sili mō atq' eadē
rōne pugndū est qz pmo devicto aliud facili
devinatur **Et** ista vitia licet iūcē sūt qnēva
ea qua divini rōne specialius dī in qtuor co
pulas diuidenda sūt **Castitatis** fornicatio
Avaricie ira **Custicie** accidia peculiarit' q' foras
federantur **Sed** hys supatis maior tibi restat
pugna et tanto amphoz q'to ista āplius suc
vnt devicta **A**rripiendū tibi nāq' est totis vi
ribz iuge certamē q'tra crudelissimā et triformē
bestiā idest supbiā inanē gloriā iūdiā **Serme**
in vno corpore tria capita et in ipis capitibz den
tes ferreos cōmientes omniā **O** q' multos viros
hec inamissima bestia momordit et devicit
atq' sub pedibz eius gaudcauit **Circūda** tibi
itaq' forte armaturā ut possis stare q't tantā
nequiciā **Indue** te lorica castitatis **Accinge** te

gladio spiritus qd est verbu dmi **B**unc scitu
 tu fidei **P**one galea salutis et spei in capite
 tuo **I**nt pede tu calcati in pparaoe ewa
 geli paas vt null' in te pateat locus nisi
 dno potentis adu'sari **C**aput supbie sicut
 caput vipre et furor eius sicut furor draconis
 et flatus eius letifer vt insanabilis flatus
 reguli **I**stud em ceteris prestana tres vene
 natas ex vipere ore ad ferendu eduat lin
 guas **P**ma eos pcutit qui p transgressio
 nis culpa gteptu hnt diuina pcepta **E**t fa
 illos qui ex obseruaoe mandatoru attollu
 tur in elatioe virtutu **T**ercia eos qui per
 gtumacia metis subdi dedignant' maioz
 imperijs **Q**uidam aute pro caribz qda pro
 spualibz supbiut **E**t e vna supbia sub di
 uerso colore **S**enodoxie alteru caput multifo
 me prodigiū et multiplex malu diras voces
 et rugita terribiles ex turgidis fauibus
 qd aptito mo ala efflat **N**am sub q hnt
 dona et donate ignorant **E**t sut qui dicunt
 se pro suis precedentibz meritis dona accepis
 se no pro gra largientis **T**er quida st qui
 qd non hnt hnt se per tumore existimant
Sut et alii qui gtepnendo ceteros putant se
 hnt aliq' singularit' **S**z ista elatio reliquis pmi
 cosior est de singularitate iactacie veniens
Hec aute dira lues q'uis se ad alta erigat

et impleat clamoribz auras nō tamē ei iuxta
quā hz extollentiā ē vis et potentia **I**psa quoz
iūdia duplices ex se euomit flāmas **H**oc ac
caput terrū mō illū vult qui meliori iūdeo in
id qd' ipē nō est mō illū affiat qui quelibet cō
simile colet sibi eē equale **V**t hec tria discernē
valeas ista tō tibi iudicia **S**upbia em̄ rubet
et enotoxia albet iūdia pallet furor igneus
in supbis ex indignatōe et candor in ypocritis
ex simulatōe pallor in invidis ex immo dolo
re **H**is ita digestis rectis septē criminalia
vicia q̄ octo diuāntur vt in vide **Q**uia sic
p̄maxis septē viciōz dyabola nos corū po
testatibz subdidit ita opus dñs nr̄ spū septi
formis grē plen⁹ a dn̄atu ipōzū eruit et sibi
subditos facit **S**; scire te oportet qz ista vicia
diuersos ortus et dissilēs efficiēcias habent
Gula em̄ et fornicatō qz nō nisi p̄ corpus
expleri p̄nt carnalia sunt **E**t ideo corporali in
digent affucone simlqz remotioribz locis vt
veloci⁹ curari queant **A**uaria et ira licet nō
sūt vni⁹ nature nā p̄or cō natura est **R**eques
autē origiāle videtur qz homo insabile anāl
est sili tamē oriūtur modo **S**iquide q̄mōis
causas extrinsec⁹ conapuit **T**ristitia et acedia
nulla extrinsec⁹ accēdit prouocandē gnari solēt
Supbia enotoxia atqz invidia sine corporali
misterio q̄sumātur **A**d hec curanda q̄ spūalia

dicuntur multū profunt huāna q̄fortia et max
 si inter bonos et prudentes viros viuas qui illa
 semp redarguat **S**ed inter hec sciendū ē quia
 in quibusdā ventris iglumes In quibusdā for
 micaso p̄cipalē optinet locū In alijs supbia
In alijs cenodoxia arcem tenet **E**t in quibusdā
 ira In quibusdā auaricia seu tristiaa Aut ali
 ud aliq̄ eorū sibi tirāndē vendicat **E**t id oportet
 vnūquēq̄ n̄m s̄m qualitate belli. in quo
 p̄cipaliter infestat pugnā arripe **E**t ita vt
 aliū nō sit adūsh vicū q̄ tertū ponitur.
Primū exerceat q̄flectū Aliū q̄ quartū seu
 quīntū **E**t ita prout vicia ipā in nobis optinet
 p̄cipatū et impugñois exigit mod̄ nos q̄
 oportet ordmē instruere p̄celiorū. et sic q̄ illd̄
 vnū fortiter pugnem **¶** vt alia a quib̄ q̄ pug
 nur nō negligam **¶** atq̄ ita totis visceribz la
 borez **¶** vt nō de n̄is laboribz s̄ de dei auxilio
 q̄fidam **¶** Hoc em̄ mō ad puritate cordis et
 virtutū plenitudmē valeb̄ x̄pō adiuuāte
 puenire **¶** Illud em̄ nō min̄ te scire volo q̄ va
 rie in homibz sūt morū q̄sp̄siones **¶** Vn̄ alia
 vicia tranquillibz et lenibz moribz **¶** Alia duris
 et asperis vicia sūt **¶** Sepe autē qd̄ istis pla
 ceo illis displicet **¶** Dyabol̄ q̄ deape quemq̄
 vult prius naturā vnūscuiq̄ intendit **¶** **E**t in
 se applicat vn̄ hoīem aptū ad peccandū inspexit
¶ **E**t ea quippe p̄te hoīes dyabol̄ teptat ex qua

cū p̄ evaescēte humore facile nichil ad
viciā aspiciat ut s̄m̄ humoris aspersionē adhibeat
temptationem. Null⁹ ḡ culpā nō existimet quā
eo aspersione p̄a supmet s̄ q̄ntū valet q̄t id qd̄
tolerat pugnet. Nam si aspersionem cedit tempta
tionem ut viciō neq̄q̄ resistit. Igitur q̄stātes et
dum mores s̄p̄ q̄t supbia nā et crudelitate pari
ter repugnent. Iocūdi autē et leues q̄t manē
gloriā ypocritism et falsā pietate p̄cipue cer
tare nō cessent. Istud nāq̄ gen⁹ hom̄ laude
facilius capitur. Item vult displicē omēs eq̄m
inter portare videtur. Decipuit omēs et dea
piūtur. Et q̄to homib⁹ placet tanto fuit deo
odibiles. Scriptū est. Simulatores et astuti p̄
uocāt nā dei. Hom̄ em̄ vici metuentes deum
idipm̄ qd̄ eē meruerūt videri refugit. Hanc
laus huāna bonos terret malos letificat. Du
pliciter autē dāpnātur ypocrite siue pro occul
ta iniquitate siue pro aperta simulatione nā sepe
latent ypocrite. Omē sincerū p̄manet. Rā que
simulata sūt diuturna eē nō p̄nt. Ypocrite
m̄to sūt sordidi foris candidi. Amator vane
glorie vñ possit laudari agere nō quiescat.
Nonnulli falsa opinione arrogācie se p̄fectos
eē existimant dū non sūt qui obortis tempta
tionib⁹ motescunt. Tanto fit quisq̄ veritati
vicinior q̄nto se longi⁹ eē ab ea fuerit arbi
tratus. Est huilitas formidinis et ignorācie

que nō est laude digna **P**rocurata verba scōz
 habet vitā nō habz cui semp iactancia ocu
 los quibz videri de9 pō claudit **S**upbis et li
 bidmosis plus dyabolus dnatur **T**ransacta
 libido semp sui relmquit penitudinē uūqz sa
 ciatur et extincta reaccēditur **D**e illi qui tūc
 habuerit tām luxurie quā uite **V**imū qd potatē
 facit et postqz surreverit neqz pes neqz ma
 nus suū officū tenent et omīs eius exhila
 racio vertitur ī ruīnā **M**er supb9 nec deco
 rabitur nec volūtate suā pducet ad finem
Semp em qsaā serui dei huūlis debet esse et
 tristis sūt p huūlitate non supbiat et per
 huūlem merore cor ad lasciuā nō dissoluat
Dei seru9 sine itermiissione legere orare uel
 operari debet ne forte mētē oīs deditā. vicia
 sibi pōcupēt **M**ens deo dicata sic caueat mi
 nora vicia vt maiora qz a nimis incipiūt
 qui ī maxia pruuūt **B**atis delicate se palpat
 qui vlt sine mag9 labore studio qz qtinuo
 vt vicia supare vt virtutes acq̄ere **A**uā autē
 mole carnis pressa sicut difficile ad virtutes
 surgit ita faale in vicia cadit qz ista ī ymo st
 ille vero ī sūma arte q̄sistūt **D**emqz nō nllī
 qz nō pro dei amore seculo renūciant labora
 te nō curant **V**tinā qz mūdū relmqm9 vo
 luntatis sit nō necitatis **Q**ui em non rigida
 intencione mōchi professionē sectantur quō

no
 3
 3

superum amoris. propositum dissolute appetunt.
tanto procliuus ad mundi amorem deueniunt
tur. ex quibus alij requirunt corporis. alij honorem
requirunt. Sed qui ad hoc querens facere
pretendit ut alijs quibusque preesse possit. Iste non discipulus
christi sed prauitatis sectator existit. Ferre
enim crucem christi et non mori propositum est. Ille
autem qui se pro deo duricie tradit mortuorum
assiduus debet esse in orationibus. Lacrimas suas
deo non hominibus offerre. Ieiunia in auriage mo-
dum pro lassitudine et viribus corporis temperare.
Quippe non pigeat te bone frater quantum poteris
bonis actibus insistere ut laboris tui fructus quibus
possis reciperere. Hoc solum attende quod mortuus
factus es. et ideo ea age que mortui sunt. Inter
eos autem quibus viuus sectare meliores. In omni
gradu et ordine optimis promota sunt pessima.
Animosos senes et pertinaces quos vides in
hijis habundare periculosis temporibus. noli imi-
tari. Mores vitasque eorum fuge ne tibi sint in
laqueum et ruinam. **D** quod multos senes et iudi-
ces israel turpiter vitam suam negligentes. rex ba-
bilonis in terra captiuitatis et confusions
possidet. Et quod multi iuuenes spiritu feruentes
domino seruientes vni faciunt celo: totisque viri-
bus diripiunt illud. Utinam talium iuuenum pro-
comamini imitarentur senes. ut anosa red-
deret senectus: quod tenera fert sponte adolescere.

no

Situ vis proficere non respicias q̄ mali fa-
 ciat alii: q̄ boni facere ip̄e debeas. **N**ōne
 cernis negotiatores et milites mlt̄a sustinē
 pericula ut ad incertos honores et ad peritu-
 ras diuitias pueniant? **I**sti quippe seruant
 cū aīne disarimē: que cū plurib⁹ tabulaa
 omb⁹ inuenerit. **Q**uā tibi dic rogo faciendū
 est. qui venditis omnib⁹ p̄iosa margaritā.
 et emptū habes agrū. ubi thesaur⁹ latet
 que fur auferre non potest? **N**ac̄ est tibi
 omēs insidias p̄cauere sollicitate: ne si ruina
 passus fueris pro gloria habeas ignominia
Quā sis in tuto noli cē securus. **f**requē
 ter in media tranquillitate: viaorū syr̄ab⁹. itau-
 ti et desides obruūtur. **Q**uāta. p̄cholor aīnāna
 hui⁹ s̄c̄i nutrit desertū: que negligentes mona-
 chos duris morsib⁹ depascūtur? **E**t qm̄ credo
 te posse plus proficē oratione q̄ ista nūc̄ ex-
 hortatione: **A**ssit tibi diligentia orandi. ut
 et legendō et orandō. esurienti aīne duplicē
 tribuas refectionē: et qd̄ desideras. apud deū
 valeas optinē. **N**immo em̄ coact⁹ desiderio
 qd̄ de salute tua habeo. istd̄ sup̄ vires meas
 sup̄si negotiū: ut vinculis verborū meorū
 ad instructionē tuā. patrū sm̄as colligare
Hec tu meditare: hec in tabulis cordis tui
 scribe: **E**pliat liber b̄i bernardi abbatis:
 de institutione morū et ordme vite.

Inapit prologus beati bernardi abbatis in libro
De precepto et dispensatione

Domino abbati colubensi:

Recipit bernardus, dictus abbas
de claravalle Valere in domino spiritus.
Rescriptum meum ad epistolas duorum carnotensium
monachorum, vobis primum ut promiseram destinare
curavi: ubi et aliud quoque impletum est quod ius-
sistis. Nam cum breuiter rescribere decessissem
et epistolis epistolam tantum reddere velle. Hortatu vero
in libro ut certitas longitudinem protraxi su-
lum, ut etiam in pluribus plures possint edifica-
ri. Quod opus cum a vobis fuerit plectum?
non ipsis ad quos factum est, sed eorum prius red-
datur abbati, et sic demum ad ipsos si iusserit ab-
bas perveniat. Monachi enim sunt, et ex lege sue re-
gule, sine nutu sui abbatis, sicut dare, ita et
accipere datas prohibentur epistolas. Nam et
ob hoc maxime diu sicut satis, multum licet ro-
gatus ab eis, tardavi: quod ut michi vi-
debatur ignorante abbate scribere illas epistolas
et mitte presumpsissent: nec falso id suspicatus
sum: uti postmodum liquido apperit. Ego cepto
operi quod quidem legentibus apparebit epistolae nomine
indicta: sed quoniam pro nomine, modum vero obvian-
te mandato ut promiseram non servavi: liber
si iudicatis, non epistola censetur. Et quod inter
multas questiones, que ibi a me solvantur

id precipue subtilius vniuersq; ptractatur
 que nam liceat pcepta. et p quos et quate
 dispensari datur ei titulu. de pcepto et dispen
sacione: nisi forte aliud qgruena vobis
 videatur. **Inapit liber bti bernardi de pcepto**

Qua mente iam tacebo et dispensacioe
 qua fronte loquar: cu crebris eplis
 et nucijs cogitis me. aut pnam pda
 te imperiaa: aut officiu tenuere caritatis?
 At ego malens sine illa que inflat. q absq
 illa que edificat inveniui: vici tandem pabus
 vus. duris miao nodis. vngues teneros: et
 vt ego vereor no aliud q terendos. Sz hoc
 in cassu: na mea. me vt scribitis et pscribi
 tis tam absentis scripta: q uerba presentis
 arguunt excusante. Quis em iam relinqt
 michi vl de impossibilitate causandi locus?
 Pserti apud vos. qui ex ore et corde meo satis
 certu tenere vos creditis: qtu possu i talib?
 fidei promi vre. no meo fidens mgemorabil
 su mgredior questionu. nescio. deus sat quo
 emerit. Presto caritas erit. vt ita assit et
 veritas. Si quo min: excuset affectu defectu
 potius mgem: volutate certe no culpabit.
 Teptabo autem easdem si potero questuaculas
 sub eplati auctas breuitate redigere: et si no
 eplia breui. Myru siquid no est. si fuerit ego
 logior i exponedo: cu vos eas tatu ponedo

Duas epistolas et ipsas satis longas tenueritis

Prima igitur
questio circa regulam nostram usatur:
De qua nisi fallor aut relique omnes aut
pene omnes oriuntur. Quæritis nempe regula
tis illa institutio. quò et quomodo sit pensanda
pro peccatis eam? Vtrum videlicet cuncta quæ continentur
putanda sint esse præcepta. et sequenter et dampno
sæ transgredienti. An quædam tamen vel monita.
et ob hoc nullius. aut non magni ponderis sit
ipsorum professio. nullius aut non grauis culpe
ipsorum pernicitas? An certe quædam sint depu
tanda iperius. quædam pro consiliis reputanda: quo
partim ea licet partim non licet omnino prætergredi. Et
si hoc vltimum datur. distinguatur a me. tunc demum
certos. ac prope cuiusque partis limites flagitat:
ne cui forte per varias sui sensus opinionones
licentia vagandi datur occasio: sic quæ liquare
culicem et camelum glutine attingat: si nesciat
quomodo aut opere sue quibusque debeat obser
uanciam. Nunc est quomodo recolo viam illius particu
laris totius sensus: et si non verba. Quod autem
subiungitis et petitis inquirere. de omnibus quibus
gradibus distinguatur. quibus claudatur limi
tibus: ad eandem arbitror pertinet diuisionem
quippe que in decretis regularibus præcipua ha
betur. Et puto cum ad illam satis responsio fue
rit: de ista iam nihil superat quod ambigatur.

Itaque ut senao ego. regula sa benedicti omni
 homini pponitur. imponitur nulli? Prodest
 si deuote suscipitur et tenetur; no tamen si no
 suscipitur obest. Sed autem in voluntate est sus
 apientis no in ptate pponetur: voluntariu me
 rito dixeru no necesse. Attamen hoc ipm qd
 dico voluntariu si quis ex pia voluntate semel
 admiserit et promiserit deminceps tenendu pro
 facto in necesse ipse sibi querit. Nec iam libe
 ru habet dimitte: qd ante tamen no suscipe
 re liberu habuit. **I**deo qz qd ex voluntate sus
 cepit ex necesse ta tenebit: qz omo necesse est
 eu reddere vota sua que distulerunt labia ipi?
 et ex ore suo aut qd pparari aut iustificari. Ce
 teru ut quida scoru ait: Felix necitas que co
 git in melius. **O**mnia pmd bti bndicti insti
 tuta exceptis no nullis spualibz ubi ta
 Caritate huilitate. mansuetudine: que no tam
 ipm qstat misituisse qz deuet ob hoc penita
 no ee mutanda. de cetero **R**eliqua vniusa
 no pfitentibz quide monita tm seu qsilia
 censenda: nec grauat no obseruati: cu tamen
 pfitentibz in pcepta. puaricantibz i crimina
 fiant: su ut vta uobis redda ill uoluntaria
 ut facticia: istis necia taqz nalia no ime
 rito reputentur. **I**ta sane necia dixeru: ut
 de eis mune puidetur necis conabilibz
 ut dispensacionibz. **S**z no omnibz in huius

no

una p...
dicit

...

credita est dispensatio: nisi hinc dicitur qui in
aplo dicere possunt. Sic nos existimet homo ut in
misteros vpi: et dispensatores misterioru dei. No
uit autem fidelis seruus et prudens, que constituit
sup familia sua, ibi tantu usurpare dispensatione:
vni bona sperat habere reuocacione. **Hoc**
quippe queritur inter dispensatores, ut fidelis
quis inueniatur. Eadem fortasse fidelitas a sub
ditis inuoluntariu exigitur in obtemperando: que
a ppositis in dispensando. Constat ergo ex hinc
que dicta sunt, vram illa diuisione integra ee
ac sufficiente: si mori, psona, distinguatur, et tpa
du subiectis, sit quide omnis regularis institutio
qntu dicitur ad corporales obseruancas ptnz,
an pfectione uoluntaria: p pfectione natura:
prelatis vero pti uoluntaria, ut que iuncta ab
hominem: pti natura, ut q fuerit diuina instituta.
Et obrem fortassis tunc potissimu congrua et
luculenta magis eade diuisio apparebit: si
eius membru qd dictu est natura rursus in tria
hec subdividatur: stabile, inuolabile, et inmu
tabile. Et quide stabile dixerim, qd ita e natura
ut no aulibz homin illud mutare fas sit, nisi so
lu dispensatoribz misterioru dei: idest ppositis
ut verbi gra Regule scoru Basili, Augustini
Bndicti nec no et autentici canones: et si qua
sunt alia instituta ecclesiastica digne auctoritate.
Que qm a fas tradita sunt, sca stabiliter pfe

De necessario
stabili

al statuta

25

uerant: nec oīno cuius subiectoꝝ ea aliquo
modo variare & mutare cōceditur: que tū
ab hominibꝫ et p̄ hominēbꝫ loco et officio illis
canonica electione succedentes: licite int̄cedū
inopie qꝫ p̄ causis. p̄ som̄s. locis. et tēporibus
dispensantur. **U**bi sane qui hec legit attē
dat me caute non dicere ea posse vl' ab ist'
leuiter p̄ volūtate mutari: s; ex rōne fidelit'
dispensari. **I**deo autē hęc ip̄am mutatio
nem taliter et a talibꝫ recipere p̄nt: qm̄
nō naturaliter nec per se bona sūt. Por
ro nec iūenta atq; instituta fuerūt. qꝫ alit'
viuere nō liceret: s; qꝫ ita magis expedit:
nec plane ad aliud q̄ ad lucrū et custo
diā caritatis. **Q**ui diu ergo caritati militat'
imobilit̄er fixa sūt: mutari qꝫ oīno ne ab
ipsis quidē p̄positis sine offensa p̄nt. **A**c si
econtrario. contra forte aliquā caritati visa
fuerint. h̄is dūtatur. quibꝫ hoc posse videre
datū est. et p̄uidere creditū est: nōne ius
tissimū eē liquet. vō que p̄pter caritatem iūc
ta fuerūt. p̄ caritate quoq; vbi expedit videri
bitur ul' omittantur ul' intermittātur
vl' in aliud forte q̄modi q̄mutentur. **S**icut
e regione iniquū p̄culdubio foret: si statu
ta p̄ caritate q̄ caritatem tenerentur. **T**e
nent ergo. fixā firmāq; imobilitatē. etiā
apud prelatos. que ex stabili necō sūt.

Et quatenus caritati deseruiunt. **N**unc hoc ego
vel solus sentio: vel primus dico: An non hoc
ipsi et papa gelaſius sensit. **A**yt siquidem **U**bi
necitas non est: inquitabilia maneat sanctorum
patrum decreta. Leo quoque papa magis **U**bi ne
cessitas non est: nullo modo sanctorum patrum
instituta violentur. **E**t infert **U**bi ergo ne
cessitas fuerit ad utilitatem ecclesie qui potestatem
habet ea dispenset. **E**t necitate enim fit mu
tatio legis. **N**ec enim demum quod inuolabile
nominari. illud intelligo quod non ab homine tra
ditum sed diuinitus promulgatum: nisi a deo qui
tradidit mutari omnino non patitur. **U**t ex
pli causa. **N**on occides. **N**on mechaberis
Non furtum facies et reliqua illius tabule le
gisata: que et si nullam proorsus humanam
dispensationem admittit: nec cuiquam homi
ni ex his aliquo modo soluere aut licuit aut
licebit. **D**eus tamen horum quod voluit. quando
uoluit soluit: sicut cum ab hebreis egipcios
spoliari: siue quando prophetam cum muliere forni
cariam misceri precepit. **Q**uorum utriusque alterum
quid nisi graue furti factum. **A**lterum quid
nisi flagitii turpitudine reputaretur: si non
excusasset utriusque factum auctoritas imperitatis.
Sane quando siue aliquid aliquando a sanctis hominibus
fuisse legitur usurpatum. scriptura non indi
cante quod deus ita precepit: aut eos peccasse

de necio inuolabili

fatendū est sicut homines: aut certe sicut ppheta
 familiare dei q̄silū accepisse. **Un** et vnu
 exemplū pono qd̄ occurrit de sapsonē: qui
 seipm̄ vna cū hostibus opprimens. interfecit. **Ad**
 utiq; sc̄m̄ si defenditur nō fuisse p̄c̄m̄. p̄ua
 tū dei q̄silū habuisse. credendū est. i si de sc̄ip
 tura hoc nō habeam. **De natō m̄cōmūbili**

Amadubentia

TAm vero natōm̄ ignūibile quid accipi velim?
 Equidē ml̄ q̄gruena. q̄ qd̄ diuina ita q̄stat
 et eterna rōne firmatū vt nulla ex causa
 possit ul̄ ab eo aliq̄ter. i mutari. **Sub** hoc
 genere est om̄is illa sermōnis d̄m̄a i mon
 te habiti spiritalis traditio: et quid qd̄ de
 dilectione. huilitate. m̄asuetudine. ceterisq;
 virtutib; tam i nouo q̄ i veteri testam̄to
 spūaliter obseruādū q̄traditur. **Hec** q̄ppe
 talia sunt. que nec liceat nec expediat
 aliq̄n non haberi: eo siquidē imobilitate
 quo et eternaliter bona: nūq̄ nisi inoet̄
 nūq̄ nisi salubriter aut obseruātur aut ipe
 rantur. om̄i tpe. om̄i persone. morte q̄temp
 ta. custodita salute. operātur. **Tractat de hys**

ip̄o deo

Primā ergo natōtatem. sua trib; adiūicē
 facit cuiq; i p̄mittendo volūtas?
 Scdā p̄cipientis auctoritas: Tercia p̄cep
 ti dignitas. Differūt vt dicitur. tū est
 quibusdā a se inuicem gr̄. adib;
 tres iste natōtates. nec vna occ
 se

quatur immutabilitatis firmitas Nam ex prima
quidem quod efficitur et si non penitus immutabi
le. tamen vix mutabile esse constat: dum solum illud licet
prelatis: et hoc non nisi fidei et prouida dispo
sitione Quod uero fit ex sequenti. quod et maior
ista est. pene iam immutabile. soli quippe deo mu
tabile esse superius demonstratum est Porro quod
de nouissima fit. tamquam omnium maxima. omnino
immutabile est. utpote quod ne ipsi quidem deo mu
tare liberum est Quod ergo nulli hominum factum est
nisi solis mutare prelatibus. dicitur vix mutabile con
grue potest. quod soli constat licere deo dicatur
pene immutabile. quod ne ipsi quidem penitus immu
tabile nominetur *De statuta regule non*

Que autem sunt

Que tamen ista sunt *subiunguntur voluntati abbatis*
ut ad ea redeam de quibus potissi
mum queritur Patet quod magna ex
parte regularis traditio subest eius qui pre
est et si non voluntati certe discretioni Sed dicitur
quid ergo relinquatur necessitati? Audite
Exemplum Primum quidem quod de spirituali
bus in ipsa regula traditum est: in manu
abbatis ut super tactum est nequaquam relinquatur
Demum reliqua precepta que in corporalibus constat
observantibus ne ipsa quidem in eius ita volun
tate posita est ut eiusdem deseruiat
voluntati sed magis caritati Neque
enim abbas super regulam est: cui scilicet

et ipse spontanea se professione submisit. **S**i
 si qd' negandū non est dei regula caritas regu-
 le scā bndicti iure pponitur. **E**sto. pmdē ut interdū
 regule littera cedat pro tpe caritati cū iō nccita-
 tis exegerit: absit tñ ut homīs cuiuspiā subda-
 tur volūtati. **S**up finē sane transgressiones
 nō sup patrū traditiones qstituitur qui ab-
 bas eligitur mandatorū cultor et vltor vltior
Arbitror namq' scās illas obseruandas prela-
 torū prudētiā et fidē arditas: nō subditas
 volūtati. **H**inc est q' idē legislator in hys
 que abbi dispensanda reliquit. caute nusq'
 ut memi volūtate. s' aut q'sideracionē. aut dis-
 pensacionē aut puidētiā a' certe arbitrium
 seu aliq' huiusmōi pōit' volens m-
 mirū puidū fidū q' dispensatorē. rōnis
 vbi forte dispensat sequi iudiciū: nō sue pla-
 citū volūtatis. **V**n' et intimat ei non semel
 q' de omib' iudicijs suis redditur' sit deo rōne
Lego p'fctō in regula. **N**ec q'sideracio penes
 abbem sit: et hoc ul' illud eē in puidētiā
 seu arbitrio ul' dispensacione abbis. **U**t autē
 sua volūtate aliq' mutet me ibi legisse non
 recolo: quāymō i omib' inq' omēs inq'az seq'
 tur regulā: nec ab ea deuetur a quoq' temer
 ergo nec ab ipō abbē. **O**mēs inq' inq'az seq'
 regulā. **N**ec ergo suā volūtate. **U**bi sane n'
 abbem exapi puto. **V**idētis q'tū necessitati

tribuitur? subtrahitur voluntati? **Q**uid etiā?
Rōne regulans ipā professio qua se iunior
subdit sponte priori? eque alligat et porrem?
Solis equidē pacti reor utrūq; nēcessitate teneri?
fieri q; duos p̄ vnus sponsonē alterutrū de
bitores: fidelis autē vnū alterū hūilis obediēcie
Quidnā ergo voluntati relinquitur? vbi et
prelato debiti nēcessitate tenetur? **S**; et de hoc
item prelati nō parū p̄scribitur voluntati q;
is qui proficitur? spondet quidē obiam. nō
tamē ommodā. si determināte s̄m̄ regulā: nec
aliā q̄ s̄a b̄ndicti vt oporteat eū qui p̄est
non frena laxare sue voluntati sup̄ subdi
tos. s̄ p̄fixā eo regulā sibi scire mēsuram:
sic sua demū imperia moderari curat. id so
lū qd̄ tm̄ esse q̄stiterit? nec q̄lib; rectū. s̄
hoc tm̄ qd̄ p̄cedens patet instituit: aut cer
te qd̄ sit scdm̄ q̄ instituit. **S**ic se quippe h̄
p̄fessio p̄mittit nō quidē regulā. s̄ obiam
scdm̄ regulā sancti benedicti. nō ergo s̄m̄
voluntatem ip̄positā. **P**rius si p̄fessio s̄m̄ illam
regulā. abbas meus michi aliud forte ipo
nere tēptauerit. qd̄ non sit s̄m̄ regulā. aut
etiā q̄ nō sit s̄m̄ ista: vbi cā basilij. **A**ugus
tin̄ patrom̄: que nam michi queso in hac
re necessitas iminet obsequēdi? **S**olū quip
pe id a me posse cogi arbi. **Q**uorū: qd̄
promissū. **De limitibus obediēcie**

instituta

Ultis ergo obediencie limites quos
 requiritis: si modus est obediencie
 tenor professionis. Nec se valet
 extendere potestas imperantis nisi quatenus
 attingit votum promittentis: profecto ultra et ultra
 nec non eadem ultra quid aliud quam obic quos
 dam limites consuevit et hinc suis terminis
 virtute eandem circoscludit. **U**rbem quisque
 professus in quouis genere salutifere uite nec
 ultra obic legem cogendus est: nec ultra e
 inhibendus quam sua ipse videtur amplecti profes
 sio: quatenus contra. **U**s ergo qui mediis
 est vite modus profusus voto: professione firma
 tus: tamquam lignum quod erat in medio paradisi:
 solus sine dubio legi erit subiectus obnoxius
 iussioni. **U**rgo prelati iussio vel prohibeo non
 pretereat terminos professionis: nec ultra extendi
 nec retrahi ultra. **U**il ne prelati prohibeat hor
 que promisi: nec plus exigat quam promisi: vota
 mea non augeat sine mea voluntate: nec im
 nuat sine certa necessitate. **U**ritas quisque non
 habet legem: et ob hoc excusat dispensatione
 voluntas vero quia sola meretur retributione:
 eadem sola non merito gradum alicuius usurpat.
Uloqui et absque necessitate remissio voti non
 dispensatio sed puantatio est: et restrictio quae
 voluntate. murmur est non profectus. **U**onat
 ergo profusi meta obic subiectorum ex votis

at profitemus

labiorū iporū non desiderorū suorū: monen-
tes eos nō cogentes ad celsiora: cōdescendentes
eis cū nax̄ fuit ad remissiora: non cadētes

Quam eis **De perfecta obedientia**
eterū subiects huiusmodi obiam
que voti fimb? colibetur nouerit
imperfectā Nam pftā obia legē nescit. ter-
minis non coartatur. neq; gnta angustis
pffionis largiore volūtate fertur in latitu-
dine caritatis: et ad oē qd̄ iūgitur spōtanca
vigore liberalis alacris q; aīm modū nō cō-
siderans ī infinitā libertate extenditur **H**ec
est illa de qua signanter ap̄lus petrus Casti-
ficantes inq; corda v̄ra in obia caritatis: pul-
chre ipam p̄ hoc sequestrans ab illa meriti et
seruili quodāmo obia nec caritati prop̄ta
s̄ obnoxia ncc̄itati nec iusti illius cui nō est
lex posita. pp̄ria est **N**on q; v̄l ille pfects viue-
re debeat sine lege: s; q; nō sit sub lege nūme
quippe gntis voto sue p̄fessionis cuiuscūq;
quā superat aīm deuotione **Q**uā nec istā
regula ipā tacuerit: vbi monet si finitri ipos-
sibilia iūgūtur vt ḡfidens de adiutorio dei
obediat ex caritate **I**n eadē demiq; regula
tertia hūilitatis gradus describitur: vt om̄i
obia mōchus se subdat maiori **D**icens q̄ppe
om̄i nō vlt nos in obediendo mēsurā esse
ḡtētos p̄fessionis nō attendē. p̄missi debi

tū nō de pacto sumere modū: s; transire ala
 crite caā votū et obedire in omnib; **Et** sane
 quidē obediētiē limitēs s; tps ipā tps ex
 tremitas: ut is sit term; obediētiē qui et
 vite **H**ūc nobis maxime vniuersi gmedat
 exemplū: qui fuis est obediens pā vsq; ad
 mortem **¶ Omnis obia nō ē eque grauis**

H Et ergo quociens icerrupitur: mobe
 diētia dicitur et pccm et transgres
 sio seu puaritatio **¶** Interest sane
 qua cā quo affectu qua itenaone quo pā
 piente: in quo ve pcepto malū hoc gmitta
 tur **Et** quidē nullā mobiam dico pūpendēdā
 non tamē oem par estimādā periculo **¶** *psus*
 ro mandatū est non occides fac ergo duos ho
 madas: et vnū quidē spoliandi cupiditate
 alterū vero nccitate sese de
 faciā ppetrasse **An** nō hic **●** satis euidē
 ter inter leprā et leprā causa separat: faci
 ens utiq; disparē valde culpā vni; eiusdē q;
 transgressiomis **¶** Quid vero si hūc subita
 ira illū studiosa malitia aut vetus odiū for
 te ad illud scelus impulerit: nūq; nā sili pē
 sandū erit iudiciū qd' tam dissili factū gstat
 affectu? **¶** Nil dem mcesti; obsceni; ve q; illas
 filias loth paternū vsurpasse gaubiti; et
 tū quis nō videat qm̄ euacuauerit a' atte
 nuauerit turpis nefandi q; flagitij reatum

pietas intenciois et intencio pietatis? **V**am
 vero de illo qui pcepit. et item de quo papit?
 huiuscemodi aduertenda erit s^m rone distinctio:
Us cuius inter pceptores reuerentia nobis
 imminet auctoritas. eius grauior formidetur
 offensio: aut maioris cuiusq; mandati tras
 gressio. dapnabilior estimetur. **M**elius est
 siquidem obedire deo q^m hominib⁹: et in ipis. meli⁹
 magis. q^m q^m discipulis. Porro in magis. meli⁹
 h⁹is q^m ex⁹ceis. **Q**uibus autem meli⁹ q^m stat
 obedire: ipis pauldubio et no obedire detesta
 bilius est. **E**t de mandatis fili⁹ maiorib⁹
 quippe maior. minorib⁹ minor opa ma et
 cura debetur: de quoru q^mceptu. u⁹ eandem
 q^msideracone grauior leuior de offensa q^mtrahit^r

Porro maiora **D**e maiorib⁹ et minorib⁹ ma
 . s^m **Q**uoniam maiora mandata dixerit **D**atis.
 q^m mai⁹ min⁹ de velle q^mstue
 rit ipm qui papit: siue hoiem siue deu. **E**t
 ubi gra mandatu. **N**on furaberis. **E**t est ma
 datu. omi petenti te da. **U**trūq; quide mag⁹.
 q^m utruq; diuina. **S**ed de no furando maius
Quis em nesciat equissio deo. no eque displi
 cere tenaces atq; fures? q^m de duob⁹ malis
 plus velit nos tenere ma. q^m tollere aliena.
 et ita min⁹ peccare. qui no tribuit sua. q^m qui
 no sua furatur? **S**ed et in mandatis homi
 nura equalitas iuentur. cu pro variis

necessitatib⁹ ul' utilitatib⁹ agendorū iūgen-
 tū affectio varietur: qd'q; putauerint rectū
 ul' qmodi⁹ hoc ampli⁹ cupiāt et exigant
 obseruari. Tam ergo qūtas p̄ceptorū q' aucto-
 ritas p̄pientū et obic' p̄figit metā
 et nobis termināt culpā: qñ ut dictū est in
 platis quibusq; grauioris auctoritatis et eorū
 mandatis quibusq; maioris utilitatis. quo dili-
 genaoz debetur obsequēdi cura: eo et culpa
 grauior incurritur de ḡtemptu. **H**is itaq;
 distinctionib⁹ aduersis: et obic' mod⁹ et pō-
 dus nobis facile reperitur. **H**is gradibus
 non solū inter diē et noctem hoc est bonum
 obic' et malū nobis discernitur: s; etiā inter
 diē et diem. et noctē ⁊ noctē: inter bonū videt;
 et melius inter malū et peius. **B**onus qd'
 obic' grad⁹ ē si uō m̄gā n̄i sm̄z p̄p̄ metu
 geheme seu p̄pter sc̄m p̄fessionē quā p̄fess⁹
 est quispiā obediēt: melior t̄j tū ex amore dei
 obeditur. **I**lla quippe caritatis est: ista caritatis
 Illū autē optimū d̄p̄tē obic' gradū: tū eo aū
 opus iūctū recipitur quo et p̄cipitur. **D**e maiorib⁹
Quoniam enim et mōrib⁹ mādatib⁹ nō ē equal' cura
 ex volūtate iubentis pendet intentio **i**p̄cedan
 obsequētib⁹. fit ut nec mai⁹ mōrib⁹.
 nec min⁹ maiorib⁹ q̄fise ut assolēt ad iplēdū
 qd' nūgitur subiecti studiū impendatur: s;
 moderante aīo. queq; p̄ sua dignitate ipeia

modū facit utrobique obseruare: tam in obseruando videlicet iussa quā in cauendo prohibita.

Son quod vel minimū horū que iubentur preceptū dū putet: si tū minimū quod minimū est reputet: si minimū ex spaciaone maiorū. **T**rouit verus hūilis obediens quod et minima nō preceptū. et maxime curare que maxima sūt: intimo quod dā deuoti sincerū quod animi sapore discernens quibus de mandatis ei qui preest suis quodam factis respondeat cū propheta. Tu mandasti mā data tua custodia minimis. **V**bi quod nō dicit vniuersaliter omnia. illa tū oportet intelligi que quoniam nō sine grandi culpa quācumque occasione violantur ideo nō sine graui pena quodam violata conantur ei: utputa nō occides et si qua huiusmodi sūt: quorū nūquā potest esse obseruatio iniusta vel mala: nūquā bona licita vel transgressio: dispensatione dūtavit

Quāna *De generibus preceptorū grauiorū mediōrū et infimorū*
et cetera que vel a propriis dispensationem admittūt quod leuiori censura neglecta puniuntur: leuiora dicuntur. **E**x hīs verbi gratia dico esse vel visū interdictū: vel indictū silentiū. **H**ec siquidē si contra mandatum nō veniūt nisi peccata sūt: accedente mandato si quo minimā iam obseruantur in peccatū reputantur. non tamē in cōmēn: ita sane si per surreptionem

uel obliuione non per contemptu in horu trans
 gressio gigerit **M**edia quippe sut e quib9 uide
 licet illa pcepta gstituitur que uos facticia no
 matib9: longe utiq; disparem a naturalibus
 qtu in ipis est gerencia neccitate: cu tn nec sine
 offensa negligi nec gtepm sine crimie vel ipa
 queant: iuncta ab hys dutaxat quib9 ppe dr
Qui uos audit me audit: et qui uos spmit
 me spmit licet naq; p se ipa iuncti operis qli
 tas innoxia sit: adiucte tn auctoritatis pond9
 obnoxu mandato madatuq; pto noxiu facit
 non magno tn si gtepm defuerit **H**ec ergo
 gnialis regula sit vniuersoru que p se aut ppe
 se nec bona nec mala sut aut diuia mstitua
 one aut ppa vniuersausq; professione fixa no
 sut: ut no iussa quide licite utrilibet vel ad
 mittantur vel omittantur: iussa uero sine
 culpa no negligentur: sine crimie no gtepm
 nantur **U**biq; em et culpabilis neglecty et
 gtepm dapnabilis est **Drā neglecty et gtepm**

Differunt autē: **Drā neglecty tus**
 quide in languoz merce est: contempty
 uero supbie tumor **P**orro gtepm in
 omi specie mandatoru pari pondere grauis
 et goider dapnabilis est: neglecty autē in fixis
 grauior tolerabilior in mobilib9 mandatis **S**i
 quide adulteriu quocūq; mō quocūq; ppetre
 tur aūo turpe flagitiū est: ac crimiale pccū.

Cū leue verbū in tpe vl' loco silentij forte
per obliuionē surreptū. r'isus ue p' impetum
magis excuss' q' presupt' q' p'ceptū. qd'
vtiq' negligentis animi aut dissoluti spūs
indiciū. eo facillime veniā p'creatur: quo
vpo vl' peccatū reputatur. **Q**d cū scienter
et ex deliberaadē in verba otiosa silencio licet
non iudicio lingua lavatur? **S**ūq' hoc tū
negat quisq' vsurpari q' regulā veritatis?
Vn' mirū et ratio exigenda ē in futuro
iudicio iudice ipō terrifice admodū g'nnate
qz de omi verbo otioso reddent homines rō
nem in die iudicij. **H**eu nobis q'nam po
terit reddi ratio de otio? **N**uquā otū nō
est: si non oīno tōne vacuū est. **E**t tamē
quis nesciat vnū detractionis verbū q'tū
eā minuis talib' i otiosis p'ponderet ad de
lictū? meritū qz dāpnationis? **Q**uid ita
videlicet qz discreto est in mādatis q'sc'pter
et in culpis vt sicut dicitā maior' grauior
leuior qz minorū censeatur t'asgressio mā
datorum. **N**on est obediendū q'tra mā

Sed mandatū non ita datum dei
Sue em' deus. siue homo vicarius
dei. mandatū q'cuq' tradiderit? pari
p'fecto obsequendū est cura. pari reuerentia
deferendum. vbi tamē deo q'tra. nō p'p'p'
homo. **Q**uod si q'tigerit perigendū idubitat'

gulo in petra firmas: Quia oportet deo obedire
 magis q̄ hominibus. Aut em̄ hoc responden-
 dū cū aplis: aut cū pharizis certe audiendum.
 Quare et vos transgredim̄ mandatū dei p̄pter
 tradiciones vr̄as? Si autē dolet se q̄tēpm̄ ma-
 gister homo p̄ illo qui docet hoīem sciētiā
 gfuletur illa quā et vos posuistis samuelis
 sm̄a: qua inter lepra et lepra videtur discer-
 nere sic Si peccauerit vir in viciū pp̄ia q̄ pote-
 rit ei esse deus: si autē in deū peccauerit: quis
 orabit pro eo?

Ego igitur si hoc v̄geri me articulo
 sciētiā ut aut deū aut hoīem offendē
 nāe sit. deū potius libenter eligo nō
 offendere id quidē tua q̄ iustusq̄. Habeo nāq̄
 eo p̄nā pp̄he caplo de hoīs lesione meā ḡsola-
 tiōe dei salis pp̄iaatiōe: ceterū deo offenso
 quis orabit pro me? Si ad hoīem ḡfugio
 id quidē scriptura nō ḡsultat: q̄n̄imo maledic-
 t̄s aut qui spem suā pōnit in hoīe. Merito
 promide Si autē in deū peccauerit etiā si sub-
 audiatur pp̄t hoīem: quis inquit orabit
 pro eo? Sicut equidē. Nam et a quo of-
 fenditur vti ob quē offenditur eque vtriusq̄
 orō exoranda dēterminat̄ apud eū qui offen-
 ditur: hoc est apud deū. Talis requirend̄ est
 ad orandū: qui sit ydoneus ad q̄placandū.
 Porro culpā si qua est q̄ hō offenditur cū

at angli

ei nō obeditur: aut mltū extenuat aut penitē
ānullat causa melior. Quippe cū dicitur si
peccauerit vir in virū subaudiendū est ppter
deū: q nullaten⁹ lesio cuiuscūq; proximi
ne dū plati excusatur a culpa: si solus in
causa defuerit deus. Alioquē paulo qtradiat
qui ait. Sic em̄ in frēm peccantes in xp̄m
peccatis. Nam de ppositis certū tenem⁹ ip̄i⁹
veritatis testimoniū sic loquētis ad ip̄os: Qui
vos spernit me spernit. S; et de quolibz fratre
nolite ait qtep̄ere vnū ex hys pusillis: et
qui scandalisauit vnū ex hys pusillis: qd
sequitur. Auertat de⁹ a nobis **de duplici.**

Sed nō om̄ scanda **scandalo** **scandalo**
la equa sūt lance pensanda. Aliter
namq; accipienda sūt scandala pu
sillozū: et aliter pharizeozū. De quibz apl̄is
tmentib⁹ et m̄timatib⁹ q scandalisati
cent̄ in sermōe veritatis responsū est. Sinite
illos: ceci sūt duces cecozū. Illozū quippe scā
dalū est de ignorācia: istozū de malicia descen
dit. Illi scandalizantur q; veritate nesciunt
isti q; oderūt. Vn̄ et pusillos illos arbitroz ap
pellari. q; volūtatis quidē bone. s; nō magne
saenae existentes. zelū dei habeant: et si nō
sc̄m̄ saenā de scandalo puulozū.
Aliū scandala. curā non iram. puo
tate solent. spūaliū dūtaxat viroz:

Paulo ita docente Vos qui spirituales estis
huiusmodi instruite: in spiritu lenitatis Indignū
namque valde est humana eos mereri indignationē:
qui diuinā tam facile consequuntur misericordiam
Nam hi quoque qui dominum crucifixerunt magni
quidem peccatores fuerunt sed pusilli estimatores:
et si ex uno tantum nunquam non tamen ex altero veniam
meruerunt. **U**t siquidem fuissent si unum verbum
domini in ipso scandalizati non essent: nunc vero quod
in se miser. **S**ed tamen et miserandi. Probat
hoc pia illa in cruce patientis sed nichilominus
patientis supplicatio Pater meus ignosce illi
Et quod quereretur indulgentiae ratio in tam
horrendo facinore sequitur: quod nesciunt quod faci-
erunt. Ac si diceret Ego digni veniam: quo et pu-
silli sancti sunt. Ideo ignosco illis quia ignosco
ab illis. Si enim cognouissent: nunquam dominum glorie
crucifixerunt. Sunt quibus non ita ignosco: quos
utique non ignoro et vidisse et odisse et me et pa-
trem meum. Pro huiusmodi pusillo in sancta **terres**
paulus cum qui cum habet sanctam nescit
tamen descendere infirmioribus: et peribit
magis in tua sancta frater pro quo christus mortuus est

Quod si **De scandalo platorum**
tantopere cauenda sunt scandala pusilloz
quomodo magis platorum. Quos sibi deus
equare quodammodo in utraque parte dignatus
sibi met imputat: illoz reuerentiam et contemptum:

specialiter testans eis ait. Qui vos audit
me audit: et qui vos spernit. me spernit. An
non denique hoc ipsum regula nostra prohibet ubi
ait: obia que maioribus prebetur deo exhibet?

Quam obrem *Quin dubijs obediu e plat*
quidquid vice dei papiat homo. qd no sit
tame certu displicere deo. haut secus
omo accipiendu est qd si papiat deus. Quid
em interest. si aut p se. aut p suos mstros siue
homies siue angelos homib motescat plantu
suu deus. S: homies inquis facile falli in dei
voluntate de dubijs reb papienda: et in pa
pienda falli pnt. S: em. quid hoc refert tua
qui qsaus no es. pscra cu teneas de scripturis
quia labia sacerdotis custodiut. sciam et lege
ex ore eius requirut: q angelus dm exoratu
est. Requiritur diuer legem. no qua vl auten
tica vlla scriptura tradidit. vl ro manifesta pro
bauerit: de huiusmodi quippe nec pceptor expec
tand. nec phibitor auscultand est: s qd ita
latere aut obscuru ee agnosatur. ut
in dubiu venire possit utru nam deus sic an
aliter forte velit: si non de labijs custodientib
saena. et ex ore angeli dm exoratu certum
reddatur. A quo denique diuina pota qsilia
requiruntur: qd ab illo cui credita est dispensa
tio misterioru dei. Ipse pinde que pro deo ha
bem: tamq deu in hys que apte no sut qd

deū audire debemus. **N**ec sane gratia loquimur
 scō pphete **samueli** q̄ in hac parte diuinam
 hominib⁹ tribuentes auctoritate: cū ille in sup̄
 meōrato caplo plane discernere inter utruq; vi
 deatur. **S**iquidē qd' nos asserimus de dubijs hoc
 ille negat de manifestis: ut cū ait si pecca
 uerit vir in virū subaudiatur ppter deū: cui
 apte hominē hominib⁹ mandare frequēter p̄su
 munt.

Soluit allegationē quorūdam mōchoꝝ
 Sed hinc vos sumētes materia siue
 occasione argumētandi, asseritis. **S**i
 q̄ stiterit ut iussa quelib⁹ homin. vel instituta,
 diuine auctoritatis pondere estimāda sint: ho
 minē sub hominē, aut virū aut neq; posse sal
 uari: cū in tanto plō mandatorū que plati
 etiā p̄ materia sepe p̄cipuit: interdū nō p̄uari
 tari aut difficile admodū aut oīo impossibile
 eē videatur. **E**quidē nō nego difficultatē tāte
 perfectōm mēse: s̄ cū ipi corā imperfecto pre
 sumitur.

De improbis discussorib⁹ mādatorū
De imperfecti cordis seniorum
De et infirmitate p̄sus volūtatis, iudiciū est:
 statuta seniorū studiosius discutere:?

hēre ad singula que iūgūtur, exigere de
 quibusq; rōnē: et male suspicari de omni p̄
 cepto, aut causa latuerit: nec vniq; libent
 obedire, nisi cū audire grigent q̄ forte libuerit:
 aut qd' aliter nō licere seu expedire mōstuerit

8/11a
vel apta ratio ul' indubitata auctoritas Delica
ta satis ymo nimis molesta est huiusmodi obia.
non plane hec illa est, que ex regula trahitur
obia sine mora. Disputare pfecto hoc est i astu
cordis: no in auditu auris obedire. Istiusmodi
ergo carlem aiām no mo pmi. s et opprimi
ponde psupre pfectionis natē est: qz no potest
portare caro infirma. qd solus spiritus pmpri
experitur iugū ee suaue et omnis leue. Xpi
quippe iugū et onus ē omnino ipōibile: nisi xpi
eque spū. Hinc itaqz si dicitis legem regule
subintrasse, ut habūdaret delictū: verū dicitis
Ceterū hec culpa no est date legis aut dantis
legem: s improuide pfitentis et impie puarici
tis Mandatū quippe scū et iustū: s tu te nozib
ee carnalē. venūdatū sub pco Verū hoc an
puidisse debueras, quo turris ewāgelice hui
no prius iaceres fundamēta: q̄ sedens q̄pu
tasses si haberes sup̄ ad p̄ficiendū. Nunc
autē quid restat: nisi ut aut correptis obedi
as seniorib' aut q̄fusa audias ab illisozib'?:
hic homo cepit edificare, s no potuit q̄sumāe.
Quis sine pco viuere no possu? non tū
sed forsan dicitis q̄tinue petim?
Ergo ne ita pfectis quispiā iuentur
cū non vel minū interdū aliquid
surripiatur, de tam multis et minutis? que
passim ul' a negligentib' p̄positis imperatur?

Hinc quidē hoc ego auq̄ dicem? cū ipi quoz
 de se fateantur apli in multis offendit omēs:
 et si dicem⁹ qz patm̄ nō habem⁹ ipi nos sedu-
 amus. S; nō 9tinuo vt aliquid p̄terim⁹ per⁹:
 p̄ferti cū scriptura nos 9soletur. Si quis pecca-
 uerit in quens aduocū habem⁹ apud patrem
 ihm̄ xpm̄ iustū: et ip̄ est p̄pitiatio pro peccatis
 nr̄is. Deniq; **ph̄a** de ip̄o testatur. qz pro transgres-
 sorib⁹ rogauerit vt nō peccarent. Vbi sane noñd⁹
 qz et si pro transgressorib⁹ nō tamē p̄ 9tempo-
 rib⁹ legitur supplicasse. Verū illi quō? peccare
 p̄nt⁹ quib⁹ saluator rogat ne peccant.

Quamobrem nō **Soluit falsā opinionē**
 video cur ita oēm nobiam et transgres-
 sionē vt mīmorū quozūlib; mandato-
 rū exaggerādā putaueritis: vt exclamaretis
 Quid 9 iam mōcho in veniale patm̄ cē ut le-
 ue? cui⁹ vni⁹se actioni armē insidiatur iobic⁹?
 S; hoc mē videlicet 9stare creditis qz plator
 iussionib⁹ tñ tribuendū asseritur q̄tū si diui-
 nit⁹ traderentur: q̄i vero et ip̄a euāgelica
 p̄cepta nō multū inter se discrepent. et me-
 rito obseruatiōis: et transgressiōis peccatiō.

Qomā mandata nō sunt equalis pon-
 derū sicut nō **deus**
 omā vni⁹ esse 9stat vt nitūtatis
 vt vtilitatis. uel dignitatis: sic
 non vna de om̄i transgressiōe fertur sm̄a:

nec paria manent discrimina. p̄p̄ disparēs
culpās Porro nec parī culpa negligūtur. que
non parī cura p̄cipiūtur: nec parī p̄m̄de pena
puniuntur. Ecce enī euāgelīū tam flagitiū
crapule: q̄ fornicatiōis turpitudinē dāpnat
Verū quis magis nō horreat e duob; turpitu
dine fedari: q̄ cibo exsaturari? **R**ōne demiq;
veritas ī euā: sub noib; trabis et festuce. gr̄es
leues q; discernit mobiē culpās. **R**ōne ipā
disputante. p̄mo diffimēte gradati vobis dis
tinguitur. que cui reatuū pena debeat: dū
aliū iudicio. aliū q̄silio. aliū et gehēna esse
reum p̄testetur.

Que nā ergo q̄sequedi nēcessitas cogit
vt si mḡis diuīa detur in suis p̄ceptis
auctoritatib; illū ideo iā mōcho leue aut venia
le peccatū iucmū posse putetur: et q̄ eius vni
uerse actiōi crimē insidietur mobiē? **E**st: sic
crimē cui penalis gehēna vt gehēnalis pena
assignatur: Quale queso illud diffimem; esse
crimē: qd̄ veritate iudice reū tū facit iudicō.
Nec tamē diffim; ē reatuū: qd̄ vel hacten;
reū statuit. **Q**uod si reatuū de mobiā: et peccatū.
Porro omē peccatū q̄ dei mādatū p̄sumit:
qd̄ autē q̄tra dei mandatū p̄sumitur: mobiā
diatur. **H**inc colligitur q; irasa fīat et iobe
diēna sit: et crimen nō sit. **E**n vni iuen
tū est mōcho leue aut veniale peccatū: qd̄ nō

diffimēte

huam f. diuū mandati statuat transgressore
 In hoc genere transgressionis. sūt nonnulla stultiloquia: et queq; oiose dicta. facta. et cogitata. huiusmodi em̄ nūq; nisi q̄t̄ mādatū et dei mandati usurpantur. **P**eccata quippe sūt. et deus prohibet om̄e peccm̄: et tamen venialia non criminalia reputantur: excepto ai p̄ contemptū vertitur in vsū et consuetudinem: et tūc nō peccā species f. intentio peccantis pensatur. **Quā facit nobis mōrte**

Elacio quippe contemptus. atq; impudentis obstinatio. i. m̄m̄is quoq; mandatis. culpā facit nō m̄m̄ā: et querit i. crimen grauis rebellionis. neuū satis leuē simplicis transgressionis. Deniq; in quo nobis crimē et absq; dubio fit: apud samuelem aduertite. **Q**uā m̄q; peccm̄ arrolādi est repugnare: et q̄i scelus idolatrie nolle acquiescere. **N**on aut. non acquiescere. f. nolle acquiescere: vt nō iussionis simplex illa transgressio: f. voluntatis supba. q̄tenas. scelus idolatrie reputetur. **N**on em̄ est idipm̄ nolle obedire interdū. et non obedire. **H**oc quippe interdū erroneus est. nōnūq; infirmitatis: **I**llud vero aut odiose p̄timate. aut q̄tumacie non ferende. **Q**uō et ipm̄ repugnare est et resistere sp̄i scō: et si ad mortē vsq; pdurauerit: **b**laspheemia est nō remittenda. siue in hoc

Seculo sine in futuro Non ergo qualiscumque ma-
dati preterea carnalem facit mobiam: si repug-
re se nolle obedire Ceterum quia absque illa pesti-
ma et rebelli voluntate non obediunt. Quomodo
itaque monacho insidiatur anime mochie: si toties
sine anime transgreditur. quocumque in transgres-
sione defuerit huiusmodi recalcitras et con-
tenciosa voluntas. **De obedientia monachorum**
H non debet quare mochie primorum pa-
trium autem compant quidam tentum
ut dicitur. quibuslibet mobiam. antique illi
que facta est in paradiso: que immo valuit
non solum obligare personam: sed et vitare natu-
ram Arbitror tamen et ipsam primam transgressio-
nem gravissimamque pervertitionem. aut non aliam
aut inde maxime iudicata gravissimam. hoc est
ex rebellionis defensionis: que secuta est. quia
deo causa requirente peccata ut peccatores ad pe-
nitentiam provocaret: nolebat quippe mortem
temporum: sed ut magis querebantur et viverent:
ipsi maluerunt declinare cor suum in verba ma-
litiarum: ad excusandas excusationes in peccatis
Et quidem gemina malitia peccatoris Primum
quod nec sui quidem misertus est. ut culpa propria
fateretur et sanaretur: demum quod et vocem
ut se fallaciter excusaret accusavit **De om-
nis transgressio monachi carmen non ha-
bet obedientie**

Quid est demq; q; dicitur in omni actioe
 infidiatu mocho amie mobie? quasi
 aut furti surrepat nescienti. aut casu
 accidat infelici. aut no valenti implere qd pre
 capitur. amnis calupnia statuatur de impossibi
 li. Ita ne mq; mocho amie infidiatur mo
 bedienae. cu et antiqua illa tam nota et ta
 noxia puaricatio facile vt creditur indulge
 tia qsequeretur? dumo qfessio et no defensio
 sequeretur? Neq; em tm vt dictu est nocuit
 simplias actionis quauis ex deliberatioe tris
 gressio: qtu adiuente excusatiois cu pmedi
 tatione obstinatio Sz nuq; forte i lege diuina
 hnda est hec qfideciao grauioris leuiorisq;
 mobie: no aute ita et in regula nra? Sz quis
 sane dicat pl9 tribuedu huamib q; diuinis
 traditomb9: Plurisq; qd p suos deus q; p qd
 seipm impat estimadu. An no demq; et
 apud scm bndictu ppe et distmcte abiuice
 sme iueniuntur: alia de leuiorib9 alia de gra
 uorib9 inscripta culpis? Que aute leuior
 culpa? nisi leuior mobia? **De omnia ma**

Traditur ergo **data no sut equalia n transgres**
a platis mterdu moza madata. // siones .r.
 quoru transgressio. leuiora s; regu
 la parit et paa? et th in deu nichilomi p
 uaricatio fit: quocens abb iussio pteritur
 Siquid et ex ore ipso dei no equalia sunt

promulgata et id non equali cuncta vigilan-
 tia obseruanda? s; alia cura exhibenda est
 ei pauldubio. qd' ipse prohibet p'mu et maxi-
 mu mandatu: et alia hys. que alibi discer-
 nens. qui soluerit inq' vnu de hys minis
 mandatis meis. Quid ergo? Audiu' ex
 regula. g'iuores et leuiore culpas. Legim' et
 in evange maxima et minima mandata? et ma-
 datoru transgressionis vnusq' dicem' equa-
 liter maximas? Non est ergo n'ce vt q'ceda
 que dicitur: aut deo sol'z tribu omne qd' ab
 hoie ingro accipitur. qd' no sit gra deu: aut
 mocho nullu posse inveni' veniale peccat' A. leu'
 Et et si toacens deo qd' fatendu est inobediens
 ee g'omat'ur. quociens eius qui p' deo sibi
 homis mandatu qd' quide iusticie non re-
 pugnet pretergreditur? sicut t'n no par-
 tura in excusaco' exigitur: sic nec par cul-
 pa cotrahitur ex transgressionis. Et si quippe
 vnu est qui offenditur. no tamen eiusde pon-
 deris que iubentur: nec vnu subinde disci-
 mis est iussoru om' censenda transgressio
 vni pater indicta. sedm inq' mesura culpe:
 et excomunicacois extendatur mesura

H

 iustia p'ma Conclud' ex p'dictis ut'cu
 vt videtis aut terrem. aut terrete
 conam de obie p'missione. que fit
 ex regulari p'fessione? q' no oportet p'mitti

quã q̄stat nec integre posse teneri. nec sine
 crimine p̄teriri: siquidẽ deo. q̄q̄ dei m̄ster
 homo nõ p̄eram iussit. ip̄utandũ q̄stiterit.
 Frustra inq̄ ex hac occasione malũ ita inobe-
 diencie exaggeiatis. ut a tam nõõ bono pro-
 mittendẽ obic̄ terreatis: Et si difficile caue-
 tur. ubiq̄. surripiciens ul' insidians. ut vos
 diatis mobia. in tam varijs et innumeris que
 a seniorib9 iudicatur: nõ semp̄ tñ dapnabi-
 liter seu criminaliter. qd' precipitur non imple-
 tur Et si em̄ om̄is mobia. excusabiliter
 sit culpabilis: nulla tñ eternaliter dapna-
 bilis. nisi quã remediũ p̄mie nõ sanat: nã
 la est letaliter criminalis: nisi que q̄temptũ
 supbie nõ euitat. **¶ Impemtena et supbia
 faciũt mobiam dapnabilem. r̄oõ.**

Magna igitur securitas filijs obediẽ:
 et reuera pax hominib9 bone voluntatis?
 qñ in om̄i mobia. sola dapnatur ipemtena:
 quã nescit qui diligit deũ: sola iacimatur
 supbia: quã facile cauet qui timet gehẽnã
 Sz exemplis elucescat clarũ qd' dia? **¶** Et si
 iubente senore ut fileã. verbũ michi forte
 p̄ obliuionẽ elabitur. reũ me fateor mobie:
 sed venaliter Si ex q̄temptu sciens et deli-
 berans. sponte in verba. p̄ũpo. et r̄ũpo silẽ-
 tiũ legem p̄uaricatozẽ me q̄statio. et crimi-
 naliter Et si ipemtenis p̄seuero vsq̄ ad

mortem: peccavi et dampnabiliter. An et hoc
duru fortasse videatur? Hec quide sunt vra si
bn recolo uerba: cu difficultate seu impossibilita
tem ut vobis videtur tenere obie ul cauende
mobie qfiderates ita in vita mochna excla
matis. Hec tunc est illa. eo scario: quo ara
oz: eo terro: quo magis ardua venedi ad
teu via: ut mocho naturalit mala vix caue.
naturaliter bona vix p coi infirmitate valeu
implex: no moz tñ ncaia sit cautela. ad ca
uenda ul obseruanda. que sibi platus suus
vl prohibere uoluerit vl iubere. Et subdi
tis. Qu cu a mlis credatur. licet ul a paucis
ul eam a nullis ad integru obseruetur: quid
aliud operatur talis sine crudelitas? q q
illa ab aplo tm culpata maducandi ydola
ta libertas? Nil plane aliud: si ita eet ut
dicatis. Bn prosus no pt qfais ee sibi: qui se
no implex qfidit q debere se credit. Credens
itaq. ut verboru uozu sensu breuiter colliga
q ad integru mandata dei obseruari vix va
leant. abbatis no valeant: cu veritas ipa
testetur ne vnu quide iota pteritu tri. Ceterz
qui ita sentit. videtur ni ut pace vza dixerim.
necdu gustasse q suavis est dñs? sub iugo
legis gemere. nondu adhuc respirare sub gra
suave xpi iugru neq q ee ceptus? ideoq. cer
tissime. adhuc infirmari p carne: qz spiritus

nō adiuuat eius infirmitatē. Quid uero sibi
 uult illa distinctio q̄ dei quidē ut uir. Plati
 ro hominē neq̄q̄ om̄o a quolibz. iussa posse te
 nera. p̄hibita ue. ḡcedias. quasi uero illa que
 ant absq̄ istis integre custodiri. S; si atten
 ditis te male quoq̄ uiuētib; p̄relatis dei pre
 ceptū est: que dicit̄ facite. Igitur qui nō fa
 cit: ap̄te non in hoīem tm̄ s; etiā in deū pre
 uaricator existit. **Quæ sit difficile Platorū mādata**

Ita ne ergo null; mādata p̄ficere nō t̄i ip̄of
 dei p̄fecte exequitur sine sui ingri; sibile
 Quobrem putatis? qz nolum; aut qz
 non possu;. Et si uolu; et nō possu;. Ne
 curi sum;: si possu; et nolum; supbi sum;
 Porro ad cauendā supbiā. illā uere anuērim
 natiām eē cautelā quā dicitis: ne forte itur
 ratur nobis amīc. Et si ip̄ossibile eē uos
 putatis ut nō uidelz; ip̄eris Platorū p̄ ḡtep
 tū supbie interdū resistatur? fatote nō pau
 cos s; numeros aliter om̄o sentire: nec aliud
 q̄ qd' p̄p̄o didicāt experimēto. Si autē nō
 ip̄ossibile quidē. s; difficile eē sentitis ingros
 nō ḡtep̄nere? et dū ideo ḡsentitis. qz ḡuamī
 nō supbe sapere. murmuratis adūsq; obediē
 tie legem? affirmātes periculosū p̄mittē. qd' tā
 laborosū est obseruare. Ad hoc ego: Imo nō
 ego sed dñs. Qui p̄t m̄q; capere capiat. H;
 quippe est qd' paulo superi; dixi qz anteq̄

edificiū inchoares. puidisse debueras vñ pfiat
nūc autē vt ait quidā: aut nō teptasses aut

Uperfice **Et nemo pfiatur se nō pecca**
eruptamē nemo si caute pfitetur **tuxū**
polluatur se ultra. i nullo trāgressurū
hoc est iam nō peccaturū: alioquū aut pui
rat qui ita iurat: aut ē sanctor illo. qui
ait. in mltis offendim⁹ omēs **Et** si qsequēs
falsū cē videtur. videndū est et de eo qd' antecēd^o
ne forte lex que data est ppter trāgressiones
cohibendas. nō solū non eas coherceat. s et
augeat in sup amē puern. siquidē id pmitte
nos in nrā pffessione credam⁹: qd' certū est
nō posse teneri **Et votū nrū non solum**
gtnet pcepta sed et remedia **¶**

Paranda est pm nobis in duo. vniuer
sa hec regularis obseruatio. in pcepta
videlicet et remedia: pceptis instituit^r
vita qd' peccatū: remedijs restituitur p pec
catū innocentiā Sic g^o utiq; ista ppletitur mā
pffessio. vt pffessus quisq; ai in aliquo forte
regulariū mandatorū deliquit. si ad remediū
eque regulare gfugerit: et si qvimanur trāf
gressor mādati: nō tamē pacti pvaricator
Solū itaq; censueri fregisse votū. violasse ppo
sitū. pactū pvaricasse: qui et pceptū gtepsē
rit et remediū **¶** Na illū sane dico securū: qui
eā si interdū obicē hincēptent: qsilū non

respuat pnie **R**egulares namqz terminos et si
 sepe dereliquerit no euadit: qui censuræ que ex
 regula est disciplina no subterfugit **P**ars siquæ
 regule e regularis correptio? et in ea non solu
 repetitur bone vite instructio: s; caa emenda
 cio prauæ **I**nueniuntur in ea et pcepta obie
 et moie remedia: vt ne peccato quide a re
 gula recedatur **F**ateor sane ipossibile cuius
 mortalium vel venialiter interdum no delinque
 in pceptis obie: s; nulla iam de impossibilitate
 querela: qnquid ex regula licet id quoqz qd
 animalis delinquit qdgerit emendare **Q**uod
 ergo dicitur a nullo posse obseruari ad integritu
 ipq; a magis papitur veru est s; leuis culpa
 moie est: et facilis cura eius iuenitur i re
 gula siquid sit transgressio absq; gtempu.
Si autē et ipm deesse aliqui non posse gten
 ditur: id quide falsu est: sed nec talem tamen
 moiam sine cura relinquit diligentia regulari
 Et licet foraoz egeat curatiois medicamento
 caret tu morbo puaricationis: nisi cu et ipm
 forte medicamentu gtempitur **Concludit**
itenti et excludit multa iquencia a pfectioe

Que cu ita sint frustra de ipossibilitate
 causamur: qui regula pfitemur: frust
 nobis de peccadi necessitate blandimur.
 vt ideo iusta imperia platonu. deo no iputanda
 sed tanq; homi gtempeda putem. ne te videlicet

impossibilem genere nra p[ro]fessio videatur: si
t[ame]n ex ea hominib[us] q[ui]ntu[m] deo obicere debent asserimus
Cui enim iam uel ita p[ro]fesso impossibile ymo per
dei gratia[m] no[n] p[ro] facile sit cauere p[ro]uaricatione[m]:
ubi no[n] mobilia sed inpenitencia[m] facit p[ro]uarica
tozem. Hoc quippe ut iam dixi p[ro]fitencia[m]
nemo spondet ut ia[m] non peccet: et ob hoc no[n]
q[ui]ntuo ut quisq[ue] aliquo mo[do] no[n] obedit. p[ro]uar
catorum se q[ui]ntat. nisi qui forte sic se p[ro]fessum
falso existimat: quales vos utiq[ue] asseritis e[ss]e
non paucos De quib[us] ead[em] si qui t[ame]n su[n]t ut
dicatis veru[m] est et q[uo]d subditis: q[uo]d nil aliud
utiq[ue] illo[rum] credulitas ul' p[ro]p[ri]a crudelitas i[n] suis
ip[s]o[rum] opatur q[ui]ntat: q[uo]d noxia illa reu[er]sena
u[m] in ydolio libertas in alienis. **S**ic est em[en] qui
hui[us]mo[di] est ex ip[s]a peccate s[er]ua[m]: que admodu[m]
in illi[us] scia[m] clamat apl[us] infirmu[m] peccate s[er]ua
te. Et quod nil e[ss]e q[ui]nto ite[m] ip[s]e perhibet q[uo]d cu[m]
gratu[m] actioe p[ro]cipitur nisi ei qui putat esse
q[ui]nto: ita et regularis p[ro]fessio q[ui]ntu[m] in se est dap
nabilis no[n] est: nisi ei qui dapnabile[m] putat
Quod quaten[us] putari oporteat: puto satis
superi[us] demonstratu[m] **D**icu[m] sit malu[m] v[er]u[m]q[ue]
bonu[m] q[uo]d agit si malu[m] non esse crediderit
Quic aut[em] resp[on]dendu[m] est **Q**uestiuncule: que madit uobis ex oca
sione apl[us] p[ro]ntis capli **Q**ueritis
nepe utru[m]q[ue] ista de ydolitatis pauli sententia

illa talis

44
puto q̄ nichil gōc est in xpō. nisi ei qui putat
quid cōc eē illi gōc et cursū. si nō q̄mederit dāp
natus est. q̄ nō ex fidē. in generalē rēgulā trahi
possit: quaten⁹ malū auq̄ sit bonū. q̄ q̄ qd̄
agit. si malū eē crediderit: ac tñ malū et q̄tū
crediderit. Sed si anuero. cursū p̄gras inquirere.
aut nō cōtrario. tñ auq̄ bonū sit qd̄ operatur:
q̄tū ut falso opmatur. q̄tū quippe uobis ymo
et iustū videtur: ut plus ī malo q̄ in bono huā
ne valeat intencōnis opmō. Si tñdeo de malis
equidē merito ita credi. p̄t oculū neq̄: vñdebitis
et nichil nō ī merito q̄. p̄pter simplicē oculū idem
eque putandū et de bonis. Nam qui dixit ex
oculo neq̄. corpus tenebras estāri: indicauit et
de simplicia luce eque corporis appbar. S; videte
ne forte non sit vere ocul⁹ simplex qui fallitur
fallitur tam qui bonū malū: q̄ qui malū bo
nū putauerit. Satis autē neutriū horū. ne illud
euitare p̄phetiā: ve qui dicitis bonū malū et
malū bonū: cū tamē nemo qui hoc velit caue
maledictū: de quo veritas p̄nūciat. q̄ sit luas
totū corpus. id est op̄tis. argumētū. S; absit ut
p̄co veritatis clamet q̄t veritate: maledicat is
qd̄ illa p̄baueat. Ego veto ut interior oculus ve
te simplex sit: duo illi arbitror eē naciā: carita
tem in intencōne et in electione veritatem. Nā
si bonū quidē diligit s; verū nō eligit: h; quidē
selū dei s; nō scdm̄ scēciā. Resao que admodū
iudicio veritatis vera possit eē cū falsitate simpli

atque Volens demum ad veram instruere discipu-
los simplicitate in gratia veritas. estote magis pru-
dentes sicut serpentes: et simplices sicut colum-
be Premisit ergo prudentiam: sine qua neminem
satis esse posse simplicem sciret. **D**uo demum vere
simplex erit oculi: cum ignorantia veritatis. Aut
vero vera potest dici simplicitas: quam simplex igno-
rat veritas. Scriptum est enim Ignorans ignora-
bitur. **D**at ergo laudabilem illam et a deo
laudatam simplicitatem absque hijs duobus non esse
bonis benivolentiam atque prudentiam: ut oculi
videlicet cordis non solum pius qui fallere nolit
sed et cautus sit qui falli non possit. **C**eterum sic
oculum simplicem duo ista faciunt bona amor
boni et cognitio veri: sic oculum neque duo e
regione mala constituit: veritas qua fit ut ve-
ritatem non agnoscat: et perversitas qua fit ut dili-
gat iniquitatem. **De divisione oculi interio-
ris secundum bonum et malum quod agit**

Dico inter haec duo bona. **Q**uae nec fallere nec falli similes et duo
illa mala. que tam falli quam fallere fa-
ciunt: duo sunt media. **U**num quidem bonum pro
quod oculi interior et si falli queat ignorantia
veri. zelo tamen boni fallere penitus non consentit:
Alterum vero malum. quod licet veri notitiam non
impediat: amore tamen boni. pro malicia minime
sentit. **E**t quoniam omnis res divisione melius
innotescit. et secundum hoc duplex malum et illud

item geminū bonū quadrifurcā diuidam?
 oculū cordis: in bonū et meliōre malū et pe
 iorem et subdam? exēpla **E**st qui bonū dili
 git et malū nescit agere? huius bonus quidē oca
 lus q̄ pius: nō tamō simplex q̄ cecus **E**t
 est qui bonū libenter agit: et prudenter intel
 ligit ista? reuera oculū nō imerito simplicem
 dixerit? utpote cui neutriū bonū desit: nec zelus
 saluē bonus nec scia. **H**uc profecto oculū re
 quirit deus cū respicit sup filios homin: ut vide
 at si est intelligens aut requirens deū **E**st etiā
 taurus qui bonū minime diligens et malicia q̄d
 pueris est s̄ sapiens: ut faciat malū p̄ igno
 rantiā: cecus nō est **Q**uē quidē ideo nō appel
 lauerit neq̄: qd̄ vnū ei licet ad suū malū non
 desit bonū id est scia **S**ed est qui bonū forte
 nescius qd̄ non diligit agit: cui p̄fecto non
 iniquū id qd̄ dicitur neq̄ assignerit. eo q̄ neu
 tro careat malo: nec cecitate salū: nec pueritia
Dicitur siquidē neq̄. q̄ nequaq̄? ut is so
 lūmō neq̄ appelletur. q̄ nequaq̄ hoc est i nullo
 p̄metā appareat bonus s̄ sit utroq̄ bono vacuus
 tam videlicet veri noticiā. q̄ et beniuolentiā
Alius est ita q̄ pius oculus. nō quidē fallere
 p̄mptus s̄ tamē ut dictū est falli pronus: ut
 de quo prophā: effraim inq̄ q̄ coluba seduc
 ta. non habens cor **A**lius is quē simplicem
 dñs dicit: tam nec fallere facilis. q̄ nec falli
De quo et aplū docentur **C**ū eis dicitur **E**stote

Prudentes sicut serpentes: et simplices sicut colubae
Et item est alius oculus simpliciter malus fallens
utque libenter. sed non facile falsus: quale profecto
habet illi qui ore dicitur astruatur prudentiores esse
filios suas in generatione sua. Et alius quae neque
esse diffinitur quod sit dupliciter malus: cui quippe et
malicia parit ignorantiam. et ignorantia maliciam
operit: ita ut sepe nesciens et malum quod non vult
faciat: et bonum faciat quod non vult. Obscuratum neque
est insipiens cor eorum qui istiusmodi sunt et qui iam
traditi in reprobum sensum: bonum omnino nec diligere
nec discernere queunt. De talibus scriptum est Impius
cum venerit in profundum malorum contempnit. Nam
qui cuiusmodi est cavere profecto malum non vult
causa si possit: nec si velit sciat. Quod hunc oculum
in superiore divisione illo altero sensu non in mento
peiores: non quod malignior sit sed quod periculosior.
Ignorantia quippe securior. securitas segmorem
facit: non nequorem. Est tamen ex hoc pauldubio
deterior quod ille solum habet malum sed mala intentio
nem: iste et falsam considerationem. Ille uno caret
de duobus bonis. bono zelo: iste et vero iudicio. Ex
hoc itaque pessimo oculo qui neutrum bonum habet et
item ex illo optimo qui neutro caret: sciendum est
veritatem discernisse aut tenebris obvolui totum
corpus aut luce perfundi. Nam reliqui duo quo
rum neuter utriusque aut bonum habet. et si ex parte
possunt: non tamen toti sufficiunt vel luce dare vel
tenebras corpori. Si igitur ut iam adproposita

aut malum.

questuāculā reuertamur is vere oculus neq̄ est :
 qui puerfus pariter et ceus est bonū agit et
 malū credit : utiq; nō operando recte s; opmādo
 sique bonū sibi i malū vertit : et tm̄ sibi malū
 q̄tū crediderit. **Quidē** uix̄ dñi sm̄az totū cor
 pus tenebrosū reddit ocul⁹ neq̄. **Quid** em̄ lua
 relinquit⁹ : ubi nec pia intencio nec vera opi
 mo iuentur. **An** nō ideo sequitur ut qui eodē
 trario malū facit et bonū putat : uix̄ suā fidē
 sub et ipē inueniat. **Quare.** Non est quip
 pe simplex ocul⁹ ille qui ex iudicio veritatis to
 tū corpus laudū reddat : quale p̄fecto superi⁹
 diffimui⁹. **Neq;** q̄ em̄ ex toto adhuc tenebre
 desit : ubi iq; nō noxanaa veritatis lumē ob
 scurat bone volūtatis. **Cū** itaq; ille ocul⁹ utriq;
 malū is vero m̄ime utriq; habeat bonū : nō
 ne ratio videtur exigere ut plus ille noceat q̄
 proffit iste. **Neq;** em̄ q̄sequēb est ut tātū va
 leat in bonū bonū unū : q̄tū duo mala in ma

Solum **Soluūt** **questiones superiores**
 et quidē laude dignā dixerit. ut solam
 intencione piā : nec plane q̄dignā
 remuneracione fraudabitur in ope quoq; non
 bono. ipā bona volūtās : atq; si sine nō malo
 quoq; nō erit decepta simplicitas. **Cur** inquis.
Nūq; nō ex fidē. **Pro**fus ex fidē s; falsa : ul
 certe pot. **Nō** ex fidē. q; fides falsa fides nō est
Demq; de fidē vera nō falsa puto dixisse ap̄lm̄
Omē qd' nō ex fidē peccatū est. **Non** autem

ex fide vera bonū creditur: qđ malū est. Est
enī falsū p̄m̄ ergo est. **U**trūq; p̄m̄ cōplet
titur p̄m̄ caplīm. oē qđ nō est ex fide peccatū ē:
et cecā videlicet maliciā. et deceptā innocentiā:
qz qđ a nesciente fit et bonū proorsus qđepnat in
tencio p̄ua: et malū nō penit̄ excusato recta
Sive itaq; malū putes bonū. qđ forte agis. sive
bonū malū qđ operaris. utriūq; p̄m̄tū est qz neu
trū ex fide. licet sane admodū leuī peccatur.
vbi sane incencioē sola ip̄rehensibilis actio foris
apparet: q̄ vbi maligna latet etiā i nō mala
actione intencio. **V**erū q; absq; ul' mīmo per
cato non est: purū bonū **n** mīme ē. **Q**uo
pacto ergo bonū nō purū **n** purū malo cō
parabitur in efficiēcia. **N**oc ē q; tā effi
cax ad bonū illud sit: q̄ ad malū istud. **E**t
hęc super hac questione sufficiāt: nā ad supe
riores quoq; satis vroz ec̄ v̄sū superca. **E**t qđ
vos eascē sepi⁹ dubitacōnes. iteratis atq; reuol
uitis: **f. mea. nō interest. ip̄arū tonens. repetē**
solucioēs. suffiat enī semel soluisse: etiā qđ
crebrius i questioē versatū fuerit. **Utrū i quī**
buslib; p̄ceptis tānū grauet mobediēcia.

Querentib; item q̄tū valet obediēcia
de obediēcie pondere seu disamine
mobiēciae madit a latere nobis
et de merito vtriusq; querendū: vtrū videlicet
in quibusq; p̄ceptis q̄tū obia valet tñ grauis
mobiā: vt verbi grā uel de abrahā de imolāto

filio uel ille nescio quis de filio itidem furm mae
 dms exponendo: tm diuie indignationis et blao
 nis. muto iaurissent si no obedissent: qtu gie
 et laudis receperut p eo q obedierut. **Q**uo
 bus quide et duru videtur et necm: f: no est
 ita. **F**inueto qstat nonnulla no fieri sine glo
 ria et posse fieri sine culpa: ideoq si fiant
 digna ee pmiss: no tamen supplicis si no fiat
Nra et no tangere muliere meriti est no medio
 cris: et nullus tm delicti piam aplecti quige
Istiusmodi sut qcuq euagelico illi caplo qgu
 ere pnt: qui pt capere capiat. **E**t rursu q
 da p quatu neglecta quide offensa qtrahut
 si impleta gloria no meretur: et dapnant
 qtemptore: et auctore no glorificant. **T**alia
 sut qcuq diuina publica lege iponuntur homib;
 sine quib nec saluari queut. **H**inc illud ap
 gentile. **N**on fecisti furtu: no pasces in cruce
 coruos. **E**t in euā. **S**i diligitis eos qui vos di
 ligut: qua mercede habebitis? **E**t si salutave
 ritas frs vros tm: quid aplius facietis? **D**emq
 et vniuersaliter. **C**u feceritis moq omna que ma
 data fuerint uobis dicit q: serui inuales sum?
 qd facere debui? fecim? **A**c si dicat. **S**i solu co
 tenta estis pceptis et traditioib? impositis legis
 et non sponte ead pfectionis uos qsilis et sua
 siomb? manapatis: liberi quide estis a debito.
 no tamen p merito gloriosi: euasistis pena:
 f: no acquisistis corona. **C**ue nam igitur ne

al. fca

cessitas cogit parē nos in singulis que iuncta fue-
runt et formidare vltionē de transgressione? et de
obseruaatione sperare remunerationē? **S**uper
i talib? generalis hec regula teneatur: vt in dif-
ficialiorib? quidē agendis. obediatio graor. q? gra-
uior. puaricatio iudicetur? et i ficialiorib? min?
q? onerosis. q? tempta? dāpnabilior: q? acta lauda-
bilior estimetur **vtz loca p fessi? mūta? ficta? possit mū-**

Tam et si de hoc satis est uideam? q?tenus **tatu?**
ecia? tēda sit ipā que in p fessione fir-
mari solet loca stabilitas: et quibus. si
quibus tñ. ex causis rūpere illā ul? liceat uel
cuiq? expediat **Et hinc quidē dubitare vos dicitis**
Ad qd' iterū nūc secur? mūda. a bono qd' semel
quis uouerit. discedere nō licere? et ob hoc mu-
tare locū que sibi quisq? elegerit et cui se sua
uolūtate et uoce firuerit oīno nō q?sulo. s? nec
sanctū **ppā gregorū.** **Aut em? P fecti quiq?**
magna se discedens subtilitate q?spiciant:
ne ad deteriora vniq? ul? in opere ul? i cogitacōe
dilabantur **S; quid hinc sensit vnr aplūis de**
se aplūis implere gloriatur: que iniquēs retro
oblita? et ad ea que ante sūt extenta? **An et**
pphā ezechiel idem nō significauit cū de fas-
ciālib? diceret? nō reuertebātur cū maderet
s? vniq?q? corā facie sua gradiebatur? **Et**
hij omēs idem sentiendo nō aliud q? mgnū suū
finām secuti sūt: dicentis i euange? **Nemo**
mittens manū ad aratū et respiciens retro

aptus est regno dei **D**escribat. p^m stabilitatis par-
 tu omni demerps remisso descensur: contencioso
 discessur. uago et curioso disarsur. tota⁹ demq;
 inconstancia leuitati: no tamen hys que i⁹ p⁹ fessio
 nis seue sequuntur: moru videlicet quersiom et
 obie que s^m regulā fit **N**am si hec ibidē pro
 impbitate inuicū atq; irreligiositate colhabita
 cū forte obtineri nequerint: duce spū liberta
 tis transire indubitanter suadeo ad aliu locū
 ubi nō impediatur homo reddere vota sua: q̄
 distinxerūt labia sua **E**quidē cū scō suis eas
 et cū pueris puerteris **S**ane de religiosis ac
 de bñ ordmatis mōsterns null⁹ professorū meo
 q̄silio ne aratoris vite desiderio sine licentia sui
 senioris egreditur: **E**gress⁹ tñ si meli⁹ iuenerit
 et elegerit meo nichilom⁹ iā consilio nō regre
 ditur ad infer⁹ bonū qd̄ reliquerat et gressē
 rat pro meliori: p̄fecti cū illud melius tale
 fuerit q̄ eius p̄me p̄fessionem agruetū videat^r
Ipē nempe viderit qua ratione qua ve mten
 aone. alioz seu aratorā p̄supserit: nā ad
 inferoz iam ut ad remissioz me q̄sulente
 nequaq̄ apostotabit: si nō tamen loca puozis
 biana reuocetur: q̄ de noto mōsterno nec re
 tineri quis regulariter potest nec recipi: sine
 q̄sensu abbatis sui **E**t accipite manifestus
 in exemplis hui⁹ rei rōne forte vlt aliquis
 de clumacensib⁹ institutis. ad cisterciensiu sese
 stangere paupertatē: eligens p̄re illis inuicū

deo

quid

consuetudinibus magis regule puritate? si me consulit
non consulo: si non sane id ad abbas sui usurpatis
assensu. **Zobrem.** **P**rimo propter scandalum ipsorum
quos deserit: deinde quia certa pro dubiis relinquere
tutum non est. **F**orsitan si hoc tenere poterit: illud
non poterit. **T**ercio suspectam habeo leuitatem
qua id sepe quod facere voluit antequam probemus
expa iam noluit uno prope momento. id ipsum et ai
pientes et respuentes. tam leuiter quam irrationabi
liter: quales utique non paucos frequenter expe
rimur: qui vna vice hora. in vna voluntate du
rantes. aua leuitatis impulsu. vagi et instabi
les. hac et illac velut ebrii nutant: mutant quod
per experimentum iudicium: vno sine iudicio. fluctu
antes et tumultuantes tot de se consilia presumunt
quod loca reuisunt: semper quod non habent cupie
tes: et quod hinc fastidientes. **E**t quos ego aut ali
quis professus regulam. non secundum regulam cum bona
queam degere consilia: siquidem vobis et non sol
uens quid nisi puto. **Q**uasi non multoma
gis habeas vni quietatis alibi quoque. cum expe
ris pure vix regulam querere: profecto eadem tunc
et qua nam inqueas consilia habitare sustineam
et domum meam porre: que me de seculo fugie
tem excepit. nunciavit ad bonum. signavit in sa
lutem. molestus fratribus. inobediens seniori. stabi
litate in super preuaricatis pactu. et prima irrita
faciens fidem. **D**eruptamque neut iusta est
quoniam: nam qui se ideo purum putat quod ad

putū regulā non obseruat: videtur michi nō
 satis attendere quid uideant **ut p̄fesso regulā**
videtur suffiaat gōiā mōstern̄ sui statu-

Nemo quippe cū profiteatur **ta seruare**
 spondet regulā: sed determinate scdm
 regulā quisq; sui quæstione suā q; dei
 ceptis quæstione sese dirigere pollicetur. Nec
 p̄fecto huiusmodi omni sermone mōstis qm
 nis p̄fessio est. Et licet in diuersis mōstis
 diuersis et in obseruātib; deo seruatur: q;
 diu tñ sui quisq; loci bonos vsus sollicitate ser-
 uat haut dubiū qui s̄ regulā uiuat: qm̄q;
 boni vsus a regula nō discordat. Quisquis
 itaq; tenet qd' teneri ueniat bonū ubi p̄fitetur:
 p̄fecto uiuat sicut p̄mittit: q; nil aliud p̄caudū
 quisq; p̄mittit: q; qd' hęc pia illozū uita uiuat
 in quib; amceptis uiuere disponit et eligit.
 Quid em̄? Nūq; ubi grā aut ī maiori
 mōstero vsus clumacensū a ista forte illozū
 ritus: aut uero utiq; asperitū districtione
 litteritoria p̄fitentur. Atq; omēs s̄ regulā
 p̄fitentur. Una quidē oris ubiq; p̄missio: s;
 q; non est omni vna cordis intentio: p̄t in
 dubitanter sine retinēto salutis et sine dapno
 p̄fessionis operis quoq; nō vna ubiq; obser-
 uatio celebrari. Sicut em̄ nō omēs omnia tem̄
 eadē bonā xp̄iam que in euāḡiis sūt: omēs tamē
 s̄ euāḡiis uiuūt. Nam qui gressis alligati
 quibus ḡtenti sunt: nō ideo tamē credūt se

recessisse ab eua: q̄ euāgelia sublimitate q̄sili
de celibe ducendi vita nō elegerūt: ita sane si
in gradu illo inferiori legitime ac fideliter quor
sentur. Sic quoq; qui s̄m regulā viuere statu
unt: et si nō ad vnguē vt dicitur totā custo
diūt et si qua p̄ sui claustra ritū ul' mutant
ul' p̄mittat a regulari tñ p̄fessione non
discedūt: donec tñ sobrie et iuste et pie pro
suorū morib; viuere nō desistūt. Demiq; regula
ipā tradit octauū huilitatis gradū: vt nil
agat mōch; nisi qd' q̄s mōsterij regula vel
maiorū cohortantur exempla: exceptis p̄inde
cisterciensib; et qui illozū forte ritū nō tā viuē
scdm regulā: q̄ ipām pure ex integro ad hāz
vta se sane p̄fessos eē putāt tenere curant. De
cetero neminē obedienter degentē regularis mo
ueat solepms q; professio in qua nō fit de tota
regula promissio: in hīs dūtaxat mōsterijs
in quib; ordo et disciplina seruat̄ cū bonis
q̄suetudinib;. Salua igitur sua cuiq; mans
in cenobijs bñ ordmatis p̄fessio: tātū si sana
fuerit et inteno. *Vtū egresso de vno mōste
rio in aliud sit reuertendū ad primum u.*

Qeterū qui inquietus est *xxxv.*
et ita credere nō potest s; magis cre
dens et cedens stimulat̄ q̄sientiae exit
et querit vbi soluat qd' in suo loco utiq; suo
uouerat iudicio quidē s; nō soluat: sicut nō
laudo q; egreditur ita vt regrediatur nō q̄sulo

si tamē ad remotū ignotiūq; monasteriū migrue
 rit **C**ur ita? **T**um p̄t pauli sm̄am qua b̄m
 maifeste p̄uūat qui seipm̄ nō iudicat in eo qd̄
 p̄bat? tū ex m̄ auctoi? m̄gū qui talē et susa
 pi iubet et retinet: iuentū quoq; bonū et va
 lem suasionē allia p̄fessione ligari **D**emq;
 suadeatur ei m̄q; vt stet **E**t ne forte prioris
 sui mōst̄erij remordente vt assolet q̄sāa macinat
 denuo de rupta stabilitate causari: gn̄alē sup
 huiusmōi scrupulo q̄solatoriā p̄fert sm̄as dices
Obiq; em̄ vni deo seruitur: vni regi militatur
Porro de vicinis p̄hib; qd̄ iubet de peregrino?
 ne vicinitas inter mōst̄eria fomes scandali et
 vix materia sit: si alterutū recipere mōchos ac
 queuerit absq; mutuo dūtaxat assensu: qd̄
 totiens equitē experimur: quocies talis uspiā
 mōchorū susceptio plane nō nisi q̄ decretū re
 gularē presūitur **E**t si etiā post hoc fratris
 ita suscepti regulariter inqueiorē forte aīm
 pulsauerit recordatio scandali q̄ discedens fra
 trib; quos deseruit fecit: et q̄ oporteat emēda
 ri suo reditu qd̄ ex discessu deliquit? prudent
 aduertat qui hoc cogitat: scandalū standa
 lo nō bene emendari **Q**ualis demq; emen
 dacio erit? si vt alijs scandalū tollas alios
 scandalizas? **Q**uā p̄fecto et tolerabilius
 illud scādalu sit et venali? qd̄ factū **Q**est
 intentioe p̄ficiendi i meli? q̄ qd̄ facere cogi
 tas ad deterius apostatādo **S**; et ante quoq;

quid
licet nō sine scandalo. tua & tuā sine dubio ad id
qd' putasti meli' securus es q'siam? q' si in puo
ri loco. et q'ta q'siam pmaneret. p'p' seare id
posses: si sane hinc eandē tuāpi' q'siam redde
securū posses. Quippe q' de maducante et
nō maducāt. e' deacuit aplūs. vsurpem' et nos
in mē hui' disputacūale q'elusione? ut et
qui p'p' impellere q'siam. forte suū deserit locū
ne suū qd' putatur deserit votū. nō deseretem
nō spernat? et qui securū q'siam fraternū scā
dalu' times. fratres nō deserit: deserente nō in
dicut. Et de hīs me accipite sane qd' senao nō
dixisse. si p'uidio sam' senaētis.

Item postulatis absolui uob' cur uel
bitus gregori' nescio quē venācum
habitu' mōchalem. quē me susceperat
impie q' reiecerat nō solū nō resumere coegit
& et oem legitur indulgisse goine' apostate
p'duranti: uel scis augustin' quig' legi
voti subiaat quodamō q'tinetur? ita ut in
libro de uirginitate asserere uideatur nec ce
libis quidē uite. p'positū copule posse p'sarbc
quigali: quo nūq' indissolubile maneat. eadē
q' a q'tinentib' fallente dyabolo fracto sciatat
voto mitū fuerit matrimoniu'. Et ad hoc ml
ad p'ns' cetera' breui' q' respōdendū occurrit
nisi q' ita sancti. antistites sapuerūt: ret
te ne ipi' uiderint. Quā ego in sensib' actib'
q' illustariū patru' cauta' p'fecto su' nō oīno

aliud estimare: q̄ q̄ b̄to teste aplō queritur iam
inter dispensatores vt videlicet fidelis quis iuem
atur. **Sexto** sū em̄ siue in suo habūdauerunt se siue
in dei spū. sicut in ceteris ita et in hys ambos
exatisse fideles: illū in dispensando qd̄ p̄ man
bus erat: istū in scribendo qd̄ senserat **De habitu**

Quod deniq; **quorūda epōri vcluzoz i mōstex**
queritis de quibusdā epīs quos sc̄is
idem **p̄ gregorius** ad temp̄ i mōstex
p̄ eozū excessib; legitur reclusisse. vtrū nā i suo
m̄ in mōstico interū habitu habitauerit cū mo
nachis ego nescio: nisi q̄ credibili; videtur neq̄
illos religionis insignē habitū suscepisse quē nō
erant p̄petuo habituri: s; tm̄ quesisse quietē in
secreto mōstexozū et oportunitatē p̄mē **Quare**

Disciplina monastica vocatur secundū bap
vdur et hoc volas a me tisma

Hic inter cetera p̄mē instituta mōstex
alis disciplina meruerit hāc p̄rogatiua
vt sc̄dm̄ bap̄tisma nūcupetur. Arbitroz ob per
fectā mūdi abrenūciationē ac singularē excel
lentiā vite spiritalis: q̄ p̄m̄nes vniūsis vite
huāne generib; huūstemoi gustat; p̄fessozes et
amatores suos angelis filios. hominib; dissimiles
fiat: s;mo diuinā in hominē reformab; ymagi
nē: q̄figurans nob; xp̄o. instar bap̄tismi. Et q̄
deniq; sc̄dō bap̄tisanur: dū p̄ id. qd̄ mortifica
m; membra m̄a. que sūt super terrā. cursū car
tū induim;: q̄plantati denuo similitudini

at qua

no

?

mortis eius **S**; quomō in bāptismo eruinur de p̄tā
te tenebrarū. et in regnū trāfferimur claritatis
eternē: ita et in s̄cā huius sc̄dā quadā regenera
tione p̄positi. de tenebris eque nō vni? originalis.
s̄ multorū actualiū delictorū. in lumē virtutū
euadim⁹ reaptañtes nobis illud apli: nōx p̄c̄
sit dies autē appropiāquabit **Utrū abbate mor
tuo possit monachi mutare locum.**

ID quoq; vobis insinuari p̄cāñ: an ab
batis mutatio mōsteriū suū volentib⁹
mōchis mutare in aliquo patrocinetur.
Hoc ē si in morte ul' depositione p̄lati plus aliq̄
libertatis subditis relaxetur: quo vtiq; licentia
possit eo articulo t̄p̄is miḡre quo voluerint:
alitero videlicet necdū substituto **A**d qd̄ m̄t̄o
Requaq; **E**tē s̄ponso p̄fessionis qñ ex more
fit in oratorio de abb' vita nō sumit t̄m̄mū: s̄
de p̄ncā testāōmū **P**̄fiteñti itaq; modus sit
sua vita nō aliena **A**ttendat demq; quid m̄t̄
legislator ip̄e non solū senserit s̄ et tradiderit:
vt si qñ inquit aliter fecerit q̄ p̄mittit: a deo
sc̄at se dapnādū quē iridet **I**tem dicit: qñ
sui iam corporis nouit⁹ habitur⁹ sit p̄tātem
Et itē **P**̄seuerātes ait i mōsterio vsq; ad mor
tem **S**aluis igitur exceptiōib⁹ quas superi
or disputatio p̄sternit: de cetero nulla licet
occasione mōcho locū cui professus est ante
mortē suā deserere. suo dūtarat arbitrio? alio
quī p̄uaricator est dapnāōnē habens: qz p̄mā

fidem utrius fecit. Sed vos pigritis amplius sasatam
 et diatib. **S**i si nō potest nisi cū rancore ppetuo
 aīni ibidem manere? ob mō videlicet regularem
 minime amabilem abbatis electionē? Subit aīo
 vñū illud de eu? qd de quingy lege docenti disa
 puli dno viderūt. Si ita est inquit: nō expedit
 nubere. **M**agne reuera agustie si tenuerit exo
 sam: nichil onerosi. Si dimiserit novitā nichil
 inpiam. **A**n nō sili necitate qstringitur qui
 nec deserere valet locū ne frāgat votū? nec ma
 nere in loco ne cū rancore viuat et vitā perdat?
Quid q̄sulam huic? **V**t discedat? **N**on licet
 ppter professionē **V**t stet? **P**ropter rancore
 nō expedit. **D**uo michi eque iquemenā eque
 periculosa proponitis: vt quidq̄ videro mīme
 prosit vobis. **Q**ueritis nepe quid e duob? mona
 cho tua? sit. **R**esidere in p̄o mōstero sub irregu
 lariter electo cū rancore: an ad quietā vivedū
 alias migrē. **Q**uid quidē haut secus accipio: q̄
 si requireret. **q**ua nā morte perire q̄sulā cū qui
 sep̄m forte perimē vlt. incendio aut p̄cipio.
Reuera nāq; et vntur: qui in odio manet: et
 qui frangit p̄positū. in p̄ceptis vnt. **S**z uos me
 in hac difficultate q̄sili facile expeditis. cū dem
 sequimur et q̄ten? accipi ipm velitis hoc quod
 appellatis irregulare apertendo subiūgitis?
Presertim si electionis irregularitas adeo iuolu
 ta sit et m̄orta: vt licet de ea corā deo nō dubi
 tetur: corā hominib? tamē aut vix aut nullate?

quincatur. Venerit nunc quoque in mentem sapientis
eulogium: occasione querit qui vult recedere ab
amico. Quoniam modo irregulariter vos diatis elec
tione? que cassari regulariter non valet aut re
parari? Et quidem legitur: quod reparari non potest nichil
manifestum est. Sed diatis. Et quis obediat sacerdoti idem
non? et si non manifestum? Fratres nomine legis et
in veritate et in veritatis regula. super cathedra moysi
si sederint scribe et pharisaei? que dicitur facite
secundum verum opera eorum nolite facere? *De mutacione*

Tam de mutandis vel lavandis vestibus *vestibus*
ob nocturnam illusionem, accipe breue consilium.
Iuxta ritum sui loci. facere. quaecumque consilio: de
huiusmodi que diversis modis. diversis in monasteriis
tunc certum est observari. De his qui in pluribus
monasteriis profitentur. quod pene oblitum fuerit
satis esse in se superari. cum de loci stabilitate dis
putatum est: et non est necesse ut repetam. Pretermittit
to et aliqua de canonibus que vos requiritis: tunc
quoniam talium necesse non refert qui monachi sumus: tunc quia
in libris eadem ipsi facile repetere potestis si quere
non gravemini. *An aliquando commotus frater*

Quomodo possit secare accedere ad celebrandum seu
venerabili ad tria illa que in altera communi
vra epistola rursus continetur. Vbi primum inter
rogatus quoniam consilio homini qui aduersus
propria commotus fuerit. si non adeo ut eum ledere ipse ve
lit: adeo tamen ut libenter accipiat. si quomodo aliunde
ledi contigerit: sit ne videlicet tunc sic commotus ante

no

dere ad altare: an se subtrahere interu debeat don
 q̄pescatur q̄moao. **N**ūq̄ michi q̄tingat tur
 batū ad patris accedere sacrificiū: cū ira et discip
 tatione q̄tingere sacramētū: in quo deus indubi
 tanter est mūdū reconcilians sibi. **S**erte nō recipi
 tur mun⁹ q̄cūq; meū qd̄ defero an̄ altare. nisi
 an̄ placato sit̄ quē me forte lesisse meminero.
 q̄tomin⁹ si incipm̄ nō pacauero paus. **Quo**
queritatio nra in celis sit licet peregrinemur

Quod demde in corpore a domino uo
 queritis de contrarietate. que videtur
 esse duabus illis sm̄s pauli. **C**onuer
 satio nra in celis est: et q̄ diu sum⁹ in corpore
 peregrinamur a dno: quō videlicet aīa eodē
 tpe. possit et in corpore pegrimari a dno. et
 in celis siml̄ eē cū dno: **i**pe soluit **ap̄lus**. cū
 alibi dicit **E**t parte cognoscam⁹. et ex parte
 pphetam⁹. **I**n q̄tū quippe cognoscam⁹. tāq̄
 p̄naa q̄templantes iam cum dno sum⁹: **i**q̄
 tāq̄ adhuc de futuris ppham⁹ credentes que
 non intelligim⁹. sperantes q̄ nō videm⁹: a
 dno pegrimamur et in corpore. **C**ū autē ve
 nerit qd̄ perfectū est. hoc ē glorie plenitudo
 que in resurrectione futura est. tūc euacuabit
 qd̄ ex parte est. corporis videlicet om̄s corrup
 ao. **E**t qua sine dubio q̄tingit hec. que adhuc
 ex parte manet in corpore. nra peregrinatio
 hoc est quidē qd̄ in se miserabiliter igemiscēs
 plangit et ait **I**nfelix ego homo: quis me

liberabit de corpore mortis huius. Non queritur
de corpore tñ si de corpore mortis huius: hoc eē
que adhuc durat corruptiōis: mōstrās nō corp⁹
sed corporis molestias causā eē pegrinatiōis.
Corp⁹ quippe qd' corrūpitur aggruat aiām:
non corpus simpliciter si corp⁹ qd' corrūpitur: ut
corruptio corporis homin' onera sit: nō molesta
natura. Vñ et qui int' semetipōs igemiscit
redēptionē expectant corporis sui: nō amissionē
Merito p̄mā grauari corporis nēcitate nō soae
tate cupim⁹ dissolu' et eē cū xpō: ut id qd' ma
net ex parte adhuc exiliū firmatur: et que ex
parte iā cepit celestis habitatio p̄ficiatur. Aut
certe quīsāo nra in celis est: quō? idē dicit aplō
Spc em' salui facti sum⁹. Spc itaq; iā in celesti
b⁹ habitam⁹: cū adhuc te ipā in terris pegrina
nemur in corpore. **Vel aliter Ponit Tertiu**

Habem⁹ et vñ corpora et quā intellm̄
et vñ comō mhercam⁹: illud viuifi
cādo et sensificādo: illū credēdo et
diligēdo. Sed eō em' p̄ncipior spūs n̄r est vbi
aiām q' vbi amat: nisi forte magis eē pute
tur vbi iuit⁹ tenetur et ex nēcitate: q' quo spō
te et alacri fertur volūtate. Demq; vbi est the
saur⁹ tuus: ibi est et cor tuū. Item si deū amās
aiā ex ipō viuut. ut corpus ex ipā: quo pacto
queso p̄ncipior eē contēditur vbi dat q' vñ accē
pit vitā. Fons siquidē vite caritas est: nec viuē
te aiām dixerit que ex illo nō hauserit. **Hauriē**

porro quomodo poterit: nisi fuerit presens ipsi fonti
 qui caritas est qui deus est. Presens ergo deo est
 qui deum amat: in quo minus amat perfecto absens
 est. In eo autem minus deum amare conuenitur: quod
 carnis adhuc necessitatibus occupatur. Illa uero
 circa corpus occupatio quid est nisi a deo quedam
 absentatio. Et absentatio quid nisi peregrinatio.
 Et peregrinatur a domino et in corpore peregrinatur:
 cuius uiam minus et intentio impeditur cupimus:
 et curis caritas fatigatur.

magis amat

Quo intelligitur Regnum

Et sine sede episcopi interrogatis quid sensu dei inter uos e-
 sciendum arbitror. de eo quod in euangelio nobis promitti-
 tur merce ustra copiosa est in celis: mirantes max-
 imus augustinus super hoc dixisse. non celos istos visi-
 biles et corporeos oportere intelligi: ne merces
 nostra in rebus mobilibus et visibilibus et uideatur collo-
 cari: ideo quod quedam spiritualia firmamenta esse intellige-
 da: de quibus nescitis dicatis. quod uel suspicari debe-
 atis. Sed si attenditis quod legistis. regnum dei intra
 uos est: et habitare christum per fidem in cordibus nostris.
 tamquam utique regem in regno suo: et non sunt adigne
 passionibus huius temporis ad futuram gloriam que reue-
 labitur in nobis: non quidem ~~que~~ que reuelabi-
 tur nobis. uelut aliquid ~~exterioris~~ exterioris in nobis.
 quod intra iam manens ~~sed~~ sed nondum apparetur:
 et item. omnis gloria eius filie regis ab-
 niti: et accedat homo ad eos altius: et ascensioes
 in corde suo disposuit. rursumque anima iusta sedes est
 sapientia eius sine dubio illa uox est. celum in seces e:

si hec magis hinc et similia non pauca in scriptu-
ris aduertatis: profecto studebitis ad inquirendum
regnum dei et iusticiam eius. intrare potest ad vos:
quod uel ad extra exire. uel ascendere super. Sed super
sane uel extra dixerit loca positione: sicut celum a
terra locum tenet exteriori: sol luna et sidera su-
periora: nam eadem terra que intra uos sunt. subu-
lorum sue nature inuisibilitate. etiam super uos sunt
sublimiora excellentie dignitate: et extra quoque
immensitate maiestatis. **S**ed altissima sunt hec egre-
gia utique diligentiori disputacione: et doctorum
disputatore: et opere plurimum. Ego enim puta-
ueram modum in hinc tractandis eplam nequam exas-
sum in: sed sermo ut video. processit in loquens. quod spe-
raui. **D**um uos si placet librum. si placet eplam
notate: nam ego siue in multis. siue in paucis
uere debui. quod et studium. satisfacere uoluntati

¶ **H**ic liber beati bernardi abbatis
de precepto et dispensacione que edidit
ad instanciam quorundam monachorum

Incipit liber bñ bernardi abb' de Diligendo deũ
 que scripsit ad amercium cardmale dñi ppe et

Ad illustra dno amercio cancellariũ
 ecclie romane dyacono cardmali et
 cancellario: S abbas dicta de cla
 ta valle. Dno viuere: et in dno

mori. Orationes a me et non questione posse
 solebatis: et quide ad neutru ego ydoneu me
 esse qfido. Veru illud mdiat pffessio: et si no
 ita querfaco. Ad hoc vero. vt veru fateor ea

michi deesse video. que maxie natura videre
 tur: diligencia et ingenu. Placet tñ fateor

q p carnalib? spualia repetis: si sane apd
 locupletiore id facere libuisset. Quia vero doc

tis et indoctis pariter istius moi excusandi
 mos est. nec facile fatur. que ve ex impericia

que ve ex veracodia excusaco pdeat. si no iuc
 ti opens obediaco pbat? acapite de mea paup

tate quod habeo: ne tacendo philosoph? puter
 Nec tamen ad omnia spondeo me respofurum:

ad id solu. qd de diligendo deũ queritis. indebo
 quidquid ipse dabit. Hoc em et sapie dula?

et tractatur secur? et auditur vtil? Reliqua
 diligenciaorib? reseruate. De causa et mo

dis ergo a me de diligendi deum
 audire: quare et quomo diligend?

fit deus. Et ego. Causa diligendi
 deũ: deus est. Modus: sine modo diligere. Est

ne hoc satis? fortassis utiq: sed sapien. Ceter

si et insipientibus debitor sum ubi satis est dictum sapienter.
etiam illis gerendum mos est Itaque propter tardiores idem
profusus quam profundus repetere non grauabor. **O**b du-
pliciter ergo eam deum dixi propter seipsum diligendum.
sive quia nichil iustus sive quia nihil diligere fructuosius
potest. Dupliciter quidem parit sensum: cum queritur de
deo. cur diligendum sit. Dubitari namque potest quid
potissimum dubitetur: utrum nam quo suo merito deus
aut certe quo modo sit quomodo diligendum. Sane ad
utrumque idem trahitur: non plane aliam in digna occu-
rere causam diligendi ipsum: propter ipsum. Et pro deo
merito videamus. **Q**uod merito sui diligendum sit.

Multum quippe meruit de nobis: qui et deus
in meritis dedit seipsum nobis. Quid enim
melius seipso poterat dare uel ipse. Ergo
si dei meritum queritur: et ipsum diligendum tam queritur.
illud est percipiendum: quia ipse prior dilexit nos. Dignum pla-
ne qui redametur: profectum si aduertatur: quibus quos
quatenus amareat. Quis enim? Num is cui omnibus
spiritus confitetur: deus meus es tu qui bonorum meorum non
eges. Est uera caritas huius maiestatis: quippe
non querentis que sua sunt. Quibus autem tanta pu-
ritas exhibetur? Cum adhuc inimica eorum: recosilia-
ti sumus deo. Dilexit ergo deus et gratias et inimicos
sui quatenus. **Q**uoniam dicit iohannes. Sic dilexit mundum:
ut unigenitum daret. Et paulus. Qui propter apostolum filio
non peperit: sed pro nobis tradidit illum. Ipse quoque
filius pro se. Maiorem inquit caritatem nemo habet:
ut animam suam ponat quibus pro amicos suis. Sic

Sic meruit iustus ab impijs: sicut ab infirmis: ab
 infirmis omnipotens. Sed dicit aliquis Ita quidem ab ho-
 mibus: ab angelis non ita. Verum est: quia natura non fuit
 Ceterum qui hominibus subvenit in tali necessitate: ser-
 uavit angelos a tali necessitate. Et qui homines di-
 ligendo tales fecit ne tales remaneret: ipse etiam
 diligendo. redit angelis ne tales fierent. Qui
 haec palam sunt: palam arbitror esse. et cur diligendus
 sit: hoc est unde diligi meruerit. **Quia propter genera-
 lia dona sua diligendus sit deus.**

Quod si infideles haec latent: deo tamen
 in promptu est ingratos confidere su-
 meris beneficis suis: huano numerum et usus
 prestatis. et sensu manifestis. Nampe quis ali-
 amittat abum omni vescentia: cernere luce: spiritali
 flatu. Sed stultum est velle modo enuicere: que inuicem
 esse: non longe ante profatus sum. Satis est ad exemplum
 papua. prulisse: panem. et solem. et aerem. Papua
 dico: non quia excellentiora: sed quia necessaria sunt.
 quippe corporis. **De tribus donis dei in**

Querat enim homo emineatiora **anima.**
 bona sua in ea parte sui qua preminet sibi:
 hoc est in anima. Due sunt. dignitas: scientia: virtus.
 Dignitate in homine dico liberum arbitrium: in quo
 ei numerum datum est ceteris non solum preminere: sed et
 prefidere auctantibus. Scientiam vero: qua eandem in se dig-
 nitatem agnoscit: non a se tamen. Porro virtute:
 qua subinde ipsum a quo est. et inquirat non segni-
 ter: et teneat fortiter cum inuenit. Itaque gemi-

Su^l
nū. unūq̄q̄ trū horū apparet. **D**ignitate siquidē
demrāt huānā nō solū nature p̄rogatua: s̄ et po
tencia dn̄atū: qd̄ terror homīs sup̄ cūcta aīdūa
terre. imminē decermt̄. **S**ciā quoq̄ duplex erit:
si hanc ip̄ā dignitatem ul̄ aliud quodcūq̄ bo
nū in nobis. et nobis messe: et a nobis non eē
agnouerim? **P**orro virtū et ip̄ā eque bifaria
cognoscatur? si auctore q̄sequēter inquirim? nūc
toq̄ inseparabiliter inherem? **D**ignitas ergo sine
sciā non prodest: illa vero obest si virtū defu
erit. **Q**uod utriūq̄ ratio subiecta decla
rat. **H**abere em̄ qd̄ habere te nescias?
quā gloriā habet? **P**orro nosse qd̄ habeas. s̄
q̄ a te nō habeas ignorare. h̄ gloriā: s̄ nō apud
deū. **A**pud se autē gloriānti dicitur ab ap̄lo **Q**uid
habet qd̄ nō accepisti? **S**i autē accepisti: quid
gloriaris q̄ nō accepisti? **N**on autē simplia
ter quid gloriaris: s̄ addit q̄ nō accepisti. **V**ras
serat reprehensibile nō qui in habitis: s̄ qui tā
q̄ in nō accepis. gloriatur. **M**erito vana glā
nūcipatur huiusmōi: veritatis nimis fun
damento carens solito. **V**erū em̄ gloriā ab h̄
ita discernit. **Q**ui gloriatur in dn̄o gloriatur:
hoc est. in veritate. **V**eritas quippe dn̄s est. **U**trūq̄
scias nāc est. et quid sis. et q̄ a temp̄o non sis:
ne aut̄ oīno videlicet non gloriaris. aut̄ iam tē
gloriaris. **D**emq̄ si nō cognoueris inquit
temp̄am: egredere p̄ greges sodalium tuorū. **R**e
uera ita fit. **N**ō factū in honore cū honore ip̄m

non intelligit: talis sue ignorantiae merito. appa-
 tur peccatoribus: velut quibusdam peccatis sue corruptio-
 nis et mortalitatis confortibus. fit igitur ut se non
 agnoscendo. egregia rationis munere creaturam irra-
 tionabilium gregibus inaniat aggregatur: dum igno-
 ra-
 ra prope glorie que abintus est reformanda: foras **(vii)**
 rebus sensibilibus suavisque curiositate abduatur.
 efficiturque una de ceteris: eoque se pro ceteris non accepisse
 se intelligat. Itaque valde cavenda est haec ignorantia:
 quia de nobis minus nobis forte sentimus: sed non
 minus. Immo et plus illa: qua plus nobis tribuimus.
Et fit. sibi bonum quodcumque in nobis esse. et a nobis: decepta
 putemur. At vero super utraque ignorantia. detestanda
 et execranda illa presumpcio est: qua sciens
 et prudens forte audeas de bonis non tuis. tua
 querere gloria: et quod certum est. a te non esse tibi: in tamen
 alteri rapere honorem non verearis. Prior equidem
 ignorantia: gloria non habet. Posterior vero quidem
 habet: sed non apud deum. Ceterum hoc tertium malum
 quod iam scienter committitur: usurpat et contra deum
 in tamen demum ignorantia illa posteriori. haec igno-
 rantia grauior ac periculosior apparet: prope illam
 quidem deus nescitur: pro ista et contempnitur. In tamen
 et. priori deterior ac detestabilior: ut cum pro illam
 peccatoribus: pro ista et demonibus sociemur. Est quippe
 pro superbia et delictum maximum: uti datus tamquam
 inanis: et in acceptis beneficiis. gloria usurpare
 beneficia. **Et** sobre cum duabus hinc. dignitate atque
 sacerdotibus est et virtute que virtusque fructusque:

*Et dignitas et scientia
 necessaria sunt virtuti*

p̄ quā ille inquitur et tenetur: qui om̄i auctor
et dator: merito glorificetur de om̄ib⁹. **Quare?**
Uaq; q̄ noluisset intelligere ut bñ ageret: magis
autē meditat⁹ est iniquitatē in cubili suo: dū de bo
nis que a se non eēt. per sc̄am certissime sperat:
nū bon. ex sc̄e dono. dñi gloriā. feruus impius
capere sibi. hmo et raptare molitur. **L**iquet igit⁹
et absq; sc̄a dignitatē eē om̄o inuale: et sc̄am
absq; virtute dapnabile. **V**erū homo virtutis
aut nec dapnosa sc̄a. nec infructuosa dignitas
manet: clamat deo et ingenuē q̄fietur. **N**ō nob⁹
inqueb⁹ dñe nō nobis: s; nom̄i tuo da gloriam
Hoc est. **N**il nobis o dñe de sc̄a: nil de dignita
te nobis tribui⁹: s; tuo. totū. a quo totū est. noi
deputam⁹. **C**eterū pene a pposito longe nimis
digressi sum⁹. dū demōstrāe satagim⁹. eos quoq;
qui xpm̄ nesciūt. satis p̄ legē naturale et p̄ceptis
bonis. corporis aīne q̄ moneri: quātū deū p̄
deū. et ip̄i diligere debeant. **S**am ut breuiter
que sup̄ hec dicta sūt. iterentur: quis ul̄ infidel
ignoret suo corpori. nō ab alio in hac mortali vi
ta sup̄dicta illa necēria ministrari. vñ videlicet subsis
tat. vñ videat. vñ sp̄ret. q̄ ab illo. qui dat escam
om̄i carni. qui solē suū facit oriri sup̄ bonos et ma
los. et pluit sup̄ iustos et iniustos. **Q**uis iterū ul̄
impi⁹ putet aliū eius que in aīa splendet huāne
dignitatis auctore. p̄ter illū xpm̄ qui ī genesi loq̄t⁹
faciam⁹ hoīem ad ymaginē et similitudinē nr̄am.
Quis aliū sciētię largitore existimet: nisi eq̄ipm̄

¶ recolligat p̄cedē:

qui docet hominem sciam. **Q**uis rursu minus sibi aliu
 de virtutis aut putes datu aut speret dandu: q' de
 manu dm itide virtutu. **M**eretur ergo amari pp
 scipm deus et ab infideli qui et nesciat xpm: sat tñ
 scipm. **D**ñi irrecusabilis es omis ead infidelis: si no
 diligis dñm deū tuū toto corde. tota aia. tota vir
 tute tua. **C**lamat nempe intus ei mata. et no ig
 nota racōm iustiaa: qz ex toto illū diligere debe
 at: au totū sese debere no ignorat. **V**erū illud
 diffiale ymo ipossibile est: sius salz quepiā libera
 ve arbitry virib? semel accepta a deo. ad dei ex to
 to quere volūtate: et no magis ad ppam retor
 quere. eaqz tāq? ppā retine sicut scriptū est. **O**mb
 que sua sūt querūt. **E**t item **D**ñi sūt sensus
 et cogitationes homi in malū. **S**ont quod pla
 ne fideles norūt q' omo nccm habeant ihesu
 et huc crucifixū: dū amittentes et amplexantes
 supereminete sac caritate in ipō: id uel tātillū qd
 sūt. in tante dilectionis et dignationis vice re
 pendē. no qfunditur. **S**acile pm plus diligit: qui
 se ampli? dilco? intelligit. **C**ui autē min? dñū
 est: min? diligit. **J**udeus sane siue pagan? neq?
 p talib? aculeis matatur amoris: quales etiā
 reperitur que ait. **V**ulnerata caritate ego sum.
Et rursu **F**ulate me florib? **A**stipate me malis:
 quia amore languero. **C**erint rege salomone
 in dyademate. quo corōuit eū mr sua? **C**erint
 vntū patris. cuius bauulante sibi: cerint cesū
 et qspū dñm maiestatis: cerint auctore vite

Quo infidelis eam tenetur deo dilige

De rectius amoris sic matris ecc-

no 8

et glorie q̄fixū clausū passū lancea q̄p̄bens sa-
turatū: tandē illā dilectā aiām suā ponē pro
amicis suis **T**ermit hoc: et suā magis ip̄i am-
mā gladii amoris trāsuerat. et dicit **S**ulate
me florib⁹ stipate me malis: q̄ amore laqueo
Nec sūt quippe mala pumica. que in orāi m̄-
ducta dilecti: sponsa carpit ex ligno vite: a cele-
sti pane p̄p̄ū mutuata sapore: colore a sanguine
xp̄i **V**idit dem̄ mortē mortuā: et mortis aucto-
rem triumphatū **V**idit de inferis ad terras: de ter-
ris ad superos captiuā duci captiuatē: ut i-
noie ih̄u. om̄e genu flectatur celestū terrestriū
et infernoz **A**dūtat terrā que sp̄mas et tribu-
los sub antiquo maledicto p̄duxerat: ad noue
benedictionis gr̄iā inouatā reflouisse **E**t in
h̄is om̄ib⁹ illius recordata v̄suali. et refloruit
caro mea et ex voluntate mea q̄ficebor ei: passi-
oms malis q̄ de arbore cruas tulerat carpit in-
gere. et de florib⁹ resurrectionis: quorū p̄fecti
fragrācia sponsū ad se crebra⁹ reuēdā iuuit
Demq̄ ait **E**cce tu pulcher es dilecte mi: et dero-
sus **L**ectul⁹ n̄r floridus **Q**ue lectulū mōstrat:
satis quid desideret aperit **E**t cū floridū nūciat:
satis indicat v̄n qd̄ desiderat optime presumat
Non em̄ de suis meritis: s̄ de floribus agri sui
benedixit dñs **D**electatur xp̄us florib⁹: qui i-
nazareth cōcipi voluit et nutrir **G**audet sp̄o
suis celestis talib⁹ ornāmētis: et cordis thalamū
frequent̄. libenter q̄ ingreditur: qd̄ istius mōi

referri fructus? floribus? respiciunt inuenerit. Vbi sue
 videlicet aut passionis gratiam, aut resurrectionis
 gloriam sedula in apertis cogitatione uersari: ibi
 profecto adest sedulus adest libens. Non in meta
 siquidem passionis. fructus agnosce animi quasi
 preteriti: omnium utique retro tempus sub peccati mortis
 imperio deorsum: tandem in plenitudine temporis
 apparentes. **D**ono autem resurrectionis insigni-
 mia nouos aduerte flores sequentis temporis in no-
 uam sub gratia reuirescentis estate: quorum fructus
 generalis futura resurrectio in fine pertinet sine fi-
 ne mansurum. **J**am inquit huiusmodi transitibus
 abhinc et recessit: flores apparuerunt in terra nostra:
 estiuum tempus cum illo aduenisse signis qui de mor-
 tis gelu in uernale quondam noue uite teporem
 resolutus: ecce aut noua facio omnia. **C**uius caro
 seminata est in morte: et floruit in resurrecti-
 one. **A**d cuius innox odorem in campo quod uallis
 nostre reuirescit arida: recalescit frigida: mortu-
 a reuiuiscit. **H**orum ergo nouitate florum ac fruc-
 tuum pulchritudine agri suauissimum spirantibus
 odorem: ipse quoque pater inuans omnia delectat:
 ita ut dicat. **E**cce odor filii mei sicut odor agri
 pleni: cui benedixit dominus. **B**ene pleni: de cuius pleni-
 tudine accepimus omnes. **S**pousa tamen familiaris
 ex eo cum uult sibi flores legit et carpit pomarum
 bus: ipse aspergat intima: et in terra sponsi
 cordis lectulum suauiter redoleat. **O**portet enim nos
 si crebrum volumus habere hospitium: animum: corda nostra

Et etiam solatur
 in hac uita mortua
 in alia uita pntia
 saluatoris

semper habere munita fidelibus testimonis tam de
mā s̄ morientis q̄ de potentia resurgētis: quō
Dauid aiebat **Duo** hec audiui. qz p̄tas dei est. et
tibi dñe mā. **Sic** de vtriusq̄ rei testimonia. credibi
lia facta sūt m̄ms̄. **Xp̄s** vtriq̄ moriente. p̄t̄ delicta
nr̄a. et resurgēte p̄t̄ iustificacionē nr̄am. et
ascendente p̄t̄ p̄tectionē nr̄am. et mittente sp̄iū
ad cōsolacionē nr̄am. et q̄nq̄ redituro ad cōsūma
cionem nr̄am. **S**emper in morte m̄m̄. in resur
rectione potentia. vtriq̄ in singulis exhibuit
reliquoꝝ. **H**ec mala. h̄i flores. quib̄ sp̄osa
se interī stupari postulat et fulari. credo senectū
vim facile in se amoris posse tepescere et laqueis
cere quodāmo. si nō talib̄ iugiter foueatur in
tūib̄. donec introducta q̄nq̄ in tubiculū diu tu
pitis exapiatur amplexib̄. et dicat **Leua** eius
sub capite meo. et dexteram eius amplexata est
me. **S**enect̄ quippe tūc et p̄babit vniūsa dilec
cionis testimonia. que in puori aduētū. tamq̄ de si
nistra dilecti acceperat. p̄ multitudine dulcedis
amplercantis dextere cōtempnēda. et oīno iam q̄
subtus h̄nda. **S**enect̄ qd̄ audierat **Caro** nō p̄d̄st
quicq̄. sp̄us est qui viuificat. **P**robabit qd̄ legerat
Sp̄us meus sup̄ mel dulcis. et hereditas mea sup̄
mel et fauū. **Q**uod vero sequitur. **M**emoriam
mea in generacione seculoz. hoc ē q̄ diu p̄sens
cōmittur stare seculū. in quo generacio aduenit et
generacio p̄terit. nō dicit electis cōsolatio de me
moriam. quib̄ nōdū de p̄sentia plena refectio idul

getur. **Uñ scriptū est** memoria habūdancie sua
 uitatis tue. eructabūt. **Haud dubiū**. quoniam hñ
 quos paulo superius dixerat. **Generatio et**
generatio laudabit opera tua. memoria ergo
 in gnācione seculorū. pñcia in regno celorū. Et
 ista gloriatur iam assumpta electio. de illa mēta
 peregrinas gnācio q̄solatur. **Sz** mterest quānam
 generatio ex dei capiat recordaōne solamen.
Non em gnācio p̄ua et exasperans. tui dicit.
De uobis diuites. qui habetis q̄solacionē vram
Sz que dicere veraciter p̄t. **Renūit q̄solari** anima
 mea. hñc plane credim. si secuta adiecerat. **Me-**
mor sui dei. et delectatū sū. **Iustū** quippe est
 ut quos pñcia non delectant. p̄esto eis sit memo-
 ria futurorū. **Et** qui de rerū fluenciā qualibz
 affluencia despiciūt q̄solari. recordatio illos delectet
 eternitatis. **Et** hęc generatio q̄renāū dñm.
 querentū nō que sua sūt. s̄ facie dei iacob. **Dei**
 ergo querentibz pñcia. p̄esto mterū est dulcis
 memoria. non tamē qua facientur. s̄ qua ma-
 gis esuriant vñ facientur. **Hoc ipm** de se ab
 ip̄e testatur ita dicens. qui edit me adhuc esu-
 riet. **Et** qui eo abatū est. **Satiabor** inquit. cum
 apparuerit gloria tua. **Uñ** tamē iam nūc qui
 esurūt et sicut iusticiā. qm̄ qm̄qz ipi. et non
 alij saturabūtur. **De tibi** gnācio p̄ua. atqz
 p̄uersa. **Ve tibi** p̄le stulte et insipiens. qui et
 memoriā fastidib. et pñciā expauescis. **Merito**
 quidē. **Sz** em modo liberari vis a laqueo ve-

¶ **Cuius** hōies q̄sola-
 tur a deo. hęc vñ

nanciu. Siquide qui voluit diuites fieri in hoc
seculo incidit in laqueu dyaboli. sicut tunc a verbo
aspero poteris liberari. Quod uerbu asperu ser
mo dicitur. Ite maledicti in igne eternu. Durior
plane atq; asperior illo qui cotidie nobis de
memoria passionis in eam replicatur. Qui
manducat carne mea et bibit sanguine meu:
habet uitam eternam. Hoc est si qpatimur et coteg
bitis. Hoc e. qui recollit morte mea: et exemplo
meo mortificat membra sua. que sunt sup terram:
habet uitam eternam. Item pleriq; ab hac voce res
lientes et abeutes hodie q; retrosu. trahet. no uo
f. facto. Durus est hic sermo: quis potest eum audire.
Itaq; generatio que no dixit cor suu. et non
est credita cu deo spūs eius: si magis speras i mter
to diuinaru. uerbu modo tunc audire grauat:
ac memoria passionis sibi iudicat onerosam.
De. ue qualiter ubi illi pondus sustinebit. Ite
maledicti in igne eternu qui paratus est dyabolo
et angelis eius. Sup que. pfecto ceciderit lapis
iste: q; teret eum. At uero generatio rector bene
dicitur. Qui utiq; cu aplo siue absentes siue
pntes: q; tendit placere deo. Deniq; audient. Ve
nite benedicti patris mei. p; capite regnu qd vob
patu est ab origine mudi. Tunc illa que non
dixit cor suu. sero quide experietur. qm in illi
q; patione doloris. iugū xpi suaue et onus leue
fuerit: tunc tamq; graui et aspero dura ceruice
supbe subducat. Non potestas o misera serui

māmone. Innuū gloriari in cruce dñi nostri ihe
 suasti: et sp̄are in pecunie thesauro. Post au
 tē abire: et pbare q̄ suavis est dñs. **Q**uā
 quē suauē in memoria non senseritis: aspectū
 pauldubio in p̄uāa senectas. **C**eterū fidelis
 āima. et vsurpat p̄uāā inhiante et in me
 mozia requiesat suauiter. et donec idonea
 sis reuelata faae gloriā dei speculari: auas
 ignominia gloriatur. **H**ic p̄fecto sponsa et
 colūba xp̄i pausat sibi interi et dormit inter
 medios clerōs: sortita iam in p̄uāarū. & meo
 ria habūdancie suauitatis tue dñe ihesu pen
 nas deargētatas. moctae videlicet et pudiciae
 candore: et sperans insup̄ adimpleti leticia cū
 vultu tuo. vbi etiā fiant posteriora. dorsi eius ī
 pallore aurū: q̄n̄ in splendorib⁹ scōrū introduc
 ta cū gaudio: sapiē fuerit pleni⁹ illustrata ful
 gorib⁹. **M**erito p̄m̄ iam nuē gloriatur et dicit
Leuā eius sub capite meo: et dextera eius āploca
 bitur me. **I**n leuā reputās recordatiōnē illi⁹
 caritatis. qua nulla maior est: q̄ aiām suam
 posuit pro amas suis. **I**n dextera vero beatā
 visionē. quā p̄misit suis: et gaudiū de p̄uāā
 maiestatis. **M**erito illa dei et deifica visio:
 Illa diuīe p̄uācie inestimabilis. delectatio. in
 dextera deputatur. **D**e qua et **D**elcābiliter
 cantur. **D**electaciones ī dexte
 ra tua: vsq̄
 in finē. **M**erito in leuā. āmmabilis illa meo
 rata et sēpmemorāda dilectio collocat⁹: q̄ don⁹

transcat iniquitas sup eam sponsa reuabat et
requestat. Merito ergo sponsi leua sub capite
sponse: sup qua videlicet caput suu reclinata sus-
tentet: hoc est metas sue intentione. ne iactetur
et inclinetur ad carnalia et secularia desideria:
qz corpus qd corripitur aggruat animam: et depri-
mit terrena inhabitatio sensu multa cogitacionem
Quid naq; aliud faciat. qd siderata tanta et
tam indebita miseratio: tam gratuita et sic pro-
bata dilectio: tam inopinata dignatio: tam iuu-
ta mansuetudo: tam stupenda dulcedo. **S**u inq; h
omnia faciant. diligenti qd sidera. nisi vt qd sideratis
animu. ab omni penitus pmo vendicatu amore. ad
se mirabiliter rapiant: vehementer afficiant: fa-
ciant qz pre se gtephere. quidq; nisi in gtempu
horu. non pt appeti. **S**imiliu pm in odore vn-
guetozu hor. sponsa currit alacriter: amat ardet:
et patu sibi amare sic amata videtur: etia cu
se tota in amore psteruerit. **N**ec inuicito **Q**uid
mag. **Q**uid enim tanto et tati recopensat
amori: si puluis exiguus totu se ad reaman-
du collegent: que illa nimia maiestas in amor
puerit: tota in opus salutis ei9 intensa qspirat.
Demq; sic deus dilexit mundu: vt vngentium
daret haud dubiu: qui de patre dicit **I**te **T**adi-
dit i morte **S**uam animam suam: nec dubiu qd filiu
loquatur. **A**pt et de spu sco **S**pus patris
tub que mittet p m nomine meo: ille vos doce-
bit oem veritate. **A**mat ergo deus: et ex se toto

amat: qz tota trinitas amat. **S**icut dicitur potest
 de infinito et inprehensibili: aut certe de simpli
 a **I**ntuens hoc credo satis agnoscat: quare deus fiat quisqz
 diligend⁹ sit: hoc e⁹ vñ diligi mereatur. **C**eter
 infidelis nō hñs filiū nec patrē: nec p̄m̄ habet
 sp̄m̄ sanctū. **Q**ui em̄ nō honorificat filiū: nō ho
 norificat patrē qui misit illū. **S** nec spiritum
 san̄ que misit ille. **I**s itaqz mirū nō est: si quem
 min⁹ agnoscat: min⁹ et diligit. **A**ttamē et ip̄e
 totū ei sese debere nō ignorat: que sui tot⁹ non
 ignorat auctore. **Q**uid ergo: Ego qui deū meū
 teneo vite mee nō solū gratuitū largitore: largis
 simū am̄santore: p̄uī q̄solatore: sollicitū guber
 natore: q̄ misit copiosissimū redēptore: eternū
 q̄seruatore: ditatore: glorificatore. **S**icut scriptū est
Copiosa apud deū redēptio. **I**tem **I**nteruenit sem̄i
 sancta eterna redēptione iūenta. **E**t de q̄seruati
 one. **N**ō dereliquet sc̄os suos: eternū q̄seruabūt
Et de loquēptione. **M**erita bonā et q̄fertam et
 vagitātā et sup̄habūdantē dabit in finē v̄m̄
Et rursū. **N**ec ocul⁹ vidit nec auris audiuit nec
 in cor hom̄is ascendit: que p̄parauit diligētib⁹ se
Et de glorificatione. **S**aluatore expectam⁹ r̄. **E**t
 non sūt q̄digne passionēs. **E**t iterū. **M**ud q̄d
 in p̄nā est momētaneū et leue t̄bulatōis m̄e r̄
 q̄templātib⁹ nobis nō que vidētur: s̄ que nō vidē
 tur. **Q**uid retribuā dñō pro om̄ib⁹ hñs. **I**llum
 vacio v̄get et iustiaa naturalis: totū se tradē illi:
 a quo totū habet et ex se toto debere diligere.

Nichil profecto fides tanto plus indicat diligendum:
quod et cum incipio plura estimandum intelligo. **Q**uod
pe illi qui solus meus: sed sui quoque ipsius teneo
largitore. **D**enique nodum tempus fidei aduenerat:
nondum motuerat in carne deus, obierat in aua:
prodierat de sepulchro, redierat ad patrem. **N**odum
inquit quod medauerat in nobis sua multa dilectione
illa de qua multa locuti sumus: cum iam mandatum est
homini dilige dominum deum suum, toto corde, tota anima
tota virtute sua: ex omni quod est, quod facit, quod potest.
Sed tamen iniustus deus: sibi vendicans opus et dona.
Ut quid enim non amaret opus artificis: cum ha-
beret vnde id posset? **E**t cur non gratum omnino posset?
cum nichil omnino nisi eius munere posset? **A**d hoc quod
nichil quod gratis quod hac dignitate conditum est,
et debitum dilectionis manifestus facit, et exactum
iustiorum ostendit. **C**eterum gratum putamus adiectum
beneficium cum homines et iumenta saluauit, quod
modum multiplicauit misericordiam suam deus: nos dico qui
mutauimus gloriam nostram in similitudinem vituli quod me-
ditans feruimus peccando operam iumentis insipientibus.
Et si totum me debeo pro me facto: quod addam iam et pro refer-
to, et refecto hoc modo. **S**ed enim tam facile refectus
quod factus. **S**iquidem non solum de me, sed de omni quod quod
factum est, scriptum est: dicit et facta sunt. **A**t vero
qui me tamen et semel dicendo fecit: in refaciendo
profecto et dixit multa, et gessit mira, et protulit
dura, nec tamen dura, sed et indigna. **Q**uid ergo
retribuam domino pro omnibus que retribuunt michi.

In primo opere me michi dedit; in secundo se. Et ubi
 se dedit, me michi reddidit. Datus ergo et red-
 ditus; me pro me debeo; et bis debeo. Quid ergo
 deo retribuam pro se? Nam etiam si me milles
 rependere possem; quid sum ego ad deum? *Ex fine.*

Hic primum vide modo deus diligendus. *Sic*
 quomodo. Vno quod sine modo, a nobis
 deus amari meruerit; qui ut pauca
 quod dictum est repetam. prior ipse dilexit nos; tantum
 et tantum, et gratis, tantillo et tales. En quod in
 principio dixisse me memini modum esse diligendi
 deum; sine modo diligere. Denique cum dilectio que
 tendit in deum, tendat in infinitum, tendat et in infini-
 tum. nam et infinitus deus est et infinitus; quibus nam
 finis esse debeat nisi vel modus amoris. Quid
 quod amor ipse nisi non iam gratuitus impeditur; sed
 rependitur debitor. Amat ergo infinitas; amantem
 eternitas; amat supereminens facta caritas.
 Amat deus, cuius magnitudinis non est finis;
 cuius sapientia non est numerus; cuius pax exsuperat
 omnem intellectum. Et nos vice rependimus cum
 mensura. Diligam te domine fortitudo mea, dominus
 firmamentum meum et refugium meum, et liberator
 meus. Et meum denique, quidquid optabile quod
 amabile dicitur potest. Deus meus, adiutor meus.
 Diligam te pro dono tuo, et merito meo, minus
 quidem iusto; si plane non posse meo. Qui et si
 quantum debeo non possunt ultra quam possunt, potero
 vero plus, cum donare dignaberis; tamen nunquam

prout digno haberi. **I**mpfectu meū viderūt oca
li tu. **I**et in libro tuo omēs scribentur. qui quod
pnt faciūt. **I**et si qd' debent. non possūt. Satis qm
reor apparet. et quonāmo deus diligend' sit. et
quo merito suo. **Q**uo inq' merito suo. nā qto.
cui sane appareat. quis dicat. quis sapiat. **Quo**

Nunc quo nostro modo diligend' sit
modo modo diligend' sit. videamus. **Deus**
Sz qm est. et in hoc videre nrm. ad id
qd' est. **I**et tamē id qd' videtur. tacendū ē. et si
nō oīno videtur. ut est. **S**uperi' ai. ppositū esset
quare et quomō diligend' sit. de. **D**uplicē dixi
pātere intellectū. id qd' queritur quare. ut aut
quo suo merito. aut quo nō modo modo diligend'
sit. utriūbz queri posse. pmdē videatur. **D**ictō
pmdē de merito dei. nō prout dignū. **I**et p ut da
tū est. mch. **S**uperest ut et de pmo. qd' itē dabi
tur. dicit. **S**ed em sine pmo diligitur deus.
et si absq' pmi' mtiutu sit diligend'. **V**acua
nāq' vera caritas eē nō potest. nō tū merē
nara. quippe nō querit que sua sūt. **A**ffectu
ē nō gratia. nec acquiritur pacto. nec acquirit
Sponte affiat. et spōtaneū facit. **V**erū amor. **S**apō
otentz est. **H**abz pmiū. **I**et id qd' amatur. **N**am
quidq' pte. amare videaris. id plane amas. quo
amoris fms ptendit. nō p qd' tendit. **P**aul'
nō euangelizat ut gmedat. sed gmedit. ut
euangelizat. **E**t eo q' amet nō abū. sed euāgelīū
Verū amor pmiū nō requirit. **I**et meretur.

no

no

aliud

Premiū sane nec dū amāti pponitur. Amāti
 debetur. Perseueranti redditur. Demq; in reb;
 inferiorib; suadendis. inuitos pmissis vel pre
 mīs inuitam xno spontaneos. Quis em̄ nu
 merandū hominē putet. ut faciat qd̄ spōde cu
 pit. Nemo vbi causa gduat aut esuriente ut
 gmedat. aut siāctē ut bibat. Aut certe matre
 ut puulū allactet filiū vterū suū. An vero quis
 putet prece ul' p̄ao quēpiā gmonendū suū p
 suis ut sepire vmeā. ut arbore arā fodere. ut
 domū p̄ae structurā erigere. Cūtomagis deū
 amans aīma. aliud p̄ter deū suū amoris pre
 miū nō requirit. Aut si aliud requirit. illud
 pro certo. nō deū diligit. **N**est om̄i vtentia
 aone. naturaliter p̄ sua semp estimaaone atq;
 inuēaaone appetere potiora. et nulla re eē ḡtētū.
 cui qd̄ deest videt preferendū. Nā et qui vbi grā
 viorē habet speciosa. petulati oculo vel aīmo respici
 at pulchriorē. Et qui veste p̄iosa m̄duta est. p̄ao
 siorē affectat. Et possidens multas diuitias. iūdis
 diaori. Videas iā multos p̄dīs et possessionib;
 ampliatos. adhuc tamē in dies agrū agro co
 pulare. atq; infimta cupiditate dilatare ter
 mos suos. Videas et qui in regalib; domi
 b; amplis q; habitant palatib; nichilomi
 gūgere domū ad domū. et inquietā aīrosita
 te edificare. diuicere. mutare quadrata totū
 dis. **Q**uid. **H**orēs sublimatos honorib;. an
 non ifaacabili ambiaone. magis ac magis

no

totis vmbis conari ad aliaora videmur. Et
hoz omni non est finis: quia nil in eis summu fin
gulariter, ul' optimu reperitur. Et quid mi
tu: si inferioribus et deterioribus gretu no sit q
atra summu ul' optimu quiescere no potest. **H**
hoc stultu et extreme demencie est. ea semp
appetere: que nuq no dico faciunt: nec tem
perant appetitu du qd talu habueris. meli
lominu no habita gaupiscas: et ad quecuq
defuerint. semp inquieti anheles. Ita em fit ut
p varia et fallacia mundi oblectamenta vaga
budo aimu. man labore discurrens. fatigetur
non facietur. du qd famelicu ingluacrit:
paru reputet ad id. qd superest deuorandu.
Semp no min anxie cupiat que desunt: q
que assut lete possideat. Quis em optineat
vniuersa. Quia et modicu id qd quisq cu
labore optinuerit. cu timore possederit: certu
quid non sit. qn cu dolore amittat: certus au
tem q qnq amittat. Sic dicitur tramite vo
luntas puerfa gredit ad optimu: festinat ad
id un possit impleri. ymo vero hns amfracti
bus ludit secu vanitas: metatur sibi iquitas
Si ita vis adimplere qd vis. hoc est si illud
apprehende vis. quo apphensio ia nil ampli
velis: quid temptare opus est. Curris
p denia. et longe ante moreris: q hoc ar
cutu puemas ad optatu. Hoc ergo i ritu
tu impi ambulat: naturaliter appetentes

No istud tractat est boetii i libo de gsblo. p. 112
Vbi loquitur de summo bono

vñ fiant appetitū et insipienter respicientes
 vnde p̄mquent fin. fin dico nō q̄sup̄aom sed
 q̄sum̄aom **P**robem non beato fine q̄sum̄a
 ti si q̄sum̄ vacuo labore accelerant. qui verū
 magis speat q̄ auctore delectati. prius vniūsa
 p̄currē et de singulis cupiūt experiri. q̄ ad
 ipm̄ current vniūsitatis dñm **E**t quidem
 puenient si qñ voti q̄potes effia possēt. vt om̄
 ma s̄ p̄ter vñū p̄cipiū vn̄ aliquis optine
 ret **S**a nāq̄ sue cupiditatis lege qua in reb̄
 ceteris. nō habita p̄re habitis esurre. et pro nō
 habitis habita fastiē solent. mox om̄b̄ que in
 celo et in terra sūt optentis et q̄temptis. tandē
 ad ipm̄. p̄culdubio current. qui solus deesset. om̄
 deus **P**orro ibi quiescerēt. q̄ sicut circa nulla
 tenocant quies. sic nulla vlti iam inquietudo
 sollicitat **D**iceret pro certo **N**ichi adherere deo
 bonū est **D**iceret. quid em̄ n̄ est in celo. et ate
 quid volui sup̄ terrā. **E**t item **D**eus cordis mei.
 et pars mea deus meternū **S**tergo vt dñm est
 ad id qd̄ optimū est quiuis cupid̄ pueniret.
 siquidē ante qd̄ atra cupit assequi possēt **V**e
 rū qm̄ id om̄o ipossibile. p̄struit et vita breui
 or. et virtū infirmior. et q̄sore nudior. longo
 p̄fecto itinere. q̄ tasso labore desudant. qui dū
 queq̄ desiderāt. attingere uolūt. ad cūctoz de
 siderabiliū neqūt p̄tingere finē **E**t vtmā at
 tingere vniūsa animo. et nō experimēto vellet
Horem facile possent. et nō itassam **S**ram

lie

Augustinus lib. 9. de ciuitate
 deo. nos dicit ad te
 et inuenit d. corum
 donec inueniat in te

lie

et animi sensu quidē carnali tanto velocior q̄to
et p̄spiciatior ad hoc datus est: ut illū ad omnia
p̄ueniat: nichilq; audeat q̄tingere sensus. q̄ aīn
p̄aurens an̄ non p̄bauerit **H**inc em̄ arbitror
dictū **O**īa probate qd' bonū est tenere: vt videt̄
hinc p̄uideat ille ne is suū votū. nisi ad illius
iudiciū q̄sequatur. **A**lioquū. **A**scendes in montē
dm̄ nec stabis in loco sancto eius: p̄ eo q̄ in va
nū acceperis aiām tuā: hoc est aiām vōnalem:
dū instar pecoris sensū sequeris: rōne quidē oas
sa. et nō resistente in aliquo. **Q**uoz itaq; ratio
nō p̄uenit gressus: currit s̄ ex̄ viā: ac p̄inde
sp̄reto apl̄i q̄silio: nō sic currit ut apprehendant
Qū em̄ apprehendat: que apprehendere nisi post
om̄ia nolūt. **D**istoritū iter est et circuitū infimū:
cūcta p̄mitū at̄ptare velle **J**ustū autē nō ita
Audiens nempe vitupacōne m̄ltorū q̄morānū
in circuitū: m̄lti em̄ sūt viā latā pergetes
que ducit ad mortē: ip̄e sibi viā regiā elegit:
nō declinans ad dexterā uel ad sinistā **D**emq;
attestante **p̄ph̄a**: **S**emita iusti recta est: rectus
callus iusti ad ambulādū. **H**ī sūt qui salu
bri q̄pendio cauti sūt: molestū et infructuosū
vitare circuitū **V**erbū abbreviatū et abbre
uians eligentes: nō cupē q̄cūq; vident: s̄ veniē
magis que possident et dare pauperibus.
et sequi xpm̄ **V**ā plane pauperes sp̄ū: qm̄
ip̄orū est regnū celozū **O**mēs quidē currit:
s̄ inter currentes discernitur **D**emq; nouit

via iustorum: et iter impiorum peribit. Ideo autem
 melius est modicum iusto super diuitias peccatorum mul-
 tas. **¶** Ut sapiens loquitur et insipiens expiatur.
 Qui diligit pecuniam non saturabitur pecunia.
 Qui autem esuruit et sicut iustitiam ipsiatura-
 bitur. Iustitia siquidem ratione utentis, ab est vi-
 talis et naturalis: pecunia vero sic non minuit
 animi famem: quod nec corporis. ventis. Denique si
 famelicum hominem. aptis fauibus vento inflatis
 haurire buccis aere aenas. quo quod inflat fa-
 mi: nonne credas insanire. Sic non minoris insa-
 mie est: si spiritum rationale rebus putes quibuscumque
 corporalibus. non magis inflari. quam saciari. Quod
 namque de corporibus ad spiritus. **¶** Nec illa sane spiri-
 tualibus: nec ista e regione reficitur corporalibus.
 Querit benedic anima mea domino: qui replet in bo-
 nis desiderium tuum. Replet in bonis: exultat ad bo-
 num: tenet in bono: preuenit. sustinet iustum. et im-
 plet. **¶** Ipse facit ut desideres: ipse est quod desideres.
¶ Dixi super Deum diligendum: causa est deus. **¶** Verum dixi:
 nam et efficiens: et finalis. **¶** Ipse dat occasionem:
 ipse creat affectionem: desiderium ipse consummat. **¶** Ipse
 facit vel potius factus est. ut amaretur: ipse sperat
 amari: felix: ne in vacuum sit amatus. Eius amor
 non parat et remunerat. **¶** Prodit benignior:
 repletur iustior: expectatur suauior. **¶** Dulcis est
 omnibus qui inuocant eum: nec tamen habet seipso
 quod melius. **¶** Se dedit in meritum: se seruat in premium.
¶ Se apponit in refectionem avarum scorum. **¶** Se in redemp-

qm qdē

spus

no

tionem disceat hinc captiuari **B**on⁹ es dñe: am
me querenti te **Q**uid ergo iuemet? **S**zem
in hoc est mirū. q̄ nemo te querere valet: nisi
prius inuenerit **V**is igitur inueneri ut quera
tis: quera. ut inueneris **N**otes quidē et iuen
ri: nō tamē pueniri **N**ā et si dicam⁹. mane
gratio mea pueniet te: nō dubiū tamē. q̄ et
tepida sit om̄s oratio: quā nō puenient

D ^{inspiratio}
Icendū iam vñ inchoat amor n̄:
qm̄ ubi q̄sumetur dictū ē **A**more
affectio naturalis: vna de quatuor **N**otes:
non est opus noiāre **Q**uod ergo naturale
est: iustū quidē foret p̄mo om̄. nature deserui
re auctori: vñ dictū ē p̄mū et maximū man
datū: **D**iligēs dñm deū tuū etc **S**; qm̄ natura
debilior et infirmior ē: p̄mū impante nat̄
tate. q̄pellitur miserare **E**t ē amor carnalis.
quo añ om̄a homo diligit seipm̄. p̄ seipm̄:
nondū quippe sapit nisi seipm̄: sicut scriptū
ē **P**ri⁹ qd̄ aiāle: dem̄ qd̄ spiritale **E**t p̄
cepto in diatur: s̄ nature miseratur **Q**uis nēpe
carnē suā odio habuit? **A**t vero si cepit amor
idem ut assolet ē profusior sine produmoz: et
nātatis aluo m̄ime q̄tentis **A**pos eam volup
tatis. exundans lacus visus fuerit occupare:
statū supfluitas obuiante mādato cohibetur
et diatur **D**iligēs p̄mū tuū sicut teipsum
Iustissime quidē. ut q̄sors nature nō sit exors

et graacillius pfecti gratie que nature ista
est **Q** si grauatur homo fraternis necessitatib⁹
subuenire: sed et voluptatib⁹ deseruire: castiget
ip⁹ suas: si nō vlt esse transgressor **Q** tū vlt
sibi indulgeri. dū eque et pximo tātūde mem
neris exhibendū: frenū tibi tyanae iponitur
o homo. ex lege vite et discipline. ne post qtu
piscencias tuas eas et pereas: ne de bonis na
ture. hosti seruias aīme. hoc est libidini **Q** m
iusti atq; honesti coītas illa qsorti: q; hosti
Et quide. si ex sapientis qsilio a voluptatibus
tuis auerteris: et nūc dōctā apli. victu vesti
tu q; qtentis paulisp suspende nō gūaris amo
de tuū a carnalib⁹ desideris que militant
adūsq; aīas: sane qd' subtrahis hosti aīme tue.
qsorti nature tue nō grauaberis imptare
Tūc amor tu⁹ et tēpat⁹ erit: et iustus: si qd'
p⁹is subtrahitur volup⁹ tātib⁹: fiat
ncātatib⁹ nō negetur **S**ic amor
carnalis efficitur et foal⁹. cū in gōi
p⁹trahitur **S**i autē dū coītas pximo forte
tibi defuerint et nccūa: **Q**uid em nisi vrcū
omī fiducia postules ab eo qui dat omib⁹
affluenter et nō iyperat: qui aperit manū
suā sōz et implet omīe aīal benedictione.
Dubiū siquidē nō ē. q; assit libenter i neces
sarijs: qui plerisq; et in supfluis non deest
Demq; ait **P**mū querite regnū: dei et hec
omnia adiacetur vobis **E**ponte pollicetur se

Daturū necessaria. supflua restringenti: et pxi
mū diligenti. Hoc quippe ē querere regnū dei.
et aduersus peccatū implorare tyrānidē et pudiciac
potius ac sobrietatis subire iugū: q̄ regere peccatū
in tuo mortali corpore paratis. Porro autē
et hoc iusticia est. cū quo tibi est natura cōmūis:
nature quoq; cū eo munus nō habere diuisum.
Ut tū p̄fca sit iusticia diligere p̄mū: deū in cā
haberi natē est. Alioquin p̄mū pure quō dili
gere potest: qui eū in deo nō diligit. Porro in
deo diligerē nō potest: qui deū nō diligit. Opor
tet q̄ deū diligi p̄mū: vt in deo diligi possit et
p̄mū. Facit ergo etiā se diligi deus. qui et
cetera bona facit. facit autē sic. Cui natu
rā q̄didit: ip̄e etiā p̄tegit. Nam et ita q̄dita
fuit. ut habeat iugiter necessariū p̄tectorē quē
habuit q̄ditōrē. vt que nisi p̄ ipsū non va
luit esse. nec sine ip̄o valeat oīno sub
sistere. Sed ne sane creata de se ignorat:
at p̄mū q̄ absit supbe arroget b̄nficia
creatoris: vlt hōiēm iscām q̄ditōr alto quidē. sa
lubriq; consilio tribulatioib; exerci. vt cū defecerit
et subuenerit deus. dū homo liberat̄ a deo: deus ab
homīe vt dignū est honoretur. Hoc em̄ dicit
Inuoca me in die tribulatiois. eruā te et ho
norificabis me. Sit itaq; hoc tali mō vt hō
āimalis et carnalis. qui p̄ter se neminē dili
gere nouerat: et deū vlt p̄ter se diligerē ma
piat: qd̄ in ip̄o nimirū vt sepe exptus est.

omnia possit: que posse tamen profic: et sine
 ipso possit nichil. Amat ergo deum iam. s. ppter
 se interm. adhuc: no ppter ipm: tamen queda pru-
 dencia est scire quid ex te. quid ex dei adiutorio
 possis: et ipi te seruare in sensu qui te tibi ser-
 uat illesu. Ac si frequens ingruent tribulatio.
 ob quam et frequens fiat ad deum querisio: et
 a deo eque freques liberatio consequatur. ~ none
 si fuerit ferreum pectus vel cor lapideum ~ tota
 ens liberati: emolliri necesse est ad gratiam libera-
 tis. Quatinus homo deum diligat. no ppter
 sapim tm: s. ppter ipm. Et occasione quippe
 frequenciu necessitatu. crebris necesse est interpella-
 tio. Quomodo deum ab homine frequentari? frequentatio
 gustata: gustando probari quod suauis est dominus.
 Ita fit ut ad diligendum pure deum. plus iam ipse
 illuc gustata suauitas: quam urgeat nostra neces-
 sitas: ita ut exemplo samaritanorum dicentium mu-
 lieri. que adesse dominum nuntiabat. iam no ppter tu-
 am loquelam credimus. ipi enim audiui et scimus
 quod ipse venit saluator mundi. Ita magis et nos
 illoz exemplo carne nostram alloquentes: dica-
 mus. Jam no ppter tua necessitatem deum diligimus:
 ipi enim gustamus et scimus quod suauis est dominus.
 Est enim carnis queda loquela. necessitas et be-
 neficia: que experiendo probat. gustando ve-
 nuntiat. Itaque sic affecto: iam de diligendo
 primo. implere mandatum no erit difficile. Amat
 quippe veraciter deum: ac p hoc que dei se

no

Amat caste: qz casto nō grauatū obediē
mandato castificans magis cor suū vt scrip
tū est in obediētia caritatis Amat iuste. et
mandatū iustū libenter amplectitur Amoz
iste merito gratus qm̄ gratuitus Castus ē
qm̄ nō impenditur verbo neqz lingua: s; ope
et veritate Iustus ē: qm̄ qualis suscipitur tal
et redditur Qui em̄ sic amat. haurit seaus p̄fō
q̄ amatus est amat: querens et ip̄e viassim
nō que sua sūt s; que ihū xp̄i: quē admodū
ille nra uel potius nos et nō que sua sūt Sic
amat qui dicit Confitemi dno qm̄ bonus
Qui dno q̄fitetur qm̄ non sibi bon⁹. s; qm̄
bon⁹ est: hic vere diligit deū nō p̄t seipm̄
Non sic amat de quo dicitur Confitebitur tibi
cū benefeceris ei Iste est terti⁹ amoris grad⁹:
quo iam p̄pter seipm̄ diligitur deus. Felix
qui metuit ad quartū vsqz pertingere ḡdū:
quatin⁹ nec seipm̄ diligit hō nisi p̄pter deū
Iustitia tua sicut montes dei Amoz iste mos
est: et mons dei excelsus Reuera mons coa
gulatus: mons pinguis Quis ascendit in
montem dñi? Quis dabit michi pēnas si
cut colūbe: et volabo et requiescam? Fact⁹
est in pace locus iste: et habitatio hec in syon
Heu michi qz incolatus meus prolongatus est Sa
ro et sanguis. vas luteū terrena inhabitatio:
qm̄ capit hec. qm̄ huiuscemōi experitur affectū:
vt diuis debriatus amore aīn⁹. oblit⁹ sui. fact⁹

no
qui p̄t capere
capiat

q̄ sibi tamq̄ vas p̄ditū totus pergat in de-
 um: et adherens deo vn̄ sp̄s cū eo fiat et
 dicat: Defecit caro mea et cor meū: deus cor-
 dis mei et p̄s mea deus in eternū. **H**om̄ dixeri
 et sc̄m̄: tū tale aliq̄ in hac mortali vita raro
 interdū. aut ul̄ semel et hoc ip̄m captū. atq̄ vn̄
 vix momenti sp̄acio. expiri donatū est. **T**e enī
 quodāmo perdere tamq̄ qui non sis. et oīno nō
 sentire teip̄m. et a teip̄o exinamū et pene an-
 nullari. celestis est q̄s̄saōnis. nō huāne affect-
 ciōnis. **E**t siquidē de mortalib⁹ quispiā ad il-
 lud captū interdū vt dictū est. et ad momētū
 admittitur. subito mundat seculū neq̄. p̄tur-
 bat diei malicia: corpus mortis aggrauat. sol-
 licitat carnis necessitas. Defect⁹ corruptiōnis
 nō sustinet: q̄dāq̄ h̄is violentia⁹ est f̄na reuo-
 cat caritas. **H**eu redire in se. recidere in sua cō-
 pellitur: et miserabiliter exclamat **D**ne vi-
 pacior responde pro me. **E**t illud **I**nfelix ego
 homo: quis me liberet de corpore mortis hui⁹.
Qm̄ cū scriptura loquitur deū omnia fecisse
 et semetipsū: erit p̄fecto vt factura sese q̄nq̄
 q̄formet et q̄cordet auctori. **O**portet p̄m̄ nos
 in eundē affectū q̄tūcūq̄ transire. vt quomō
 deus omnia esse voluit. p̄pter semetipsū. sic nos
 quoq̄ nec nosip̄os nec aliquid aliud fuisse
 uel esse velim⁹ nisi eque p̄pter ip̄m̄: ob solam
 videlicet ip̄i⁹ voluntatem. non nr̄am volupta-
 tem. **D**electabile sane non tam nr̄a sepita

no

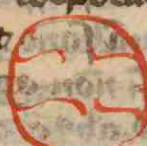
Istud est dicit
 et principio libri
 de amore dei

neccitas ul' sortita felicitas: q^d eius in nobis
et de nobis volūtas adimpleta videbitur. qd' et
cotidie postulam⁹ in orōne cū dia⁹ **F**iat vo
lūtas tua sicut in celo et in terra. **O** amor
sanctus et castus **O** dulcis et suavis affectio
O pura et defecata intencio volūtatū **E**t ac
te defecior et purior: quo in ea de p^{ro}uo iam
nil admixtū relinquitur **E**t suauior et dul
cior: quo totū diuinū est qd' sentitur **S**ic affi
ci: deficiari est **Q**uomō stilla aque modica
nilto in fuso vno defice a se tota videtur dū
et sapore vni induit et colore? **E**t quō ferrū
ignitū et candens. igni similitū fit. pristina
p^{ro}ageritū forma: et quomō solis luce p^{ro}fusus
aer. in eandem transformatur: lucē claritatem
adeo. vt nō tam illuātus. q^u ipm̄ lumē esse
videatur? **S**ic omēm tuā huānā affectionem
quodā ineffabili mō. necē erit a semetipsa
liquefcere. atq; in dei transfūdi penitē volūtatē
Alioquū quomō omiā in omib⁹ erit deus? si
in hominē de hoīe q^uq^u superat? **N**anebit q^uā
substācia: s; in alia forma: alia glā. alia potē
tia **Q**uā hoc erit? **Q**uis hoc videbit?
Quis possidebit? **Q**uā veniā et apparebo
ante faciē dei? **D**ne deus meus tibi dixit
cor meū exq̄siuit te faciēs mea: faciē tuā do
mine requirā **P**utas videbo templū san
ctū? **E**go puto nō ante sane impletū iū.
Diligēs dnm̄ deū tuū ex toto corde et ex tota

anima tua et ex tota virtute tua: quo ad usq[ue]
 ip[s]um cor cogitare iam nō cogatur de corpore:
 et anima eius se in hoc statu viuificando et sen-
 sificando intendere desinat: et virtus eiusdem
 releuata molestiis in potentia roboretur. In
 possibile namq[ue] est tota hic ex toto ad deū colli-
 gere et diuino infigere volū. q[uo]d diu hūc fragi-
 li et erupnoso corpori intenta et distantia nō
 est subuenire. Itaq[ue] in corpore spūali et i[m]mo-
 bili in corpe integro placido et per omnia subiecto
 spūali: anima quātū apprehendere amoris g[ra]dū speret se
 dum vel potius in ip[s]o apprehendi: quippe q[uo]d
 dei potentie est dare cui volū. nō huāne idus-
 tite assequi. Tūc inq[ue] summū optinebit facile
 gradū: cū in gaudiū d[omi]ni sui prop[er]issime et
 audissime festinātem nulla iā retardabit car-
 nis illecebra: nulla molestia turbabit. Puta-
 ne tamē hunc gradū vel ex parte scōs mar-
 tes assecutos: in illis adhuc victoriosis corpori-
 bus q[ui] situtos? Vis magna prorsus illas ai-
 mas intro: sū rapuerat: que ita corpa sua
 foris exponere et tormenta q[ui]tempnere value-
 runt. Ac profecto doloris acerrimū sensū. nō po-
 tuit nisi turbare serenos: et si nō pturbare.
 Quid autē iam solutas corporib[us]? Immeritas
 iā ex toto credim[us] imēso illi pelago eter[n]i lūis:
 et lūose eter[n]itatis. S; si q[uo]d nō negatur velū
 sua corpora recepisse aut certe recipere desiderēt
 et sperent: liquet. pauldubio nec dū a seipsis

penitus inuicatas: quibus q̄stat nec dū penitus deesse
de proprio quo vel modice intencio reflectatur.
Donec ergo absorpta sit mors in victoria: et
noctis undiq; terminos lux phēns inuadat. et
occupet vsquequaq;: q̄m̄q; i corporib; gloria
celestis effulgeat: nō pnt aīme ex toto seip-
sas exponere et tunc in deū: immo ligā-
te corporib; etiā tūc. et si nō vita vel sensu.
certe affectu naturali: ita ut absq; hīs nec
velint nec valeant q̄sumari. Itaq; an restau-
racōne corp̄m non erit ille affectus aīmorū qui
p̄fectus et sūm; est ipōrū stat;: ne carnis sane-
iam q̄sorāi spūs s̄s requireret: si absq; illa
q̄sumaretur. S̄m̄vero absq; p̄fectu aīme nec
ponitur corp; nec resumitur. Demq; p̄iosa
in q̄spāi dñi mors sanctorū eius. **E**t si mors
p̄iosa: quid vita et illa vita? **E**t nec mirū si
corpus iā glorie cōferre videtur spūitū: qd̄
infirmū et morle q̄stat ipsi nō mediocrit̄
valuisset. **Q** q̄ verū locutus est: qui dixit **D**i-
ligentib; deū omniā cooperatur in bonum.
Valeo deū diligētē aīme corp; suū infir-
mū: valet et mortuū: valet resuscitātū.
Qrimū quidē ad fructū p̄mē: **S**cđo ad re-
quē: postremo ad q̄sumacōne. **M**erito sine
illo p̄fia nō vlt: qd̄ in omni statu in bonū
sibi subseruire p̄sentat. **D**on; plane fidusq;
comes caro spūi bono: que ipm̄ a si onerat
iuuat: a si nō iuuat exonerat: a certe iuuat

et minime onerata. **S**imiliter status laboriosus: sed
 fructuosus. **S**edus ociosus: si minime fastidiosus
 Tertius et gloriosus. **A**udi et sponsu in can-
 tibus: ad profectum huc trimodum invitare. **C**ome-
 dite magis amici: et bibite: et inebriamini. **L**am. **L**a-
 borantes in corpore: vocat ad abum. **J**am posito
 corpore quiescentes: ad potum invitatur. **R**esume-
 tes corpora: etiam ut inebrietur impellit. **Q**uos
 et vocat timos: munitu caritate plenissimos.
Nam et in ceteris quos non timos si amicos
 appellat differentia est: ut in quidem qui carne
 adhuc gravata genuit carni habeantur. **P** car-
 tate quam habent. **Q**ui vero iam soluti carnis
 pede sub eo sint cariores: quo et propiores
 atque expeditiores facti ad amandum. **P**orro pro
 variis merito nominantur et sunt amici et amici:
 qui recepta iam scda stola in corporibus utique
 cum gloria resumptis: tanto in dei feruntur amo-
 re liberos et alacros: quanto et de ipso milia
 residuum est quod eos aliquatenus sollicitet vel
 retardet. **Q**uid neuter sibi reliquorum statu-
 um vendicat: cum et in priori corpus cum labore
 portetur: in secundo quoque non sine aliqua prope-
 tate desiderii expectetur. **P**rimo igitur fidelis
 anima gmedit panem suum si heu in sudore vultu
 sui: in carne quippe manens adhuc ambulat
 per fidem: quam sane per dilectionem operari necesse
 est: quia si non operatur mortua est. **P**orro
 ipsum opus ab ipso: dicente domino **M**eus ab ipso est

ut faciat voluntate patris mei. De hinc carne
exuta iam pane doloris non abatur: sed unum amo-
ris tamquam post abum plenum haurire permittatur:
non purum tamen: sed quomodo sub sponsa nomine ipse
dicit in cantibus. Bibi unum meum cum lacte meo: ubi
non enim diu amoris. miscet tunc dulcedinem natu-
ralis affectionis: quod resumit corpus suum ipsum quod
glorificari desiderat. Estuat ergo iam tunc sancte
caritatis potata uno: sed plane nondum usque ad
ebrietatem: quoniam interim temptat ardorem illum. huius
lactis promixtio. Ebrietas namque assolet subuer-
tere mentem atque omnino reddere inmemores suum: at
non ex toto oblita est suum: que adhuc de ipso corpore
cogitat suscitando. Ceterum hoc adeptum quod so-
lum utique decrat: quid iam impedita seipsum quodam-
modo abire et ire tota in deum eoque pennis sibi dis-
simulam fieri quo deo simillima fieri donatur. Tu-
demum ad aeternam admissa sapientie illam de
qua legitur. Et calix meus inebrians quod preclarus
est. Quid mirum iam si inebriatur ab ubertate
domus dei cum nulla mordente cura de ipso. bibi
purum illud et novum cum christo in domo patris
eius. hoc vero convivium triplex celebrat sapientia:
et ex una implet caritate. ipse cibans laboran-
tes: ipse potans quiescentes: ipse regnantes inebri-
ans. Quod autem in convivio corporali ante ab
quod potus apponitur: quoniam et tali ordi-
ne natura requirit: ita et hic primo
quidem ante mortem in carne. mortali

labores manuum n^{ost}rarum manducamus. cum labo-
 re quod glutuendum est mastucantes. Post mor-
 tem vero in vita spiritali iam bibimus suavis-
 sima quadam facilitate quod papitur colante.
 tandem rediimus corporibus in vita immortali me-
 bramur in tanta plenitudine exuberantes. **Hoc**
 pro eo quod sponsus in cantibus. **Comedite anna**
 mei et bibite et mebriamini km. **Comedite**
 ante mortem: bibite post mortem: mebriamini post
 resurrectionem. **Merito km** qui caritate me-
 brantur: merito mebriantur. qui ad nuptias
 agni introduci merentur: edentes et bibentes
 super mensam illius in regno suo: quoniam iam sibi exhibet
 gloriosam etiam non hntem maculam ne-
 que turgam. aut aliquid huiusmodi. **Tunc** pro-
 fus mebriat carissimos suos: tunc voluptatis suc-
 potat: quoniam quidem inplexo illo ardentissimo et
 castissimo sponsi et sponse flumine ipse letifi-
 cat caritate dei: quod non aliud esse arbitror quam
 dei filium qui transiens miserat. quemadmodum
 ipse promisit: ut ex hoc iusti iam epuletur et
 exultent in conspectu dei et delectentur in letitia.
Hinc illa sacietas sine fastidio **Hinc** insatiabilis
 illa sine inquietudine curiositas **Hinc**
 eternum illud atque inexplabile desiderium nesciens
 egestatem **Hinc** demum sobria illa ebrietas vero
 non mero iurgitans: non madens vno si ante
 deo. **Ex hoc** iam quoniam ille amoris gradus perpetuo
 possidetur: cum sume et solus diligitur: quia

Adicit

toride

27

69

nec nos ipsos iam nisi propter ipsum diligere. ut sic
ipse premium amantem se metentem. Nemi me
dudum ad sanctos fratres carthusienses scripsisse
epistolam: ac de his ipsis in ea gradibus inter cete-
ra differuisse: forte autem alia et si non aliena
ibi de caritate locutus sum. Et ob hoc quedam
illoz huius quoque sermone subiungere non
iuvale ducor: profecti cum facilius ad manum habeam
transcribere iam dictata: quam nova iterum dictare.
Illa magis vera et sincera est caritas et omnino
de corde puro et conscientia bona et fide non ficta
fatenda procedere: qua pro omnino bonum eque ut
nomen diligere. *Quere reliqua in epistola sequenti*

Epistola prima beati Bernardi ad priorum et conventum domus

Nec presbiter venerentissimus *carthusie*
et inter amicos karissimus *Guido* priori carthusie
ceteris que sanctis qui cum eo sunt: *frater bernar-*
dus de clari valle. salutem eternam. *Sanctis* vris
hinc tam letus accepi: quam quidam olim desideraveram.
Legi eas: et quas voluebam hinc in ore: simul
sentiebam in pectore: quibus concaluit cor meum
me: tamquam ex illo igne quem dominus misit in terram.
O quibus in illis meditationibus exardescat ignis:
e quibus huiusmodi euolat fuitille. *Vestra*
illa succensa et succendens saluatio sic michi
ut verum fatear accepta fuit et est: quia non ab ho-
mine sed certissime ab illo qui mandat salutes ius-
torum descendere videretur. *Si* vero me sane arbitror

salutatu in via: nō in transitu: non velut ex oc-
 casione ut assolet consuetudinis: sed plane ex vis-
 ceribus ut senao caritatis: prodit hec tam gra-
 ta et inopinata benedictio **B**ndicti vos a do-
 mino qui me in benedictionibus tante dulcedinis
 prevenire curavit: ut daretur puero vobis
 prius sarrubentibus fiducia resarrubendi: sarrubere quae ad vos iam pridem
 gestient: sed non presumere. Verebar enim sciam quā
 in domino habeatis, importunus sarrubentibus
 infestare quiete: iuge illud verum sarrubentibus
 a seculo susurrum cum deo. vel ad modicum inter-
 pene: nā quae ingerere aures: secretis penitus
 occupatis superius quae eulogis **T**imebam omnino
 molestus fieri vel moysi in monte vel helpe
 in deserto. vel certe exarbitanti in templo samu-
 eli: si diuis attentissimos confabulationibus ali-
 quatenus auocare temptassem **C**lamat samu-
 el loquitur dominus quae audit seruus tuus: et ego me
 audiri presumerem. **T**imebam inquam me et si
 dauid elongata se et fugientem manenti quae in solitu-
 dine importunus insistere: indignas excusaret
 et diceret **S**ine me: Non audio te modo. **A**udia
 potius quod dulcius ausculto **A**udia quae loquat-
 in me dominus deus: quoniam loquetur pacem in plebe
 sua: et super sanctos suos: et in eos qui quietuntur
 ad eum **A**ut certe illud **D**edmate a me maligni-
 et sciantabor mandata dei mei **Q**uod enim: Ego
 ne tam temerarius essem: ut inter sponsi bra-
 chia suavis quiescente: audere suscitare dilectam

quousq; ipā vellet? **P**utare me ilico auditurū
ab ipā **N**oli michi molestus esse **E**go dilecto meo
et dilecto meo m: qui pasatur inter lilia **V**er
qd' nō audeo ego. audeo caritas: et cū omī fiducia
pulsat ad ostiū amicitia: neq; putās pati se debē
repulsam que amicitia nūc se nouit: nec
veretur vrm et si gūssimū paulisp; inquietare oau.
ppter suū negotiū **I**pā profecto ipā cū vlt facit
vos excedē deo: ipā et cū voluit fecit sobrios nob':
adeo vt mīne duceretis indignū me nō modo
sustine loquentem: s; tacentē insup; benigne pro
uocare **A**mplector benignitate: dignationē am
mior: laudo et veneror puritate: qua de nob;
pfectib; quos putatis in dno tanta exultatioe
gloriam **G**lorior et ego plurimū tanto testi
momo: et seruoū dei: tā grata q; gratuita ad
modū familiaritate delector **H**ec iā glā mea.
hoc gaudiū meū: hec delicia cordis mei. q; non
frustra leuaui oculos meos i montes: vñ quip
pe iā nō mediocre venit auxiliū michi **I**n iam
nobis stillarūt mōtes dulcedinē: et adhuc spero
q; stillabūt quousq; et valles nrē habūdabunt
frumento **F**estus erit michi dies ille ducend; et
memoriale sempiternū: in quo viciū illū videre
ac suscipere merui: p que factū est vt in cordib;
vris ego reciperer **E**t quidē iā ante receperatis
vt apparet in lib; vris: s; nūc ataus vt compen
et familiaris: cū ille vobis retulit de me. que et
si nō probauerit putauit tamē **F**idelis quippe

et religiosus: absit ut aliter loqueretur qm̄ credidit
 En reuera i me expector: qd̄ ait saluator. Qui re-
 cipit iustū in noīe iusti: mercedē iusti accipiet. Mer-
 cedem quippe iusti dixerūt: q̄ iustus reputor nō ob
 aliud: nisi q̄ iustū recipi. **N**ā si qua sup̄addita
 sunt: ea iustū nō tam ex veritate rei. q̄ ex puritate
 sui locutus est. Audistis. credidistis: exultastis. sc̄ip-
 sistis. et me nō parū letificastis. **N**ō solū q̄ aliquē
 locū gratiē et locū nō mediocrē apud vr̄am merui
 sanctitatē: si et q̄ nobis vr̄orū nō pua ex pte puri-
 tas amorū motiuit. **P**aucas p̄ certo motuistis. et
 spūs estis. **G**audeo p̄m̄ n̄: gaudeo et vobis: mee
 utilitati et vr̄e sinceritati. **hec allegat b̄ i libello p̄cedē**

Illa siquidē vera et sincera est caritas. et oīno de
 corde puro et q̄sā bona et fide nō ficta iudicāda
 p̄cedere: qua p̄xim bonū eque ut nr̄m diligim̄.
Nam qui magis aut certe solū diligit suū: cō-
 vniatur nō caste diligit bonū: qd̄ utiq; p̄pter
 se diligit nō p̄t ip̄m. **E**t hic talis nō p̄t obedire
 p̄ph̄e qui ait. **C**ōfitemi dno qm̄ bon⁹. **C**onfite-
 tur quidē quia fortasse bon⁹ est sibi: nō autē qm̄
 bonus in se. **Q**uapp̄ nouerit in se dirigi illud
 ab eodem. **p̄ph̄a q̄p̄brū. Confitebitur tibi cū be-
 nefeceris ei. Est qui q̄fiteatur dno qm̄ potens ē.
 et ē qui q̄fiteatur qm̄ sibi bon⁹ est: et itē qui cōfite-
 tur qm̄ simpliat bon⁹ est. **P**rim⁹ seruus ē et timet
 sibi. **S**c̄d⁹ mercēnari⁹ ē et cupit sibi. **T**ert⁹ filius
 et defert patrē. **I**taq; et qui timet et qui cupit: utiq;
 p̄ se agit. **S**ola que in filio ē caritas nō q̄rit q̄ sua sē**

Quodrem puto de illa dictū. lex dñi immaculata
querens animas: q̄ sola videlicet sit que ab amore
sui et mūdi auertere possit animi: et in deū dirigere
Nec timor quippe nec amor p̄uaty. querit animam
Mutat interdū volū vel actū: affectū nūq̄. **F**iat
enī seruus nō nūq̄ opus dei: s̄ q̄ nō sponte: sua ad
huc diuitia p̄manē ḡuatur. **S**ant et mercenarius:
s̄ q̄ nō gratis: p̄pria trahi cupiditate agnosatur. **E**
Pono vbi p̄betas ibi singlitas: vbi autē singularitas
ibi angul⁹: vbi angul⁹: ibi sine dubio sordes siue
rubigo. **S**it itaq; seruo sua lex: timor ip̄e. quo cōstrī
gitur. **S**it mercenario sua cupiditas qua et ip̄e ar
tatur: q̄n ab ip̄a temptatur. abstracto et illectus
Sz hanc nulla aut sine macula aut aiās ḡūtere
potest. **C**aritas vero querit animas: quas facit et
volūtaras. **P**ono in eo eā dixerū immaculatā: q̄
nil sibi de suo retinere q̄sueuit. **C**ui nempe de pro
p̄ris nichil ē: totū profecto qd̄ habet dei est. **D**o
autē dei est. imūdū eē nō potest. **L**ex ergo dñi imā
culata caritas ē: que nō qd̄ sibi ē vtile querit s̄ qd̄
m̄ltas. **L**ex autē dñi dicitur: siue q̄ ip̄e ex ea viuat:
siue q̄ eā null⁹ nisi ei⁹ dono possideat. **N**ec absurdū
videatur: q̄ etiā deū viuere dixi ex lege: cū non
alia dixerū q̄ caritate. **A**d vero ī sūma et beata
illa trinitate. sūmā et ineffabile illā q̄seruat vni
tatem: nisi caritas. **L**ex ē ergo. et lex dñi caritas:
que trinitatē ī vnitatem quodāmodo colhibet: et collī
gat in vniculo pacis. **N**emo tñ me estimet cari
tatem h̄c accipe q̄litate: v̄l aliqd̄ accidens: aliqd̄ q̄

in deo dicere qd absit esse aliqd qd deus no est: s; substantia illa diuina qd utiq; nec nouu nec insolutu est. dicente ihoc Deus caritas est. Dicitur ergo recte caritas. et deus. et dei donu. Itaq; caritas dat caritate. substantia accidentale Vbi dante figt. nome est substantia: vbi donu. qltatis. Hec est ergo lex eterna: creatrix et gubernatrix vniuersitatis. Siquid in pondere et mesum et mo p ea facta sut vniuersa. et nichil sine lege relinquitur. cu ipa quoq; lex om. sine lege non sit. no tamen alia qd sepa: qua et sepa et si no creauit regit tr. Ceteru seu et mcanari hnt lege non a dno s; qua ipi sibi fecerut. ille deu no amado. iste plus aliud amado hnt mag lege no dm s; sua: illi tn. que dm est. subiecta. Et quide sua sibi quisq; lege face potuerut. non tamen ea inmutabili eterne legis ordm subduat potuerut. Tunc autem dixerit queq; sua sibi fecisse lege qn cor et eterne legi. pna ptulit volutate. puerse utiq; volens suu imitari creatori. ut ipc sibi lex sui qd iuris e: ita is quoq; sepm regeret et lege sibi. sua faceret volutate. Graue utiq; et importabile iugum super omes filios adam: heu mclmas et mcuruas ceruices nras. qd eo vt vita ma inferno appropinquauerit. Infelix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis huius. Quo utiq; sic pmor. vt nisi qd dñs adiuuit me. paulom habitaasset in inferno aia mea. Sub hoc gnaty onere gemebat. qui dicebat. Quare me posuisti getarum tibi. et facty su mchmetipi gius.

2. facty
 1. seru
 al' itaq;

Augustinus libro de agone christiane. Nemo nisi leges omnipotens euadit. 2.
 In ead satis diffise istud declarat. qud sui iustq; liberalit seruit. Insuper
 aut compediq; seruit. Quis enim diuis puidere seruit. si alij obaudi
 tamq; filij. alij vero ligatur tamq; serui. 2.

Vbi dicit factus sum michi in captiua grauis. ostendit quod
lex ipse sibi esset. nec alius hoc quam ipse sibi fecisset. **E**t
autem deo loquens promissit. posuisti me contrarium tibi.
dei se tamen non effugisse legem. indicauit. Hoc quippe
ad eternam iustamque legem dei pertinet. ut qui a deo
suauiter noluit regi. penaliter a seipso reuerteretur.
qui quod sponte iugum suauiter. et omnino leue caritatis
abiecit. prope voluntatis omnino impossibile patetur iugum
omnino itaque modo etiam lex fugitiuum suum et posuit
sibi contrarium et retinuit subiectum. dum videlicet nec
iusticie pro meritis lege euasit. nec tamen cum deo in sua
lucis. in sua requie. in sua gloria remansit. subiectus
propter et sub motus felicitati. **D**ne deus meus cur
non tollis peccatum meum et quare non auferis iniqui
tatem meam. ut abiecta sarcina graui prope volunta
tis sub leui onere caritatis respice. nec iam seruum
timore coherceat. nec mercenaria cupiditate illiceat.
sed agar spiritu tuo. spiritu libertatis quo aguntur filii
tui. qui testimonium reddat spiritui meo quod et ego vnus
sum de filiis. dum eadem lex michi fuerit que et tibi. et
sicut tu es. ita et ipse sum in hoc mundo. **H**uiusmodi
qui hoc faciunt quod aut apostolus. nemini quod debentis nisi
ut inuicem diligatis. pauldubio sicut deus est et ipsi
sunt in hoc mundo. nec serui nec mercenarii sunt sed
filii. Itaque nec filii sunt sine lege. nisi forte aliquis
aliter sentiat. prope hoc quod scriptum est. Iustus non est
lex posita. Sed sciendum quod alia est lex promulgata a spiritu
seruitutis in timore. Alia a spiritu libertatis data
in suauitate. Nec sub illa coguntur esse filii. nec sine

ista parantur. Vis audire q: iustus nō est lex posita?
Non accepistis aut spm̄ seruitutis iterū in timōe.
 Vis audire q: tñ sine lege caritatis nō snt? Sz accē-
 pistis aut spm̄ adoptionis filiorū in quo clama-
 abba pater. Deniq; audi iustū utriq; de se fatēte:
 et q: nō sit sub lege: nec tñ sit sine lege. Factus sū
 inq; hñs qui sub lege erat qñ sub lege esse: cū ipē
 sub lege nō essem. Hñs qui sine lege erunt tāq; sine
 lege essem: cū sine lege dei nō essem: s; in lege essem
 casti. Vñ apte non dicitur iusti nō hnt legē aut
 iusti sūt sine lege. Sz iustus nō est lex posita. Hē
 nō tāq; iustis iposita s; volūtatis eo liberaliter
 data: quo suauit̄ inspirata. Vñ et pulchre dñs
Tollite aut iugū meū sup vob. Ac si dicitur Im-
 po- no iustis. Sz vob tollite si vultis. Alioquī nō requie:
 s; labore iuementis aiabz vris. Bona itaq; lex cari-
 tas et suauit̄ q; nō solū leuiter suauit̄q; portat:
 s; etiā seruoꝝ mercenariorū q; leges portabiles
 ac leues reddit: quas vtiq; nō desunt s; facit vt
 impleantur: dicente dño. Non veni legē soluere
 s; adimplere. Illā tempat istā ordinat: vtrūq; leui-
 gat. Nūq; erit caritas sine timore. s; casto: nūq;
 sine cupiditate. s; ordinata. Implet ergo caritas
 legē serui: cū infudit deuotionē. Implet et mercē-
 narij: cū ordinat cupiditatē. Porro timori p̄mixta
 deuotio. ipm̄ nō annullat: s; castificat. Pena tñ tol-
 litur sine qua esse nō potuit. Dū fuit seruilis: et
 timor manet in seculū seculi castus et filialis. Nā
 q; legitur. P̄fecta caritas foras mittit timorem.

pena intelligenda e que serui vt dictu est nuq
desit timor: illo salz genere locutiois quo sepe ai
ponitur. p effectum. Dem cupiditas tuc recte a super
mece caritate ordmatu. cu mala quide penite
respuuntur: bonis vero meliora pferuntur: nec bona
nisi ppe meliora appetuntur. Et cu plene p dei gra
assecutu fuerit: diligitur corp⁹ et vniusa corpis
bona tm ppe ai am: ai ppe deu: deus ppe serpm
Veruptu qz carnales sum⁹ et de carnis gupia
nasamur: nate est cupiditas ul amor nr a carne
mapiat. Que si recto ordine dirigitur: quibusda
suis gradib⁹ duce gra pfiatens: spū tande gsum
mabitur. Et no prius q spuale. s q ai ale: dem
q spuale. Et p⁹ nate e portem⁹ ymagine terre
ris: dem celestis. In pims igit diligit scipm ho
ppter se. Caro quippe est: et nil valet sapere pter
se. Cui⁹ se videt p se no posse subsistere: deu quasi
sibi necessariu mapio diligere: et p fide mqrere. Di
ligit itaqz in scdo gradu deu. s ppter se: no ppter ipz
At vero ai ipm ceperit occasione ppe necessitatis
tolere et frequetate. cogitando legendo orando obedi
endo: quada huuscemodi familiaritate paulatim
sensimqz deus motesat qho et dulcesat: et sic gus
tato q suavis est dno: transit ad terau gradum
vt diligit deu ia no ppter se: s ppter ipm. Sane
in hoc gradu diu statur: et nescio si a quoqz ho
minu quart⁹ in hac vita pfecte apphenditur:
vt se ho salz diligit tm ppe deu. Afferat hoc si
qui expti sut: michi fateor ipossibile videtur.

Erat autē pauldubio cū introductus fuerit serus
 bonus et fidelis in gaudiū dñi sui: et mebratus ab
 ubertate domini dei. Quasi enim ebruis mure quoda
 modo oblitus sui et a se penitus velut deficiens totus
 pget in deū: et demceps adherens ei vnus spūs erit
Arbitror hoc ppham sensisse: cū diceret **I**ntrouibo
 in potentias dñi: dñe memorabor iusticie tue solus
Sciebat pfecto: cū introueret in spuales potētiās
 dñi exuta se in vniuersis infirmitatib⁹ carnis: ut
 iā nil de carne haberet cogitare: si totus in spū meo
 raretur iusticie dei solus. **T**uc p certo singula
 xpi membra dicere poterūt de se: qd paul⁹ aiebat
 de capite. **E**t si cognouit s⁹ in carne xpm: s⁹ nūc
 nō nouit. **N**emo ibi se cognoscat s⁹ in carne: qz caro
 et sanguis regnū dei nō possidebit. **N**on qz car
 nis illic substā: futura nō fiet: qz carnal' omis
 nēcitas sit defutura: carnis qz amor. amore spūs
 absorbend⁹: et infirme que nūc sūt huāne affecti
 ones. in diuinas quas dā potētiās habebant: muta
 ri. **T**uc sagena caritatis que nūc tracta p hoc ma
 re magnū et spaciosū ex omni genere pisciū cogre
 gare nō desinit: cū pducta ad lictus fuerit: malos
 foras mittens. bonos solūmō retinebit. **S**iquidē
 in hac vita ex omni genere pisciū intra simū sue
 latitudinis caritatis rete conclusit: vbi se pro tpe
 omib⁹ conformās. omi qz in se siue pspēra siue
 aduersa trauāens sua qz quodāmodo faciens: non
 solū gaudere cū gaudentib⁹ si eadē flex cū flenti
 b⁹ q̄sueuit. **S**ed cū pueniat ad lictus: velut malos

Intra simū sue latitudinis caritatis rete conclusit: vbi se pro tpe omib⁹ conformās. omi qz in se siue pspēra siue aduersa trauāens sua qz quodāmodo faciens: non solū gaudere cū gaudentib⁹ si eadē flex cū flenti b⁹ q̄sueuit.

403
piscos omne q̄ triste patitur foras mittens: sola que
placere et iocunda esse poterit retinebit. **R**uq̄ tunc
verbi gra paul⁹ aut infirmabitur cū infirmis. Aut
victur cū scandalizatis: vbi scandala et infirmitas
procul erunt. An certe lugebit eos qui ante non
egerunt p̄mam: vbi certu est sic nemine fore qui pe
inteat: qm̄ qui peccet non erit. Aut certe lugebit
eos qui sine p̄ma moriuntur: vbi certu est q̄ null⁹
moriatur. Absit autē? ut vel eos qui ignib⁹ eter
nis cū dyabolo et angelis eius deputadi sunt plan
gab et defleat. in illa ciuitate qua fluis impetus
letificat: au⁹ diligit dñs portas sup omnia tabo
nacula iacob: q̄ videlicet in tabernaculis et si qñ
gaudetur de victoria: laboratur tñ i pugna: et ple
riq̄ periclitatur de vita. In illa autē patria nul
la admittitur prozsus aduersitas sine tristitia:
que admodu de illa canitur. Sicut leticia omni:
habuatio est in te. Et iteru leticia sempiterna
erit illis. Deniq̄ quomodo misericordie recor
dabitur: vbi memorabitur iusticie dei solus.

Promde vbi ia no erit miserie locus aut
mie temp⁹: nullus profecto ee poterit mise
rationis affectu. **C**ongu quid adhuc tere
te sermone insatiabili colloquedi ad vos desi
derio pulsoz fr̄s mei km̄ et desideratissi: si tria
sunt que sine indiat. **P**⁹ quid q̄ maxie vereor
ne fia onerosus vobis? **S**⁹ q̄ pudet loquacitat.
Tertiu. q̄ domesticas virguez curis. In sine p̄oz
miserem mei. Et si exultastis i bonis de me

tanti auditis: certis queso copatim malis Vidit
 fortassis qui vobis ea narrauit aliqua pua: et de
 pnis gradia estiauit **V**ra aute sinceritas facile
 credidit: qd libenter audiuit **G**ratulor quide de ca
 ritate que omnia credit: f. ofundor pro veritate q
 omnia nouit **D**olo vos michi credere de me: magis
 qd alteri: qui tm videt in faae **N**emo quippe fat
 que sut in hoic: nisi spiritus hois qui in ipso est **D**ico
 vobis ego qui de me loquor no ex aiectura f. ex
 sma: no su talis qualis uel puto: vl. dico **Q**
 quide tam securus fateor qd certus experior: ita
 vt nil malum vris ozomb. specialiter obtine:
 qd vt talis fia quale lre vestre predicant.

Eplā ad fratē eodē **S**eda scz ad conuētū
 mantissimo et reuerēssio pā **dom 2 carthusie**
Guicōm prior carthusie et sanctis fru
tub. adherentib. ei: frater bernard. de clau
ualle. modici id qd e **P**rimū qd accedens ad
 partes illas no adieca puenire vsq. ad vob. vide
 facies vras. rememorare iniquitates et necessi
 tates meas: et si vobis forsitā satisfacē possuim
 fateor no possu **T**rascor occupatioib. meis quib.
 factū est vt no neglexerū: f. vt nequiverū **H**oc
 freqtē paco: et ideo freqtē trascor: dign. vt mā
 au ois scūb condoleat **A**lioquū dupliater miser
 sū: si nec miserabilis sū **E**go aute fraterne pie
 tati locū ondo i me: no meritū **M**iseremī mei no
 qd dign. f. qm mops et paup sū ego **I**ustiaa

75

meritū querit: misericordia misera intuetur
Dem mīā nō iudicat: s; affiat: nō utitur dis-
cussione. occasione g'tenta **S**ō expectatur in
ao: vbi affectio trahit **L**ugebat samuel saul:
miserans nō delibans **F**uēbat lacrimas dauid
filio parriade: et si non p'futuras pias timor:
Ita et vos miseremī mei: nō q; merui: sed q; ego
Miseremī tamq; mīam q'seant a dno: vt sine
timore a mūdi tumultib; liberati: seruiabū
Felices quos abscondit in tabnaculo suo in die
malorū: sub vmbra alarū suarū sperantes:
donec transeat iniquitas **E**teterū ego misere
paup; et nud; homo natus ad laborē. implumb
auicula que omī tpe in diuo exulans vento expo-
sita et turbim; turbat; et motus sū sicut ebra;
et omīs q'saenā mea deuorata est **M**isere
mī promde. et si nil merenti: certe sic affecti

Eplā bñ bernardi ad bernardū mōchū dō; portarū

Petis instanter ego et g'stāter abnuo **S**z partens michi: nō te sperneis **O** vniū
tuo studio tuoq; ingemo: dignū aliq; ela-
borare possem **L**umē oculorū meorū. et ipam
quoq; aiām si fieri posset partiret tibi amice linē:
et in xpi viscerib; michi potissimū in omī ple-
nitudine dilectionis amplectende frater **E**teter
vbi ingeniū: a qn̄ oaiū michi sufficiens ad id
qd' petis: **S**z eq; em̄ leue q' aut vile et q' nos
nos possum; postulare videns **A** vime quippe

pro nimis sic instares Nam voluntate tua et
 cura in hoc satis produs crebre eple tue: et vehe-
 mentior spiritus eas animas **S.** Mirum pnde
 id qd' curiosus velle te iudico: tanto meli crede
 scrupulosi? acquiesco **Tu** hoc **S.** De magna
 videlicet expectati: iudicium producta **S.** Mirum
 hoc vereor: et hec causa auctaionis mee **S.** q'
 mirum si vereor dare: q' edere vereor? Inuitus
 fateor prebeo: q' me exstume no ta edere pfiturum:
 q' prodere cōtempnedū **Quis** sane dare velit
 qd' dedisse deceat: accepisse non proffit. Libens do:
 iuto pō **S.** am qm sperati grandia: modica
 min q' grata venire solent **Qd'** autē nō venit
 gratū: pditū est non datū **Tibi** studij ē. utpote
 oasos et vacanti. vñcūq' pquirere mētūa igni
 quo ardes ut ardeas magis: et impleas volūta-
 tem dñi tui dicentis: et q' volo nisi ut ardeat? Lau-
 do. **S.** si illic ista q'ras: vbi te frustratū postmodū
 non queraris **Stras** si apud nos queraris: ego
 potius illa abs te mendicare debuerū **S.** no qd'
 dare q' accipere beata? esse? si datur q' danti ho-
 nestū: accipienti vtile sit **Quale** vtiq' penes me
 q' esse penes nescio **S.** autē habeo vereor
 si in mediū veniat: ne te quoq' putasse id pudeat:
 peniteat postulasse **S.** quid? **S.** o meli nos
 apud te ipē excusabis **Tui** tibi certe fidē oculi
 faciunt **Cede** iportunitati tue: ut vel exhibuio
 tollat suspicōne **Res** ē tū amico **S.** o pro iam
 vereor die p'fus dū fiat qd' tu vis. insipientie mee

nō memorabor. **S**ermones paucos in p̄ncipio cā-
nticorū recent' dictatos en facio transcribi: et tibi
cū necdū edidero q̄nta? mitto. In quo opere cū
accipero temp' xpo imperante curis temptabo
perdere: si tñ me inde confortes. **F**iliū et p̄m n̄z
p̄uore v̄m cū ceteris fr̄b' p̄ te deuote saluto: et
p̄prios h̄c apud deū hūm̄ cordē supplico. **Eplā fa**

Dad eundē bernardū mōchū dom' portarū.
Dissimulare nō valeo tristitiā caritatis
cordis mei: nec p̄pior vlt' latere te curā
atū quē p̄pior bernardē kmē. Memor mee an-
tiquē p̄missiōis p̄positū habui et desiderium
magnum transire p̄ vos: reuulsi quos diligit aīa
mea: itinera meo solacū: laborib' leuamē pec-
catis remediū postulare: et culpis meis exigen-
tib' factū est nō ut nolle: s̄ vt nō possem. **P**e-
nā siquidē h̄c agnosco culpā: nō culpā. **T**ert'
sis homo dei m̄me p̄sus amia fuisse iurā: nō
pigritiā nō negligentiā: s̄ causam obstasse pla-
ne nō negligendā: et causā dei. **N**ihilomin' tñ
vermis iste q̄tmue rodit me: et dolor me' i con-
spectu meo semp. **E**t alias quidē satis t̄bulor: s̄
vt verū fatear: i nullo eque v̄mat labores iur-
tis: calorib' i q̄modū: curarū anxietates. **E**cce ap̄-
tū vln' amio: tua frater interest cōpati m̄chi.
hoc ē portare meū q̄ p̄pior: vt releuer ego. **T**u
as et p̄ te scōrū cū quib' es orōnes supplex fla-
gito. **S**ermones sup p̄ncipia canticorū quos tu
petisti et ego p̄miserā: transmitto tibi. **Q**uibus lactis

peto ut q̄ cito oportune poteris. tuo rescripto mo-
neamur ut ad pcedendū. ut ad suscedendū

*Ad innocentiū papā. p eodē qm̄ electus est in
episcopū.*

Dilectū deo et hominib⁹ bernardū de portis:
pater venerāde vocatioē vrā cogi ad op⁹
et omib⁹ epāle audiui⁹. Probabilis res ac digna
plane vrō aplatur⁹. pone i luce lumē absconditū
ne sibi soli vivat. qui et alios ad vitā trahere
possit. Usqueq; nāq; latet et ardet tūmō. qui et
lucere valet. Accendatur si placet sup candelabrū ut sit
lucerna ardens et lucens. s; fame ubi nō p̄ualeat
vis ventorū. ne forte q̄ absit extingatur. Siquidē
insolentia longobardū et inquietudo eorū au nō
est nota. alicui mag⁹ q̄ vob⁹. Nobis meli⁹ nostis
q̄ ille epā⁹ dissipat⁹. qm̄q; dom⁹ exasperans. Q̄
putam⁹ esse facturū iuvenē virib⁹ corporis fūc-
tū et quietis herem assuetū. in plō barbaro tu-
multuoso. p̄celloso. Q̄ poterit q̄venire tāte sātati
et tāte p̄uersitati. Tante simplicitati et tāte volosi-
tati. Reseruetur si placet q̄gruēciōri loco atq; alie-
ri plō. au sic presit ut prosit. et festinatioē non
p̄ceat fruct⁹ quē poteris dare in tpe suo. *Ad*

Rpriorē et quētū dom⁹ portarū cartuy⁹
reuerētissis p̄rib⁹ et dñis amātif ordinis
suis. B. clareuallis vocat⁹ abbas. Salutē i dñō
Et quodā rescripto b̄titudis vrē comperi scrip-
sisse me aliq̄ q̄ me indicaret q̄motū. vos q̄ ist⁹

nō parū metuerē Verū id frustra **S**. 26 est q
a puero vro timendū sit vobis reuerentissimū
pres: qui vos et in veritate diligo vt amicos:
et suscipio vt scōs: nisi forte vt nō a me. s: michi
p:mo tinnistis affectu: q: motz vobis videret nō
ex rōne. Aut si ex vō: plus q: oporteret **M**otus
fateor fui. s: pro vob. nō q:ia vos: atq: id tenuiter
satis **S**i et hoc temere. s: nō temere cofiteor
adūsa me iusticiā meā et vos remittetis in
quitate p:ci mei **I**gnosate michi **S**ic sū: zelus
dom: vre comedit me **N**on pacior plane q: in me
est decolorari tantē speculū s:ctatis **N**ā corūpi
posse absit vt verear **P**:sus autē displicet i pul
cherissimo corpore nō solū morbus s: et neuis.
Non plane bonus color. si sanctorū quispiā
anxie ferre subiectionē suā videatur & qua eā
nō gaudere et nō gloriari min: ē a p:fecto **P**or:
ro. p:posito p:fectionis apparere ip:fectū neuis est
Ergo hic color in frē natali michi displicuit.
Quē et si castus hic fuit corā deo **S**emper oportet
providere bona eā corā hoīb: **S**: dicitis **N**ō
ip: grauer tūlit s: nos **A**d idē reūcit **I**nterim
dico q: scio **C**ur vob: g:ue fuerit nō video nisi
q: ipi graue eē sensistis **V**os iudicate an hoc
eū detuerit p:ferri in nouitate vite **N**am ante
hanc vt salua ei: pace dixerū nō caruit hac nota
an vero nec culpa fuerit? q: factae relinqueū ē
Et ip: si forte hoc cogitauit dñs papa tū sicut
dicitis electionem eius assentire noluit **V**eritas

quippe ut estimo linguas obsecratorum veterum festina noui heremite promotione ne ut dixi lingua maliloqua dicere posset huc esse quem semper optauit heremum fructum Verumptamen quod dominus papa mecum erat siue hoc siue aliud me ignorasse sciat illud eius consilium ne quis dicat quod meo instinctu id fecerit Nam quod ad me pertinet michi decretum est ubi oportune possem non solum non impedire sed etiam totis viribus et ambabus ut dicitur trahere manibus ubi de gratia que in eo est fructificare deo valeret Quis dabit michi homines leuitos et sanctos in ecclesiis dei precesse pastores si non in omnibus certe in pluribus certe in aliquibus saltem Sed enim si uiuens aliqua olim uiuenter egisse memoratur Vetera transierunt noua facta sunt omnia Consepulta est iterum caritas per heremum baptismum ego olim septem uicia reuinctabo Ita quod abbas caruacensis siue trecentis dicitur scripsisse uobis homo cum a diu dicitur et accipi et cum accipero tempus non dissimulabo quantum quidem caritas postulabit et familiaritas que michi pro eorum religiositate ad ipsos est Deo autem gratias qui dedit uobis non uina a malo sed uincem in bono malum quod non uindictis malum pro malo neque maledictum pro maledicto Porro illas quas ad me aduersus prefatos abbes ante scripseratis litteras nec studio nec uoluntate mea ad ipsorum noticiam peruenisse sciat Et de his satis Tempus est ut non obliuiscar mei

Clamat ad vos mea monstruosa vita mea cup
nosa consua Ego em queda thymeta mei scil
li nec clerici gero nec layci Nam mochi ex
coisacione no habitu Nolo scribere de me q
vos p alios audisse existo q acate q stu
dam p que difama uerfor m mu
do ymo p que iacter papiaa Si quo
mm audistis pcor ut inquiratis et fm q au
diatis et qsilu ipendatis et oronu suffragia

Quo ad eugenu papa pro turbacione ordi
ni temptat nos no dormitat **carthusi**
neq dormuit Qui nuc de nouo pscat
ti sut in motib? insidiati sut in deserto. Carthusi
enses turbati sut Turbati sut et moti sut sicut
ebrius ppe modu et ois sapiã eoru deuoratae
Saas dne in inimic? ho hoc fecit **Q**uo dico fec
Et adhuc facit adhuc fiducia habet ut et illa
sanctitas ifluat in os eius **Q**uia eius electa nosti
optie Quosda ia puaritatores constituit. aliq
quos p se expugnae no poterat p alios illos
impugnat bello domestico et intestino Ab ipa
fudacione loci et ordmib no est auditu ut quis
exiens sine satisfactioe reciperetur Qui male
exierant peius intueru addetes puaritacione
Quo putas pz sancte illi facturi sut quoz egres
sio in transgressionē regressio in supbia est Et
nuc supbia eoru ascendit semp Exultat in re
pessima qua egeru insultat iuria paciẽtibz

vincere triumphare Prior iam non est prior dum super-
 bit impius incenditur pauper Exire etiam vult quod
 non potest videre destructionem ordinis sui Et
 iam exisset si solus exire potuisset Cui prior ne-
 cesse est ut bonus sit nam quorum imitatur consilio
 audiuimus a bonis bonos esse Vires ne clementissi-
 me pater quantum subreptum sit tibi Nichil ne indignum
 recipiet subreptionis auctor Si bene te noui
 portabit iudicium quicumque est ille Venerunt ad te in
 vestimentis ouium in habitu sancto Species decepit te
 Quod mirum Et tu homo es Sed iam perditam in luce fraus
 de exurgat zelus et preces suas viriliter exequatur
 aduersus malignantes Non veniat anima mea
 in consilium eorum dissipetur consilium Achitophel
 Tempus custodi Non est parum periculi sanctas
 subripi et zelum dormire illud excusat ignorantia
 hoc negligentia irreversibile facit forte ascendit
 ex aduerso et aliud persuadere conatur Mentatur
 iniquitas sibi et non domino meo Scia et res et veritas
 sic se habet Nil vero iocundius in iustis in
 iudicis vult quod cum se illiusmodi occasio preberet Si qui
 nocere voluit cadat ipse in foveam quam fecit et con-
 uertatur dolor eius in caput eius et in viscera ipsius
 iniquitas eius descendat Zelus domini mei faciet hoc
 Et priorabitur iterum ut confido qui prior fuit ut
 non gloriatur omnis iniquitas Alioquin quod non fuisse
 timemus nisi prior restitueretur in gradu suo ordo
 non diu erit in statu suo Inspuet vobis deus princeps
 accipe ista et vide bona ad manum omnium consolationem

qui valde desolati sumus et afflicti sup vires Dñe
 asseruens deseruit nos Plaga magna in ordine
 michi vero duplex incubit meritis maio qui in
 vno homine et patrem amisi et filium Et nunc hēmus
 pro eo Dñm b. boneuall' abbate Sic bñplacati
 vñ confortare eū lris aplicas et q' de eo factū ē
 vñ roborare fauore Frostis eū et nō est opus cō-
 mendatore que satis gmentat sua vita et sapiā
 sibi data a deo Dñe valentm' cū valet et ubi
 valet opatur bona p'pterea boni amatores dili-
 gūt eū et ip'e diligit bonos In hoc apparet qd
 bonus est vñ est tales diligere et fouere Puer
 vñ plus solito infirmatur. guttati defluit forte
 minime dignus qui occidatur semel et cito ingre-
 diatur ad vitam

Explicuit septē eplo edite a b'ro b'nardi in des
 ad frat' ordines m' p'ri' specialit' p'me quilibet
 Reliquo dno ad q'm p' f'ili' ord' respicit
 Dñe hic sic n'p' collas et ascripte m'cedit
 ut a r'ist' ascribi possit a quorundam p'nt
 et m'cedit a r'ist' Suis pat' ordines m'cedit
 quod hūc pro quo sic relaty est
 et hūc dno hūc relaty est hūc dno hūc relaty est
 hūc dno hūc relaty est hūc dno hūc relaty est
 hūc dno hūc relaty est hūc dno hūc relaty est

[Faint, illegible handwriting in a medieval script, possibly Gothic or Carolingian minuscule, covering the majority of the page. The text is arranged in approximately 25 horizontal lines.]

[A short block of text at the bottom of the page, also in a medieval script, possibly serving as a signature or a specific note.]

*Sequens tractatus attribuitur bto bernardo. licet multu dis
cepit a stilo eius usucto. forte tñ q' ppe' simplicitate illius cui
scripsit. v' ad maiore' deuo'. Exatam salu' variaverit*

Contemplaciones bñ bñardi de passioe.

Epoca in die laudem dñi tibi dñi.

Et rogasti me bñe ut aliquē modū cō-

templandi in passione dñi dei mī monstrare
 tibi scđm septem horas diei. **Q**uia super oīa
 dicebas te hoc desiderare ut possis habere fre-
 quentem memoriā eius qui pro te mltā volu-
 it pati. **M**erito eius amore et adiutorio sub-
 tilis prout meli⁹ et breui⁹ potui scripsi. que
 deuotissime postulasti. **N**on omīa exponē-
 to. sed multas tangendo racones. quas tibi ex-
 ponendas et perficiendas reliqui. **A**mma
 em̄ contemplatiua et spūalis de paucis cot-
 hit multa. **S**icut anima rudis et carnalis de
 multis facit pauca. **Q**uappt̄ p̄mo scias q̄
 si in hac sciencia que sup omēs sciencias est
 voluens proficere. cū magno studio oporteb̄
 te abstinere a cibo delicato et potu imoderato
 et ad necessitate parte tñ sumere de utroq̄. **O**por-
 tet etiā ut caueas a mltiloquio et leuicia va-
 na et inepta. **N**on em̄ dect̄ eum qui vlt̄ cas-
 ti colorem sentire. in verbis lusibus et risib⁹
 et in gaudio vano se mltipliciter occupare.
Et ut breuiter dicam a sollicitudine tēpora-
 li et delectatione carnali seu consolatione caā
 oportebit eum mltā diligentia elongari.

Quia nō bene quēnūt q̄solacio carnis et
 contemplacio dñice passiois. **N**am q̄t̄ia

3
 2
 1

quasi nomina forantur. **N**unc enim est ut ubi
quod ista cogites te pante in contemplatione tua
ac si tunc episcopus fuisses presens. quod passus fuit
et ita te habeas in loquendo. in dolendo in vide
do ac si dominum tuum haberes coram oculis pati
entem. Et ita inter se ipse dominus presens erit sic
cogitabitur esse. Et accipiet tua vota et accep
tabit tua facta. **Q**uod modum ego etiam teneo
in hoc opere. **D**enique accedam ad propositum

Diximus igitur **Meditatio circa gpletio**
est a completorio incipiendum **tuum**
Completorium dici potest. **N**unc in
ipso cursu dici gpletur. Similiter et dominus noster
ihesus gpletio cursu pationis et cena facta
cum discipulis. De qua cena et de sacratissimo
vino corporis et sanguinis eius singulari
ibi tradito. debes semper deuotissime et fre
quenter cogitare. **C**ena magis tam gloriosissi
me celebrata et lotus discipulorum pedibus
et facto sermone. **E**ouit dominus ihesus cum
discipulis suis in montem oliueti. ubi ca
piendus erat et ab amicis separandus.
Quod complendus erat sermo quem predicauit
erat **plura** **P**aucam pastorem et disper
gentur oues. **S**ed in hoc cogitabis quali
ter dixit dominus discipulis suis. **S**urgite eam
hinc. **E**t tu eritis ei in spiritu. **D**omine quo
ibimus. **E**t ipse tibi in spiritu. **I**bi ad passionem

meam **I**tem ad angustiam meam **A**d separa-
 tionem a vobis corporaliter in hoc mundo **E**t qui
 qui voluerit post me venire abneget semetipsum
 et tollat crucem suam et sequatur me **E**t
 tu mudebis **I**bo dñe et ego tecum et sequar te
 siue ad mortem siue ad vitam **D**ñe ihu xpe
 nō finas me a tuo latere separari **P**ostea
 cogita q̄ dixit **Q**uid dormitis **V**igilate et
 orate ut non incideris in temptationem **S**p̄s
 quidam promptus **C**aro autē infirma **E**t tu
 mudebis **F**aciam dñe **T**u dñe qui mandasti q̄
 vigile et orem⁹ da nobis gram̄ ad hoc fa-
 ciendū **Q**uod licet sp̄s promptiss⁹ sit **C**aro m̄
 infirma est et tota pigra et tota cibo et
 potu plena **N**ec potest vix sustinere ut p̄
 vnā horā tecū vigilet ne cadat in tempta-
 tionem **I**ntra potes dñm orare **R**espice
 etiā qualiter iacebant discipuli dormientes
 et qualiter ostendit modū orandi in gestu
 corporis et verbo pro et per angelū sibi ap-
 parentē **D**icitur enī q̄ proadit in faciem
 suā super terrā et adorauit ibidē dicens **P**̄
 m̄ si possibile est tranffer calicem hūc a me
Deruptamē non sicut ego volo sed sicut tu
Et ecce apparuit illi angel⁹ de celo ḡfortans
 eū **E**t fact⁹ est in agonia proliuius orabat
Et fact⁹ ē sudor eius sicut gutte sanguis decur-
 rentis in terrā. **I**tem nota omnia verba hec.

In hunc modum tu debes facere sciens in facie
tua non plus post vel retro, ut ea que rogas
coram te habeas et teneas in mente non retro,
ut ore dicendo et alibi cor tenendo. Et quod vo-
luntas. Apparuit semper precedat. Et quod non
tepido sed cum magno labore ores et dolore sicut
dominus fecit et quod non parum sed prolixo. Et videtur
quod statim angelus aderat qui audiat te et con-
fortet et orationem tuam deo presentet. **U**ter
exemplum enim nostrum ille angelus apparuit
quod fortans dominum. Et non semel sed frequenter est
orandum sicut ipse ostendit per terram orationem
sua. Et tu ora pro mortuis pro peccatoribus
viviis. Et pro te et pro tuis amantibus. **U**n-
de ergo videbis discipulos dormientes in tanto pericu-
lo et dominum vigilante sicut dominum est multa po-
teris invenire que dicas eis cum domino tuo.
Sciabis autem quod cena nocturna siue potus
multum impedit contemplationem post appeto-
rium quod apparet abstinendum est. **U**nde postea via
turbam magnam et ~~et~~ pessimam et terri-
bilem societatem. vementem super dominum tuum et
qualiter dominus tuus vadit in occursum illius
et discipuli sequuntur illum timentes, sed ipse
quod fortat eos ne timeant. Et dicit iude. **A**mma
ad quid venisti. **V**ide mansuetudinem dei. **E**t
osculum proditori suo dedit. Et amicum suum
vocavit. **Q**uot sunt religiosi amma qui

videntur et non sunt **S**eculares debent vocari
 serui. sed religiosi qui tenent vitam apolorum debent
 vocari amici **S**icut enim dixit illis **T**am non
 dicam vos seruos sed amicos **Q**uia omnia quecumque
 audivi a patre meo nota feci vobis. si mundum
 spernent carnem comare diabolum cum suis tempta-
 tionibus vincere **S**ed multi abeuntes retro
 cum iuda proditore postea cupias abierunt
Considera ergo quis fuit dolor ille quando
 discipuli sui devotissimi. et amantissimi. abie-
 runt. quando oportuit quod a magistro suo separaren-
 tur **O** quam invitati **O** quam desolati **O** qualiter plo-
 rantes **O** quales voces et clamores et suspi-
 ria dantes. sicut orphani recedebant **P**roinde
 quod recedentes dicebant **O** magister bone **O** dulcis
 pater **O** benigne domine quomodo ita separamur
 a te **Q**uod pater sancte fugit filii tui a te.
Quo ibi domine hec et multa filia dicere pote-
 rant **O** quocumque retro respiciebant **V**identes
 qualiter dominus suis ligatus sine honore traheretur
O quocumque in terra se proiecerant
 et ad celum clamabant **O** domine cogitare po-
 tes **S**i dominam mater ibi fuisset quid fecisset **D**ic
 in corde tuo **O** dominam mea quomodo non cogitas.
 non forte somnias qualiter filii tui dilectis-
 simi vadunt **O** dominam quam mala et quam amara
 dies crastina est **Q**uoniam audies et quoniam videbis
 tam crudele spectaculum **O** domine ihesu que anima

Potest sustinere q̄ non rumpatur pre dolore
cū cogitat. q̄ vos o bone mgr̄. **A**gnus inoꝛes
ibatis inter lupos **M**ordebant vos o dñe
canes pessimi et non clamabatis **D**icitur
eciā q̄ posuerunt cathenā i collo vꝛo et q̄ li
guerunt manus vꝛas et sic cū impetu tā
q̄ ad latrone stridentes et vos percutientes
duxerūt ad annā **E**t postea capham. vbi
erant principes iudeoꝝ congregati **E**t vos
expectabant **I**terū eciā potes cogitare q̄
male receperūt cum et q̄ sine honore scā
fecerunt forte in terra viliter coram ip̄is
Et tu om̄ia hec in spū et videbis et cogitab̄

Hucusq̄ de completorio circa qd̄ multa
cogitabis **M**editatio eā matuti
Ora matutinali cogitabitis **U**sq̄
sopno tuo pleny lacrimis et dolore
confectus. ppter ea que in completorio me
ditasti **E**t tu meditabis et in spū tuo vi
debis. qualiter dñs tuus sedet inter imi
tos qm̄ a suis discipul̄ et am̄as delectat et tot
mal̄ hoib̄ circumdatus **C**erte credo q̄ diceb̄ **O** dñe
ihesu quō sedes ita et tam despectus et tam
inhonoratus **U**bi sunt discipuli tui et anna
O vnicū bonū meū **O** singulare gaudiū me
um et consiliū meum **Q**uid faciā cū vos
videam ita sedere **D**ices eciā ih̄oi qui tūc forte
presens erat **O** ih̄oes quō ita stabat dñs

et mgr̄ v̄r̄! **C**ogita qualiter dolebant petrus
 et ioh̄es hoc videntes **C**ogita q̄n̄ dixit dñs ihs
 iudeis **A**m̄e dico vobis **V**idebitis filiū hoīs
 sedentem a dextris virtutis dei qualiter p̄n-
 cept̄s sacerdotū sadit vestimēta sua dicens
 blasphemauit **E**t qualiter omēs tūc in sit̄
 fere irruerūt qui artūstabat dñm tuū ih̄m
Ah̄ dabant palmatis in serenissimā faciē
 eius **A**h̄ manu reuersa percutiebant dul-
 cissimū et mellifluū os eius **A**h̄ collū ip̄i
 scissimū colaphizabant **A**h̄ spuebant in
 vultū eius. ah̄ euellebant scissimā barbā
 eius **A**h̄ p̄ suos venerabiles capillos ip̄m
 trahebant **E**t sicut estimo conculcabant
 dñm tuū. et dñm angelorū male tractabat̄
 sine reuerentia et sine aliqua pietate **C**ū em̄
 ecēt crudelissim̄ et sine m̄ā om̄ia mala et
 vituperia que poterant ei faciēbant **A**h̄
 eo sua mala voluntate **A**h̄ vt placerent
 maiorib⁹ qui crudelissim̄ erant **Q**uid ergo
 faceres si hec videres **N**ūq̄ non te proiceret̄
 sup̄ ip̄m dicens **N**olite iam nolite tantū fa-
 cere malū dñō meo **E**cce me facite michi
Ecce me percutite me **E**t non dñō meo tan-
 tas iniurias irrogētis **E**t tunc amplectate
 v̄s flevis genib⁹ dñm tuū et mgr̄m. et susci-
 pebis libenter super te percussiones **Q**uod
 ita recogita modo facere. et sicut totū si-

colaphizab

A. 10. 10. 10.

presens effes efficietes sic te factū cogita **¶** dicit
magr opac pater dulassie quid est qd ita susti
nes ee despecty ee afflicty **¶** Nūq no dei filius
es **¶** Quid ergo et quō pater tuus sustinet h
fieri tibi? **¶** Quare non destruit istos filios dia
boli? **¶** Certe scabo in terra dne tecū et soaa
bo te qz no sunt hic qui diligunt te **¶** s; pot
inimici tui qui oderūt te infam et demētes
¶ Postea cogitabis qualiter petrus sedet tale
faciens se exteri? **¶** Si ignis ver? extingue
batur inter? et negat dnz etiā dicens **¶** No
nouī eū. et quō dom? respicit eū in tertia
vice **¶** Et petrus videns q dnz ipm audierat
et eū respexerat. statū exiit de medio maloz
inter quos eū negauerat sicut mlti faciūt
hodie **¶** Et fleuit amare **¶** Vbi quos ita
tales faciūt oculi tui dne **¶** Et accendūt cor fr
gidū in amorē tuū. et illūant vt videat
homo errore suū **¶** Q q cito liquefuit sedilū p
vt in aquas deuocōnis et amaritudinis
quertantur **¶** Rogo dne rogo pī bone et pie
ihesu clemenciā tue maiestatis. vt aliqui et
frequenter me illis tue pietatis oculis respici
as quib; petrū respexisti **¶** Bene potes
cogitare qualiter petrus plangebat pro
dnō et pro pctō suo **¶** Et quō recogitauit
bona que sibi fecerat domi? et qualiter ipz
negauerat **¶** Postea iam fatigati pncipes

iudeorum et ministrum iniquitatis. et ceteri iudei
 vadunt ad dormiendum. et dominus tuus relinquitur
 ligatus cum custodibus. et fortassis positus in aliquo
 angulo domus separatus. afflicto nimis
 frigore et labore. quia pennis erat et maxime noc
 tes et longe nimis. Tu ergo ibis ad eum et se
 debis ad pedes illum dolens et lugens. Et tunc
 deuotissime osculaberis manus et pedes eius
 venerabiles. et vincula illum durissima et di
 ces. O domine saltem requiescat caput vestrum super
 humerum meum ex quo vos non possum liberare.
Et tunc commendabis te ei deuotissime et orem
 inimicos tuos. et totum absque dubio concedet
 tibi quodquod rogaueris et ab eo petieris. Et
 dices ei hoc quod dices in crastinum dignissime
 matris eius. et sic ad pedes eius beatissimos
 et iuxta pectus eius gloriosissimum dormita
 bis et requiesces. Si tamen dormire in tali sta
 tu videris dominum tuum.

pot-6

Hora prime corde doloroso et mesto
 meditabis. qualiter mane facto con
 uenit iudei ad consilium suum. Et
 ducatur tibi afflicto nimis dominus tuus dulcis
 ihesus. Cum autem voluit eum de domo ducere
 dicitur ut estimo. Surge surge ihesu quid fa
 cis dormis an non? Quia principes et sacer
 dotes mandant quod ducaris ad consilium. ubi
 te expectant cum populo ut moriaris. volentes

te dare pilato. Tu autem si adhuc cogitas te
cū ipō esse dices **H**eu dnē m̄ **H**eu m̄ gr̄ bone
q̄ iam volūt vos perdere iam volunt vos
tradere morti **O** dnē q̄ crudeles et q̄ tolo
rosi rumores **O** dnē q̄ lugubre visionē vi
debit vr̄a dulcissima m̄. q̄ amaro rumo
res audiet tam ip̄a q̄ omēs qui vos dili
gunt **O** dnē quid miser ego faciā **I**bo vo
biscū dnē? et ibo nūciare dnē mee. benigne
m̄ vr̄e vt veniat ad vos **P**ostea videbis quō.
et qualiter mirat ligat⁹ et afflct⁹. omēs
respiciūt in eū. et dicūt insultantes in eū **O**
Ihesu hic es **Q**uō? si p̄ph̄a eras non p̄uide
bas istud **I**sta et alia multa filia poterant
ei dice maledicti illi **S**i autē aliā vr̄a vo
luens tenē cogitabis sic **A**udies dicit q̄ ih̄s
captus teneatur a iudicis **E**t tūc venēs cū
videbis eū ligatū. cades an̄ ip̄m plorans et
for̄is verba doloris tui **P**ostea audies
ibi falsa testimonia contra eū **E**t p̄ncipē
sacerdotū dicentē et querentē **S**i est⁹ cast⁹
filius dei b̄ndicti **E**t tūc audies dom̄^m mā
suetissime respondente **T**u dixisti. et i^m
verbū qd̄ supradictū est **A**mmo? videbit
filii hom̄is sedente a dextris virtutis dei.
quā responsione ip̄i reputantes blasphemiam
fecerūt vt estimo sicut i nocte fecerunt
Considera etiā qualiter postea dixerūt eū

ad pilatū manib⁹ post tergū ligatis l' an
 et vō dicitur cathena in collo eius que postea ostendebat⁹
 in iherlm peregrinis pro mag⁹ deuocōe. quā
 submittebant et ipi in collo suo. **P**ostea in
 hac hora quēnt pplius ad confitendū et lau-
 dandū dnm. Quia ipē est iudex viuorū et
 mortuorū. Ad quē condepnandū iudei in hē
 hora quērent.

Hora. Tercē cogitabis qualiter
 auditur iam per omēs plateas ihe-
 rusalem. **Q**uō dñs tuus tenetur cap-
 tus. Et quō volunt eū crucifigere. Et quō
 audiens hoc dolorosa mater ducta cū meo-
 rribili lamento et fletu ac planctu qua-
 si mortua et venit ad videndū filiū suū. sic af-
 fluctū sic conspuit. et omī solacio et auxi-
 lio destitutā discipulis. **E**t ad augmentācā
 tibi deuocōe. potes cogitare qualiter tu nes-
 cūcare mri eius et vocares eam cū dolore
 mīmo et lacrimis perfus⁹. q̄ veniat ad vi-
 den. **D**ū durū spectaculū. Et ita facere
 cogita ac si adhuc esses forte. Quia venires
 ad hospitiū eius et plorandū dicerēs. Est ne
 hic dnā mater dñi mri ihesu. **O** dnā mea
 non estis hic. Et videns illā ad pedes eius cades
 proadens clamās cū lacrimis. **O** dnā mea
 spes mea. et consiliū meū. q̄ diuos anū-
 cio vobis tumores. Certe dnā nollem talia

revelatū

vobis nūcāre si possem vitare **S**inceritas apelli
me et amor dei mei et vni. Tunc ipā stupefacta
dicit tibi **Q**uid habes **Q**uid ploras **D**ic mi
tato kmē nec diu me detineas **O** dnā mea
causa est maxi doloris **V**enite cito ad domi
nū meū filiū vrm dulcissimū quē tenent cap
tū et tractant quō^o occidant eū **V**enite cito
vt salte eū viuū inueniatis **N**ec illa audi
ens cadet in terrā exanimis nec potest loqui
nec oculos aperire. et quasi sensū amittit et
omēs amici eius secū astantes **Q**uātus do
lor si potest cogitari **T**ūc eleuatur et ducit
tur ad filiū suū dilectū plorans incessanter
per ciuitatem iherlm dicens **H**eu michi vbi
est amātissim⁹ filius meus **V**bi es dulcissi
me fili **V**bi te inueniā **Q**uis te cepit kmē?
Quare abstulerūt te michi benignissimē **H**
et hys filia dicere poterat et multo magis cō
mouencia. et qverencia mentes audienciū et
infideliū ad dolore et qpassionē **P**ostea
autē qn videt filiū suū afflictū et liga tū
atq; ab omib⁹ respectū non se excusante **E**t
ipē videt eam in terrā exanimē prostratam
et sorores eius et alias que secū venerant
Quis putas dolor fuerit vris **C**ogita tam
tam si potes amaritudinē si habes piā aīas
V bone ihū bone dnē bone inuenis vbiat
et semper tibi dolor multiplicabat **D**olore

em̄ m̄is tue tu reputabas tuū. Quid autē
 tuē dicē potuit mē ad filiū tu ipse cogita.
 Vere longū est cogitare aīme deuote. **E**stō
 q̄ om̄s dixerēt qui viderent illud tormētum.
Quā male est isti bone mulieri. **S**i vidistis
 parē dolorem. **P**ostmodū imitatur ad he
 rode et fit gausus pplōrū magnū sequētiū
 ip̄m. **O** dn̄a qualiter ibas? v̄l quis te iu
 uabat ut in tanta pressura. **C**erte exemplū
 doloris eras om̄bz amātib⁹ xpm̄. **E**t forte
 si ip̄m volebas videre et audiebas q̄ de ip̄o
 plus varia loquebat⁹ credo q̄ de te parū
Tu autē km̄e cogita q̄ libenter iuuares et
 assoaares eam sic tristē et mestā. **P**ostea vidē
 bis qualiter interrogabat illū herodes et non
 volō ei r̄ndere dn̄s. **S**ed stat sicut agn⁹ māfuct⁹
 coram eo ligatus. **E**t quomō illuc eū herodes
 cū ex̄eratu suo et remisit ad pilatū. **P**ostea
 habebat pedes suos scissimos q̄ fractos. **Q**uia cū
 maxima festinacone duxerant et reduxerāt
 eū. **N**on aētas q̄ eēt calcaat⁹ q̄ nec ip̄e nec
 discipuli eius calcaamētis vtebātur. **P**ostea co
 gita qualiter reductus denudatur et p̄ligatus
 ad colupnā q̄ inamissime flagellatur. et eius
 latus candidissimū sanguīe eius roseo rubrica
 tur. **E**t qualiter ponitur corona spinea super
 reuerentissimū caput eius et sanguis fluit p̄
 genas eius. **P**ostea arcūdatur pallio et ponit⁹

a regni dnr

ad pilatū

arund in manu eius ad derisionē et confusi-
onem Et sic paratū eū facit pilatus conu ad iu-
deos qui nō intrauerant intus p̄t̄ festū Et tūc
clamauerūt illi filij dyaboli Tolle tolle crua-
fige eum **H**ec omnia possūt te exatire ad do-
lorem si attentē et frequenter cogitaueris ea
Tūc exdamabis **O** bone dñe **Quōdō** tu
denudaris qui nudos vestis **Quomō** tu li-
gans qui ligatos a demombz **Et** ab infirmi-
tatis detentos liberas? **Et** sic p̄ singula
Cogita qualiter flectebant genua corā eo
et percutiebant caput eius arūdmē dicitis
Aue rex iudeorū **O** dñe pater qualiter sus-
tines tantū obprobriū tantū vituperiū fie-
ri filio tuo dilecto **O** si omnibz qui ad te de-
uote clamant misericors es **Cur** dñō meo
dulcissimo filio tuo tam crudelis videris?
Quare non sustines angelos iuuare dñz suū
sic ab impijs tormentatū **O** dñā quid tu fa-
ciebas cum hoc videbas quid dicebas **Obsecro**
dñā iudica anime mee. vl̄ poa? fac sentire
qd̄ non possum sicut desidero sentire fac me
sentire p̄t̄ amorem filij tui **T**andē pilatus
dedit smām crudelissimā vt crucifigeret
Cogita qualiter clamauerūt amici eius
qn̄ illam smām audierūt **Dem̄** ponūt cru-
cem sup̄ humerū eius delicatissimū vt porter-
tānt **Certe** kmē bene faceres si iuuares

Dñm tuū et dices Date michi obsecro tu-
 am dei mei et portabo eam **O** dnā mea
 credo q tu libenter portasses eam si posses
Et quibus non potuisses tñ libenter accepis-
 ses eam **O** q̄ tristes. q̄ dolentes. q̄ clama-
 tes et plorantes. ibant sancte mulieres. suste-
 nentes dnām meam mrem eius. que non
 valebat se sustinere ad quas quersus dn̄s
 ihesus ait **F**ilie ih̄m nolite flere sup me. s̄
 super vos ipsas flete et super filios vros **Q**m̄
 venient dies in quibz dicent **B**eate steriles
 et virgines que nō genuerūt et ubera que
 non lactauerūt **T**ūc incipient dicē mōtibz
 cadite super nos et collibz operite nos **Q**z
 si in viridi hec faciūt in arido quid fiet **C**erte
 dn̄e ih̄u verū est **Q**uia si tu arbor et lignū
 fructuosū ac bñdictū tantū patens et ramis
 tuis spoliaris **Q**uid erit de nobis miseris qui
 sum⁹ lignū siccū et aptū pro igne **I**n loco
 caluarie postmodū fit stacio **M**edita^o c̄a
Hora sexta cogitabis dolens **S**exta
 et tristis hec om̄a que dicā tibi
 sed non sūt de tpe ei⁹ **Q**uia aliqua
 fuerūt ante facta aliqua post vl̄ forte om̄a
 ante **C**ogita q̄ vsqz ad locū caluarie ve-
 nit plus gois post eū clamans **E**t tūc ibi
 videntibz om̄ibz exspoliatur dom⁹ suis vsqz
 timentis et cū maxio dolore **Q**uia vestis

interior adhererat ei fortiter propter sanguine
flagellacionis **E**t tunc apparuit corpus eius
tam eleganter formatū totū orientatū **O** quā
dolor tibi mater sāssima erat cū ista aspiciās
Demū parata cruce dicit ei **A**scende ihesu
ascende **O** quā libenter ascendit **O** quāto amore
ista omnia pro nobis sustinuit **O** quāta pacētia
O quā mansuetissime obediuit **O** dñe sancte pī
quāto in ipis pacētia delectabaris **E**t sic totū
nudus in cruce extenditur et lenatur **S**ed
mī eius amātissima velā suū quō habebat in
capite posuit circa eū plena anxietate et involu
locū verendū **O** quāte voces et tristes ululatus
audūtur ibidē ab amicis suis **E**t precipue
a matre ipsius mestissima **N**ō sic crudeliter
elevatur extenditur et foditur et toto sacro
corpore distentus dissipatur **E**t statū cū da
mū grossissimū imittitur sanguis incipit
manare et per cruce fluere usq; ad terram
Considera qualiter ipē est exaltatus sicut
predixerat **O**portet exaltari filiū hominis
sicut moyses exaltavit serpente in deserto
Et sic qui mordebantur a serpente in spiciē
tū in ipm sanabantur **H**ic qd morfū et rep
tacionē dyaboli nō est medicā tam bona
sicut in cruce passū aspiciere saluatore **E**t
deus etiā dñm cū stante sup solū excelsum
et paratū ad iudicandū **E**t ideo duos hoīes

Ponunt hinc et inde vno saluatur alter
 qd pnatu **V**idebis eam xpm qui est p
 tiseo futuroru bonoru. qualiter extensis ma
 mbz offert hostia pura. carne s sua pasam
 pro nobis super altare cruas **V**idebis eam
 dnm tuu qualiter stat in alto. et predicat ibi
 septe verba que dixit in cruce pendens. que bre
 uiter tibi nota et ea deuote pertracta **H**ic
 dixit pro crucifixoribz **P**ater ignosce illis
 qz nesciunt quid faciunt. s bonu michi et malu
 sibi **R**euera ita est quia qui facit alteri malu
 nescit qta culpa murrat sibi. et qta corona
 acquirat alteri **S**ed dicit latroni qfitentia
 hodie mecu eris in paradiso **E**t vere hodie et
 cotidie ita accidit **Q**uia qui deuote qfitetur
 pccu sua. bene stat cu dno est in paradiso per
 gram et postea erit per gloria **V**el est in para
 diso i quida requie et securitate qsaentiae sue
Tercio qmendauit mrem solacio desitutam
 mnesta et quasi morientem discipulo **E**t disci
 pulu mri dicens **M**ulier ecce filius tuus et
 discipulo **E**cce mater tua **I**n hac recomenda
 one no solu ihoem intelligim. sed tota eclesi
 am cristi. et qualibet fidelem aiām qmendatā
 beate vrgm. vt ipā nos habeat in filios. dili
 gendo nos. et bonū nrū procurando materno
 affectu **E**t nos habeam⁹ ipām in mrem dul
 cissimā semper amando. et sup omnia post dū

Honorando. **Q**uia sicut natiua fuit passio
dñi ad saluandū. ita natiua fuit hec recomen-
dacio ad adiutorū nr̄m et q̄silū. **E**t p̄p̄terea
seare recurrendū est ad eam pro quacūq;
natiua et utilitate. **Q**uarto dicit Deus me⁹
deus meus vt quid dereliquisti me. **V**t ostē-
das dñs magnitudinē sue pene. **S**ic em̄
grauius dolebat ac si non dei filius sed imm-
cus dei cēt. et caro xpi a deo derelicta esse vi-
debatur nullū refrigeriū capiens l'iuuamē
Et tñ pro bono nr̄o ipem⁹ transiit et sic pure
sustinebat. vt nos aliqui exemplo suo taliter
pauamur. ac si derelicti vidamur a deo. sicut qñ
domin⁹ vult nos probare. vt nosmet volum⁹
nobis aliquas penas inferre vt sic dño nr̄o
q̄formemur in pena vt eadē possim⁹ q̄formi
in gloria. **Q**uintū verbū fuit sicut. **E**t dedit
ei acetū cū felle in potū. **S**icut p̄dixerat per
p̄phetā dauid. **D**edit in escam meā fel. **E**t
ecce qual cena dabatur dño nr̄o. **H**ora erat
tenandi sed pre labore et dolore nō petiit ali⁹
pro cena h̄c nisi potū. **E**t ad litterā estiare
potes q̄ ml̄tū siuebat. **E**t filij dyaboli dedit
ei fel pro cibo. et acetū pro potu. **O**mnisci nos
quid faciem⁹ q̄ aliter cenare et aliter potare
volum⁹ et delicias querim⁹. **C**erte si mille
annis viueret homo. et cotidie ieiunaret in
pane et aqua. nō posset sufficienter recōpescere

unicā cenā illā. Verumptamē qui potest capere
 capiat. Quia durus est hic sermo pro carnali-
 bus et ideo non sapiūt. i. non sentiūt tū sapo-
 re que dei sunt. et amittūt q̄solaciones mēna-

quib⁹ veni spuales infuso
 dicit q̄dianu-

Sexto dicit q̄sumatū est. i. omīe opus meū
 q̄d in mūdo debui facere q̄sumatū et perfec-
 tū est. Et etiā omīs pena et omīs pugna
 mea q̄sumata est et perfecta. Temp⁹ quoq̄
 quo in inter homines esse debui ad honorem
 dei patris. et utilitate fidelū q̄pletū est. **W**

Hora hanc **meduatio cū nonam.**
 cogitabis mente lugubri et deuota.
 Si piam aīam habes qualiter dñs tu⁹
 amantissim⁹ et omīi gracia sitate acceptissim⁹
 appropinquans morti. inquit deprimē oculos
 et pallefacit. et inquit inclinare caput vers⁹
 mēn suā q̄ ei dans ultimū aue. **Aue** color⁹
 et desolacionis. q̄d non ore et verbo exprimer
 potuit p̄ nimia q̄passione et inestimabili dolorē
 Et q̄ q̄mendans ei corpus suū. tam crudeli-
 ter fessum et dissipatū. **Quo** facto q̄clusio
 dicens ultimū verbū. **S**eptimū. **P**arece in
 man⁹ tuas q̄mendō sp̄m meū. **E**t hoc dicit
 copulauit. **C**erte potes intelligē q̄n hoc
 verbū dicens. vidit eū mater sua morien-
 tem. et se declināq̄ in mūdo in tanto dolore
 et angustate. clamauit. si tamē loqui poterat
 et dicit. **O** fili dulcissime quid faciet. hec

miseram me miserissima Cui vos miseram amen
datam reliquistis Fili mi dulcissime memento
mei et omnis famulo vre qua sic desolata dimi
tis **M**emento omni qui vobis seruerunt **F**ili mi
et ego misera in manibus vras et patris vri amendo
meipam et totam familiam vram **O** pater scie
deus omnipotens in manibus tuas amendo filium ymo
et dominum meum inquit possu ex quo cum hinc am
pli non valeo **D**ivus enim mi det ut pro te mori
ar fili mi **E**t hec dicens et sustinere se non valeo
estimo quod corruis in faciem suam super terram **O** hinc
sidera quanto dolore plorabant omnes anima ei
Quia hinc etiam qui cum eo nichil hinc videbant
tamen dolebant sicut centurio et alii qui venerant
ad videndum **E**t percutientes pectora reuerte
bantur dicentes **V**ex hic homo iustus erat
Vere filius dei erat iste **P** hec verba sacratis
sima possu facere exclamaciones meas mo
tenendo parte domini mei quod iudeos in reprobando
domino nostro mo mihi eius mo nobis miseris pro
quibus oportebat ipsum pati **E**t in fine cuius
libz verbi predictoz que dixit in cruce face
re oracionem **Meditatio circa vespertas**

Hora vespertina venies hinc
duotis gressibus et spiritualibus
accessibus ad deponendum dominum tuum
de cruce et ad plangendum illum cum matre sua be
nedicta **E**t ad lauandum lacrimis corpus ei

sacratissimo sanguine aspersu Et ad vngendu
 eu vnguentis sancte orationis Et ad portandu
 eu brachijs caritatie et huilib operacionis et
 ad sepeliendu bonis aromatis et bona couer
 sacione et bonis doctrimis et exemplis et lamē
 tis et plantib⁹ Et cooperies sub pavimento
 ysaie tue igne amoris et deuocions Et sedeb⁹
 ibi iuxta eu ad monumentu recolens omēs pas
 siones et beneficia eius. s. dñi nri ihesu xpi Qui
 viuus et regnat in scla seculoz Amen. 2. 2.

Planctus bñ bernardi de passioe do!

Procoram⁹ te criste ihu. p̄ciosu nre redēp
 tions p̄ciū. hostia pacifica. que sola
 inestimabili suauitate deū patrem
 placans de excelsis respicere feasti Tibi sacri
 ficiū laudis imolam⁹ p̄ multitudinē miseriae
 nū tuarū. qz cū adhuc essem⁹ in matris tui. tu
 dñe recordatus es vberis mie tue. et videns vi
 disti afflictionē ppli tui Factus qz dilectione
 caritatis intrinsecus. apposuisti sup nos cogi
 tate pacē et redēpationē Equidē cū esses filius
 dei patri scō qz spūi coequalis. dignatus es in
 clinari vt nrām miserā absorberes. nos qz repa
 res ad gloriā Inde tu dñe vniūsozū qui nē
 lam habes indigētiā. inter ipā natiuitatis
 tue p̄mordia nō horruisti paupertatis in gremia
 Cū natus in diuersorio vilib⁹ p̄ams inuolutus

in p̄sep̄io es reclinat⁹ **S**; et tenella tua infancia
a passiomb⁹ et p̄secutiomb⁹ nō potuit cē scari
ta sc̄a post arctiāsiōnē fugies herodē in egyptū
es reduct⁹ Infancia vero teneriori decursa
hūiliter in medio doctorū audiens et iterrogat⁹
illos sedisti **H**ic ubi robustioris etatis plenitu
do aduenit missur⁹ manū ad foraa egressus
es in salutē ppli tui **E**t p̄mo quidē ut p̄ omniā
fratrib⁹ assimilareus Inter pat̄res a seruo tuo
ihōē baptizari voluisti **I**n in desertū a spiritu
fortitudinis egress⁹ xl̄ dierū ieiuniū et rep̄ta
menta dyaboli es p̄essus **D**em̄ venisti ad oues
que perierūt dom⁹ israhel regnū dei annūciās
et q̄tū exhibens omniā que saluta eorū agrua
bant **S**; obscuratū est insipiens cor eorū et
pro tantis b̄nificiis infinitas otimelias te d̄m̄
maiestatis affecerūt dicentes **N**on est hic hō
a deo **I**n p̄riape demonorū erat demonia
demonū h; seducat turbas **V**orax est pota
tor vini **A**mica publicanorū et pat̄rū **H**is
igitur et similib⁹ blasphemātes et aliquo
ciens lapidib⁹ te impetentes ihū bone pat̄
entissime sustulisti **E**t q̄ nouissime iustū
sanguinē tuū a discipulo tuo triginta argen
teis s̄ appreciat **C**ū ḡ remeare disponebas
vñ veneras in iustū quiuū p̄ maḡficiū quo
p̄iosū corp⁹ et sanguinē tuū in iustū **S**ed
te p̄fidissimi proditoris tui p̄fidia nō latebat

quā in cena corā ipō genuflexo prostratus. male
 dictos pedes eius. tuis sanctissimis manibz. tu dnā
 tor celi et terre. dignatus es lauare. **H**oc quoq;
 mansuetudinis tue erat dnē. q̄ p̄fidū illū in
 ceterū fr̄m detegere nolueris. s̄ leniter q̄ monuisti.
Tunc subleuatis in celū oculis orans. nobis
 remissionē peccōrū. aīarū sāfificationē. et clarita-
 tem. diuinā q̄ v̄monē impetraisti. **E**t in capite
 tuū thronus dnāaombz tremēdū inclinaisti.
 rememorās ignominiose passionis tue ieuitabili.
 mortis tue acerbitate. et oīa que sup te ventā
 erant q̄ p̄nāa p̄ ymaginātionē p̄sensisti. **T**unc
 sp̄s tuus iocūditissim⁹ anxiatus est. cor tuū melli
 fluū ḡritū ē. **A**īa tua mansio diuinitatis ḡtur-
 bata est. et omnia interiora tua tremefacta ve-
 lut mortuus effectus es. **O** dulcissime ihū in-
 tali ergo miseria. surgens cū discipulis tuis
 a monte syon. vsq; ad montē oliueti. ad p̄di-
 um gethsenam in ortū p̄uenisti. ibi libtas
 diuī imperij. amplius cepisti pauere. q̄ in au-
 ribz tuū discipulorū. non es redignatus p̄fici
 dicens. **C**astus est aīa mea vsq; ad mortē. et
 inde paululū p̄gressus. proadisti in facie tuā
 orans. **V**n̄ ex ymaginātionē amarissime mor-
 tis. cor tuū sanctissimū. medulla om̄ ossium
 omnia q̄ interiora tua. cū v̄ribz tot⁹ corporis
 ḡtremuerūt. oculi tui preclarissim. et om̄
 bene inoētissim corporis tui mouebantur

Dentes simul cum ossibus percussa sunt. tam vehementer
ut de omnibus membris et partibus sanctissimi corporis
tui. sanguis sudor emanaret in tanta habundantia
quod omnem locum orationis irrigabat. **I**bi factus in agonia
plurimus orans tu domine et creator angelorum
ab angelo dignatus es confortari. **D**ominator domine ihesu
domine hec tanta vehementer tristitia et tam anxiosa suppliciorum.
nonne pro omnino voluntarium sacrificium
obtulisti. et nichil invitatus protulisti. utique domine
Arbitramur quod hoc ob consolationem infirmorum
membrorum nostrum suscepisti. ut et maiores erga
te gratitudinis stimulos habeamus. **D** desiderabilis
ihesu hinc discipulis amoris ad vigilandum. ite
rum ad orationem festinas. flevis gemitibus propter misericordiam
invocasti ut sui vincti miseretur.
quod nullus iudeorum super te manum eorum habi
tura. **F**lebasque amarissime super servitum et im
mitatem iudeorum orans et dicebas. **E**xaudi me
domine. et ne auertas. **I**ntende aures mee et illud. **A**
bba pater si possibile est transeat hic calix a
me. **V**erumptamen non quod ego volo sed quod tu. **P**ost
hoc iterum regressus ad discipulos profunda nocte
quiescentibus omnibus. tu autor eterne quietis. pro
libertate hominum. tanquam si vel latro a servientibus
turbis malignantium ad mortem es questus. quoniam
videns omnibus viribus destitutus quasi semimortuus viv
pedibus subsistens. quod omne martirium et mortem
amarissimam pro oculis huius. et singulorum

malicioforū cordū q̄ te pessimā volūtatē
 p̄sausti. **B**z t̄j amore nr̄e salutis ducti. eis vol
 tu placido obuians qm̄ p̄p̄ter ad pacendum
 sp̄us tuus suauissim⁹ fuerat euidenter oñdisti
 dicens **E**go sū. simite hos abire. Et sic ad p̄fidi
 smū iude osailū tu int̄e felicitatis nec⁹ es
 benigne declinat. **E**t quis tā ferrei cordis
 qui sine ingenti tremitu et dolore valeat cogi
 tare. q̄lter tu vnicū securū refugū in te q̄fide
 aū. tuē ab omib⁹ amas derelicti. q̄ a ferocis
 simis leomb⁹ q̄prehenderis et misericorditer
 traheris. ab oib⁹ gōiter quicūq; scissimū corp⁹
 tuū q̄tingere poterant. siue p̄ b̄chia. siue per
 vestimenta. alijs te p̄ pedes d̄orsū t̄hentib⁹. alijs
 q̄ pedib⁹ suis nequiter ipellētib⁹. in terrā sepi⁹
 es collis⁹. Atq; sequētes atrociter sup̄ te cornū
 tes et gaulcantes. dire opp̄mebant. et pauebant
 sacū pect⁹ tuū. Cor tuū oīaq; memb⁹ tua scissia
 pugnis baculis. nuda q; acurū acerrimis vir
 gis. Sic q; omnia membra tua delicata in tācū
 erant lassata q; nullū oīno aliud iuuare va
 lebat. **O**culiq; tui benedicti lacrimas imē et
 meroris sine intermissione effūdebant super
 duriciā iudeorū. Tali q; insolēcia rapt⁹ poa⁹
 q; duct⁹. digiti es gaulcari. colaphizari. depilar
 crudeliter. vt cutis tibi cū carnib⁹ abs̄heretur.
Efic per carnes capitis sursum. et p̄ barbā d̄orsū
 trahentes. optū mitissimū os tuū. et pect⁹ tuū

fedissimis sputis. omnibusq; inuidiis vsq; ad
os stomachi replentes. miserabilem nauisam
tibi florido iuueni puotabant. **U**n et in desine
ter salua ex ore tuo fassimo pfluerebat. **E**t sic
vniuersis iuuenis que huana imo dyabolica
malicia vniq; potuit excogitare. crudeliter
digni es affia. omniq; inuidia huane fragi
litatis sordidari tu speculu eccene claritatis
Talib; et tam mauditis miseris. p plateas
scribaru et phariseoru qui sup iuuenis tuus vlt
modu gaudebant. nec saturari poterat penis
tuus. vsq; in domu anime tu dñs vniuersoru es
productus. **O** vita et salus amor et gaudiu ane
mee amantissime ihu. qta illic et q; indigna
sic et heu alibi a ppa gente perulisti. **U**bi cum
nulli pti delicati corporis tui pepassent. qua
no spalib; plagis et tumorib; durissime lac
rassentia carbuculmos oculos tuos sordido
pauo latissime ligabat. **B**rachia q; tua regna
retrosu crudeliter reflectendo alligabant. ita
q; omes ppage imaculatoz mebrozu tuozu
dissoluebantur. sic q; ex imaitate diuisorum
inuabilu et mauditoru tormentoru. dentib;
et omib; membris tuis tremefactis. capite
cauento. facie q; leproso sitem. et q; exanimie.
cora anima stante. quilibet mendacia sua co
tra te proferebat. et facie tua iperiale singu
li vnguib; lacerabant. **S**ernice colaphis. colla

no

pugnis baculisq; cruciabat multipliciter. **A**nnas
 tu omib; qui adstant te illudit: flectentes ge
 nua caput tuu reuerendu tam dure percutabat:
 q; cunctis capitis flagello adhecebat. **H**inc mi
 nabat te de angulo in angulu: et q; fatuu pro
 phetare spellebat. **A**dauctis q; nouis qtuclis
 et supplicijs: gaudentes tota nocte illa te deum
 maiestatis acriter molestabant. **D**e hinc ma
 ne facto iteru ductu cu eade seruicia ad domu
 caphye vbi omes qtuclias et cruciatu denuo
 es percussu. hoc adaucto q; pnaa gemitibus
 tue au; auam coloris tui gladi; ptrafibat
 oem tibi cruciatu duplicabat. **I**plu; vero vndi
 q; gfluebat sicut ad qd pnaone fuis et
 latromis sic supmodu de vana; vrm miseria
 gultabant. **A**tq; sic iteru sili mo pens et opp
 brys infinitis pilato sarraeno es presentatu au
 iudicandus astitisti. tu qui aduocas celu desur
 sum: et terra ad discernendu pplm tuu. **E**t ibi
 lnguis iudeoru tu dne et rex angeloru es cru
 cifixus. **H**inc ad herode qtucliose missu et
 ab ipso in alba veste derisu. remissu es ad pila
 tu. tali iuua et cruciatu q; nullu in exatu
 herodis fuit qui no singulari qtuclia te regu
 glorie affectasset. **H**ic q; pilati tribunali omi
 b; pene virib; destitutu. inclinato capite. infi
 nita falsa testioma. q; agnu masuetissimu pa
 acitissime supportasti. **E**t hinc dnus verberib;

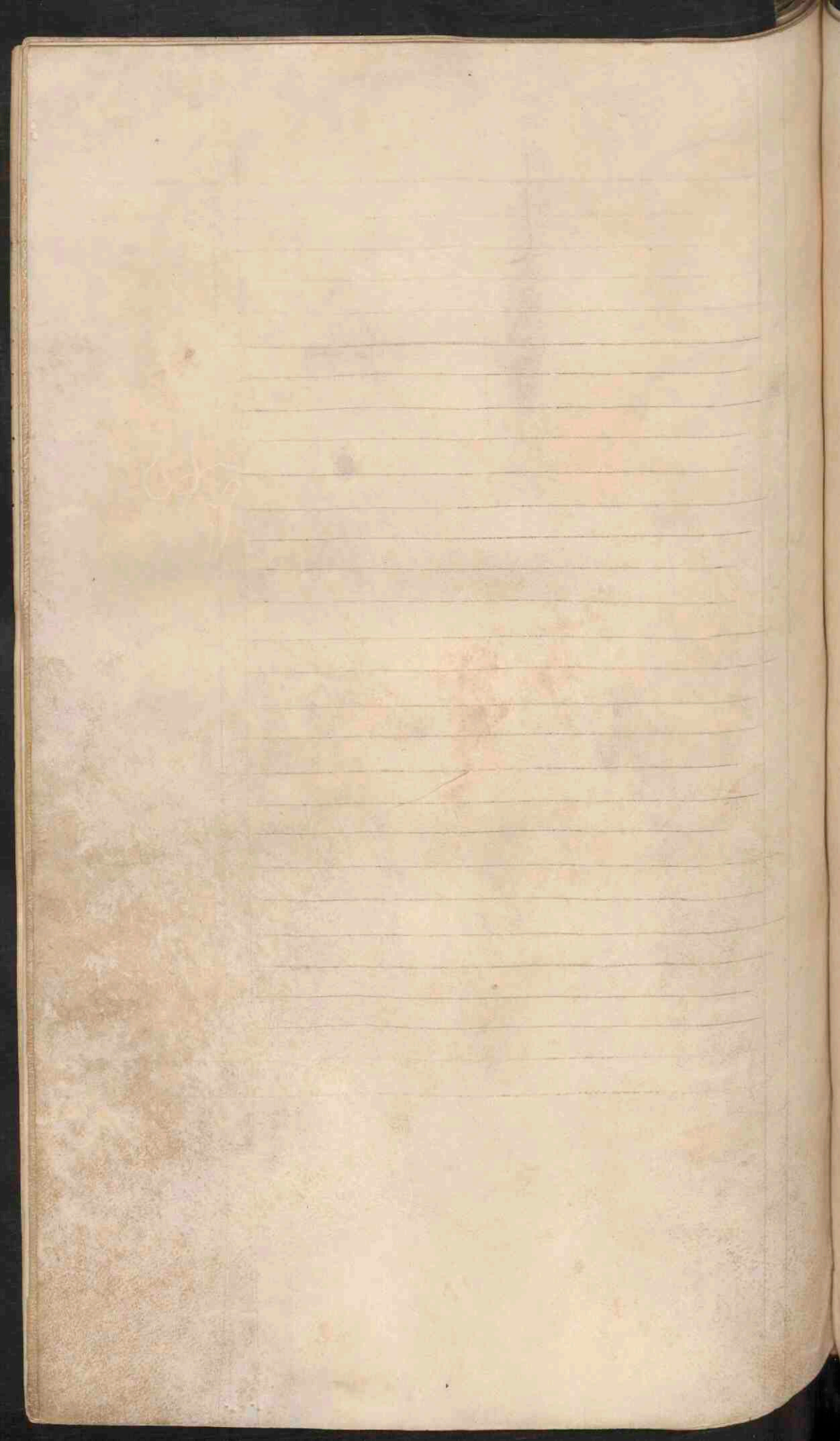
ad statuā miniat⁹ et circa ipam tam satissime ligni
tus es. q̄ sanguis de unguib⁹ tuis dispallabat et sic
acerime flagellatus tam in anteriori parte corpo
ris q̄ a tergo. q̄ cutis tua tenerima nodis flagel
lorū cū carne et sanguine adhaerebat a plāta pe
dis vsq; ad verticē. **T**unc spinea corona cū
lapidib⁹ capiti tuo scissimo impressa mille pūc
tuis sanguine p̄ facē tuā regnā diffudebat.
Dem iudei verberib⁹. q̄spuatiomb⁹. et illusio
bus ceterisq; supplicijs. quib⁹ ante punit⁹ fueras
ac si p̄mo punit⁹ inaperes te delicatissimū iuue
nem appetentes. ut malefactorē sceleratissimū
p̄p̄ns humeris patibulū iā q̄ exanimē p̄e mlt̄
titudine penarū tibimet bauiare q̄pellebant.
Quā inuas q̄tuehas a iuuentib⁹ p̄tulisti. qui
te procedere nō valentē p̄e pondere tuas. ut asi
nū ipellebant. et pedib⁹ impigentes sup te cade
bant. pugnis et verberib⁹ lacerantes. p̄uers lu
tū et lapides q̄ te proiciantib⁹. **E**t hūc nudat⁹
pems q̄ mltis et iurib⁹ affect⁹. sicut ab imāo
male tractatus es. os pugnis et virgis duris
duriōrib⁹ verberib⁹ et durissimis tormentis
cū pilatiomb⁹. q̄spuatiōib⁹. unguilaōib⁹.
ceterisq; supplicijs crudeliter laceratus es. donec
omēs lassarent⁹ turbati. q̄ plus inferre nescie
bant. **H**ūc acerime distens⁹ i medio latronū
arca trib⁹ clavis duriter es affix⁹. **I**biq; iterū
unguib⁹ laceratus et asput⁹. ceteraq; subsana

aonū nequissimariū potacionū fellis et aliarū
 amaritudinū. mille modos pferens hec saluber
 rima verba dixisti Pater ignosce crucifigentib⁹
 me. Hodie meū cis in paradiso. Mulier ecce fi
 lius tuus. Ecce mō tua. Sicut hely hely: q̄ sic
 mati est Pater in man⁹ tuas q̄ mēto spm̄
 meū. Et tūc tu vita viuificans omniā mter
 tot penarū crudelitates. inclinato capite diui
 nū spiritū tuū tradidisti. Et ex amore rupto
 corde. lanca apto latere. sanguinē et aquam
 pfudisti in mei redempcionē. Tūc tu filius pa
 terne glorie quasi evamme cadauer de cruce
 deposit⁹. deuocione auctōrū lamētari et gretata
 ri dign⁹ es. ac aromatib⁹ q̄ dicit. Et sic tu qui
 sol⁹ es mter mortuos liber. infernū spoliab⁹
 in sepulchro quiescisti. Qui es benedict⁹ in
 secula seculorū. Amen.

Quere de hac materia sci. de passioe dñi adhur bernardū
 sup ouā. ego sū vitis si te delectat i passioe x̄i meditari.

[Faint, illegible handwriting on a lined page, possibly bleed-through from the reverse side.]

95^a

95^d

